

Dopady migrace velkého rozsahu na bezpečnost obyvatel

Bc. David Zapletal

Diplomová práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav krizového řízení

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. David Zapletal**
Osobní číslo: **L18506**
Studijní program: **N3953 Bezpečnost společnosti**
Studijní obor: **Bezpečnost společnosti**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Dopady migrace velkého rozsahu na bezpečnost obyvatel**

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte literární rešerši zkoumané oblasti z domácích a zahraničních zdrojů.
2. Popište současný stav řešené problematiky.
3. Zpracujte analýzu a hodnocení současného stavu řešené problematiky.
4. Navrhněte opatření ke zlepšení současného stavu a zhodnoťte jejich přínos.

Rozsah diplomové práce:
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. KELLER, Jan. *Evropské rozpory ve světle migrace*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2017, 227 s. Knižnice Sociologické aktuality. ISBN 9788074192494.
 2. COLLIER, Paul. *Exodus: jak migrace mění náš svět*. Praha: Nakladatelství LIBRI, 2017, 258 s. ISBN 9788072775576.
 3. UHEREK, Zdeněk, Věra HONUSKOVÁ, Šárka OŠTÁDALOVÁ a Vladislav GÜNTER. *Migrace: historie a současnost*. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016, 143 s. Moderní dějiny. ISBN 9788090594296.
- Další odborná literatura dle doporučení vedoucího diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Miroslav Musil, Ph.D.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání diplomové práce:
Termín odevzdání diplomové práce:

1. listopadu 2019
15. května 2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Ústavní právo
Obor: Právo
Studijní program: Právo
Studijní obor: Právo
Forma studia: Právo
Téma práce: Ústavní právo

Zásady pro vypracování

1. Práce musí být vypracována v souladu s předepsanými zásadami.
2. Práce musí být vypracována v souladu s předepsanými zásadami.
3. Práce musí být vypracována v souladu s předepsanými zásadami.
4. Práce musí být vypracována v souladu s předepsanými zásadami.

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

Ing. et Ing. Jiří Konečný, Ph.D.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2019

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 15. 5. 2020

Jméno a příjmení studenta: Bc. David Zapletal

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá migrací a jejími možnými dopady na státy a obyvatelstvo. V teoretické části je provedena rešerše literatury, vysvětlení základních pojmů a nástin historických migračních vln. V praktické části jsou rozepsány možná rizika migrační vlny, provedeny analýzy a statistika migrační vlny, která vyvrcholila v roce 2015. Práce odpovídá na určené hypotézy a v závěru práce jsou popsány návrhy na zlepšení a jejich zhodnocení.

Klíčová slova: Migrace, analýza, riziko, uprchlík, azyl

ABSTRACT

This master's thesis provides an overview of migration and the possible impact on state and population. The theoretical part is executed through a literary approach which explains the basic concepts and the overview of historical migration waves. For the practical part, the following are explained: Possible risks of increased migration wave, performance analysis and statistics of migration wave which culminated in year 2015. The thesis responds to the identified hypotheses and at the end of the study, a set of solutions for the improvement of the issue is presented.

Keywords: Migration, analysis, risk, refugee, asylum

Rád bych poděkoval vedoucímu mé diplomové práce panu Ing. Miroslavu Musilovi, Ph.D. za podporu, připomínky, cenné rady a lidský přístup při vedení mé práce. Dále bych chtěl poděkovat svým rodičům za jejich trpělivost a podporu během trvání mého studia.

„Ten kdo chce příliš mnoho, může ztratit úplně všechno a kdo chce od života příliš málo, nemusí dostat vůbec nic.“

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 CÍL DIPLOMOVÉ PRÁCE, STANOVENÍ HYPOTÉZ A METODY PRO ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	12
1.1 CÍL DIPLOMOVÉ PRÁCE A HYPOTÉZY	12
1.2 METODY PRO ZPRACOVÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE	12
1.2.1 SWOT analýza	12
1.2.2 Dotazníkové šetření.....	13
1.2.3 PEST analýza	14
1.3 DÍLČÍ ZÁVĚR	14
2 LITERÁRNÍ REŠERŠE	15
2.1 ČESKÉ PUBLIKACE.....	16
2.2 ZAHRANIČNÍ PUBLIKACE	20
2.3 SMĚRNICE, ZÁKONY A NAŘÍZENÍ	22
2.3.1 Evropská unie.....	22
2.3.2 Česká republika	24
2.4 DÍLČÍ ZÁVĚR	26
3 MIGRACE	27
3.1 ZÁKLADNÍ POJMY	27
3.1.1 Migrant.....	28
3.1.2 Uprchlík.....	29
3.1.3 Doplnková ochrana	30
3.1.4 Rozdíl mezi migrací, emigrací a imigrací	30
3.2 MIGRAČNÍ TEORIE	31
3.2.1 Předchůdci moderních teorií	31
3.2.2 Současné teorie (neoklasická)	32
3.2.3 Současné teorie (nová ekonomie pracovní migrace).....	33
3.2.4 Teorie duálního pracovního trhu	34
3.2.5 Teorie světového systému (světosystému).....	34
3.3 TYPY MIGRACE.....	35
3.3.1 Nelegální migrace	36
3.3.2 Legální migrace.....	37
3.4 MIGRACE V MODERNÍ HISTORII	38
3.4.1 Migrace v důsledku třicetileté války	38
3.4.2 Migrace v důsledku zrušení otroctví	38
3.4.3 Migrace v průběhu druhé světové války	38
3.4.4 Migrace v průběhu a po druhé světové válce.....	39
3.4.5 Migrace po 2 světové válce.....	39
3.4.6 Migrace 1975–1990	40
3.4.7 Migrace 90. léta – 2013.....	40

3.5	PUSH A PULL FAKTORY	41
3.5.1	Pull faktory	42
3.6	DÍLČÍ ZÁVĚR	44
4	SMLOUVY A LEGISLATIVA EU SPOJENÉ S MIGRACÍ	45
4.1	ÚMLUVA O PRÁVNÍM POSTAVENÍ UPRCHLÍKŮ	45
4.2	SPOLEČNÝ EVROPSKÝ AZYLOVÝ SYSTÉM (CEAS)	46
4.3	FRONTEX	47
4.4	MAASTRICHTSKÁ SMLOUVA A JEJÍ REVIZE	49
4.5	DUBLINSKÝ SYSTÉM.....	50
4.5.1	Dublin II	51
4.5.2	Dublin III.....	52
4.5.3	Dublin IV	53
4.6	DÍLČÍ ZÁVĚR	54
5	MOŽNÉ NÁSLEDKY VYPLÝVAJÍCÍ Z MIGRACE.....	55
5.1	SOCIÁLNÍ NÁSLEDKY	55
5.2	EKONOMICKÉ NÁSLEDKY	57
5.3	POLITICKÉ DŮSLEDKY MIGRACE.....	58
5.4	BEZPEČNOSTNÍ DŮSLEDKY MIGRACE.....	60
5.5	DÍLČÍ ZÁVĚR	61
II	PRAKTICKÁ ČÁST	62
6	POPIS SOUČASNÉHO STAVU MIGRACE V ČR	63
6.1	MIGRACE ČR STATISTIKY	66
6.2	DÍLČÍ ZÁVĚR	69
7	MIGRACE EU STATISTIKY	70
7.1	VLIV OBČANSKÉ VÁLKY V SÝRII NA MIGRACI V EU.....	74
7.2	DOSTUPNÁ DATA ZA ROK 2020.....	75
7.3	DÍLČÍ ZÁVĚR	77
8	ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU MIGRACE.....	78
8.1	SWOT ANALÝZA MIGRACE V ČR.....	78
8.1.1	Vlastní SWOT analýza.....	78
8.1.2	Číselné ohodnocení SWOT analýzy	79
8.1.3	Poziční mapa	81
8.1.4	Závěry SWOT analýzy.....	82
8.2	PEST ANALÝZA MIGRACE DO EU.....	85
8.2.1	Vlastní PEST analýza.....	85
8.2.2	Závěry PEST analýzy.....	86

9	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU	87
9.1	ZÁVĚRY Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	102
10	NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ SOUČASNÉHO STAVU A JEJICH ZHODNOCENÍ	103
10.1	ČESKÁ REPUBLIKA	103
10.2	NÁVRHY PRO EVROPSKOU UNII	105
10.3	NÁVRHY VYCHÁZEJÍCÍ Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	107
	ZÁVĚR	108
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	110
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	121
	SEZNAM OBRÁZKŮ	122
	SEZNAM TABULEK.....	124
	PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK.....	125

ÚVOD

Diplomová práce se zabývá migrací a jejími dopady. Téma je pro Českou republiku významné, protože by měla být připravena na zvýšenou migraci a být schopna jí efektivně čelit. Význam pro Evropskou unii je ve zlepšení schopnosti migraci čelit a udržovat ji v přijatelných mezích. Téma je aktuální a vlivem měnícího se klimatu a větší nestabilitě ve světě bude migrace v následujících letech pravděpodobně narůstat. Je třeba, abychom byli schopni se vypořádat s jejími dopady.

Diplomová práce Dopady migrace velkého rozsahu na bezpečnost obyvatel obsahuje teoretickou a praktickou část. V teoretické části je provedena literární rešerše, která se dělí na české publikace a zahraniční. Je vysvětlen rozdíl mezi základními pojmy, jako je migrace, imigrace a emigrace. Je vysvětleno, kdo má nárok na azyl, doplňkovou ochranu a status uprchlíka. Dále se teoretická část práce zabývá migračními teoriemi a jejich popisem. Práce popisuje rozdíl mezi legální a nelegální migrací. Stručně popisuje velké migrační vlny od třicetileté války a jejich dopady na obyvatelstvo. Práce se také zabývá faktory, které přispívají k opuštění rodné země a faktory, které migranty přitahují do země, kde se chtějí usadit. V poslední kapitole teoretické části je popsána základní legislativa Evropské unie, která se týká migrace a evropské agentury, které se ochranou hranic a migrací zabývají.

V praktické části diplomové práce je popsán současný stav pro Českou republiku a Evropskou unii. Dále je popsány důsledky občanské války v Sýrii na migrační vlnu, která kulminovala v roce 2015. Jsou popsána statistická data migrace do Evropské unie s viditelným skokovým růstem v roce, kdy vrcholila migrační krize. Práce věnuje pozornost statistickým datům migrace v České republice a jejich výkyvu v době migrační krize. Pro Českou republiku i Evropskou unii jsou zpracovány dostupné základní údaje o počtech migrantů v tomto období.

Na analýzu migrace a její možné dopady pro ČR je vypracována SWOT analýza a na dopady pro EU PEST analýza. SWOT analýza potvrzuje hypotézu, že pro ČR je migrace přínosná. Pro zjištění vnímání migrace, jejich rizik a benefitů v očích veřejnosti je sestaven a vyhodnocen dotazník, který potvrzuje hypotézu, že lidé v ČR vnímají nekontrolovanou migraci negativně. V závěru práce jsou popsány a vyhodnoceny návrhy, jak minimalizovat rizika spojená s migrací a jejich dopady.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CÍL DIPLOMOVÉ PRÁCE, STANOVENÍ HYPOTÉZ A METODY PRO ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

V kapitole je stanoven cíl práce, uvedeny hypotézy a metody, které budou v práci aplikovány.

1.1 Cíl diplomové práce a hypotézy

Cílem diplomové práce je navrhnout opatření ke snížení negativních dopadů migrace a provést jejich zhodnocení.

K dosažení cíle jsou formulovány následující hypotézy:

hypotéza č. 1: Profituje ČR z migrace?

hypotéza č. 2: Hodnotí česká veřejnost nekontrolovanou migraci kladně?

1.2 Metody pro zpracování diplomové práce

V diplomové práci jsou použity následující metody: literární rešerše analýza, syntéza a dedukce, SWOT a PEST analýza. SWOT analýza je využita v praktické části práce pro analýzu současného stavu migrace v České republice, pomocí analýzy budou odhaleny největší hrozby. PEST analýza je využita pro odhalení rizik migrace pro EU. Dotazníkové šetření je využito pro zjištění názorů české veřejnosti, které jsou dále využity při číselném ohodnocení výstupů SWOT analýzy a návrzích na zlepšení integrace v kapitole Návrhy na zlepšení současného stavu a jejich hodnocení.

1.2.1 SWOT analýza

SWOT analýza je univerzální analytická technika zaměřená na zhodnocení vnitřních a vnějších faktorů ovlivňujících úspěšnost organizace nebo nějakého konkrétního záměru (například nového produktu či služby). Nejčastěji je SWOT analýza používána jako situační analýza v rámci strategického řízení. Tato metoda je velmi univerzální a proto také jedna z nejčastěji používaných. Podstatou SWOT analýzy je definování silných a slabých stránek, tím je myšleno na čem se přímo podílíme, proto mluvíme o vnitřních faktorech. Dále se definují příležitosti a hrozby, které se nacházejí ve vnějším prostředí, mluvíme tedy o vnějších faktorech. Cílem SWOT analýzy je identifikovat a následně omezit slabé stránky, podporovat silné stránky, hledat nové příležitosti a znát hrozby. Organizace by

měla využívat příležitostí, které se nabízejí a předcházet hrozbám. V diplomové práci je SWOT analýza využita k analýze dopadů migrace v České republice. Analýza vychází z nasbíraných zkušeností, literární rešerše na danou tematiku a Auditů národní bezpečnosti od MVČR. (SWOT analýza, 2017)

1.2.2 Dotazníkové šetření

U tvorby dotazníku je třeba se řídit obecnými pravidly pro jeho sestavování. Nejprve určit, co chceme zkoumat a následně si definovat cíl našeho dotazníku. Při tvorbě je důležitý název, který by měl upoutat a přiblížit respondentovi téma, kterého se bude dotazník týkat. Nadpis by měl být jednoduchý a výstižný, aby pokud možno upoutal. U dotazníku by měla být zachována anonymita a neměl by obsahovat otázky týkající se osobních údajů. Sestavení dotazníku by mělo být logické a postupovat od nejjednodušších otázek po komplikovanější. Pokud bychom těžké otázky zařadili na začátek, tak bychom mohli brzy respondenta znechutit nebo příliš vyčerpat. Základní dělení je na otevřené a uzavřené otázky. Oba typy mají své výhody i nevýhody. U otevřených může dotazovaný odpovědět naprosto přesně podle svého vnímání problematiky, to je jistě přínosné, ale na druhou stranu je pak pro vyhodnocujícího větší práce s analyzováním a příliš otevřených otázek vede k rychlému unavení respondenta. U uzavřených otázek je problém, že odpovídajícímu nemusí sedět ani jedna z možností a musí zvolit, co je mu nejbližší z nadefinovaných odpovědí. Otázky se snažíme pokládat tak, aby dávaly smysl, byly jasné a také aby nebyly scestné, ale přínosné pro náš dotazník. (Hučin a Poláková, 2005) Dotazník by měl být bez pravopisných chyb a obsahovat neutrální výrazy, které respondentovi nepodsouvají odpovědi a neobsahují autorovi osobní postoje. (Spáčil, c2012-2019) Při tvorbě elektronického dotazníku je velmi důležitá jeho délka. Pokud je dotazník příliš dlouhý, tak respondenti buď bezhlavě klikají, nebo dotazník nedokončí. Optimální doba trvání je sedm minut, což odpovídá přibližně dvaceti pěti otázkám. Neměla by se podcenit grafická úprava, ta zvyšuje šanci, že respondent dotazník vyplní a zároveň mu dělá vyplňování příjemnější. (Petr, 2015) Je dobré k dotazníku připsat přibližný čas, který bude třeba na jeho vyplnění. Pro autora je přínosná zpětná vazba na dotazník, díky které se může poučit a příště vytvořit dotazník vyšší kvality. (Štěpánová, 2011)

1.2.3 PEST analýza

Jedná se o analýzu, která se používá ke strategické analýze okolního prostředí, nejčastěji organizace, ale dá se použít i obecněji. PEST analýza je analytická metoda, která identifikuje pro každou skupinu faktorů ty nejvýznamnější jevy, události, rizika a vlivy, které ovlivňují dění v organizaci nebo. Používá se často jako vstup analýzy vnějšího prostředí do SWOT analýzy. (PESTLE analýza, 2015) Zkratka PEST znamená:

P: Political,

E: Economic,

S: Social,

T: Technological.

Jedná se tedy o analýzu politických, ekonomických, sociálních a technologických faktorů. Zkoumá vliv okolí. Jejím účelem je najít odpovědi na tři otázky.

1. Které faktory ovlivňují?
2. Jaké jsou účinky?
3. Které faktory jsou nejdůležitější?

Tato analýza bude analyzovat vliv migrace do EU. Migrace vychází z prostudované literatury a statistických údajů migrace do EU. (Edl, 2019)

1.3 Dílčí závěr

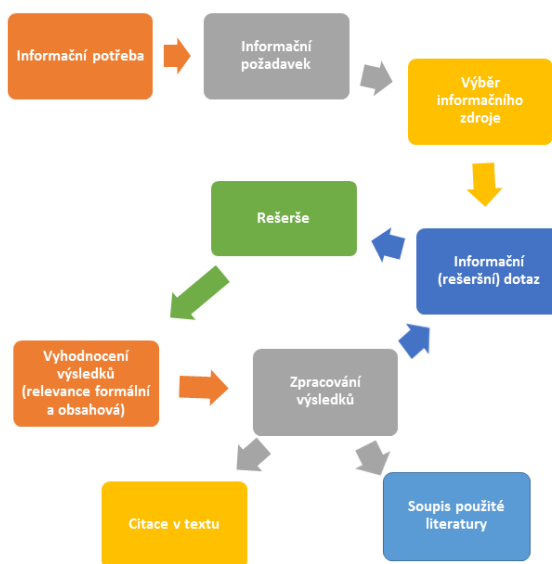
Kapitola definuje cíle práce a hypotézy, které se budou ověřovat v praktické části práce. Je zde definována metodika, podle které se bude postupovat a analýzy, na základě kterých se bude provádět hodnocení problematiky.

2 LITERÁRNÍ REŠERŠE

Literární rešerše je shromáždění dostupné literatury, která je relevantní k naší práci. Poctivou literární rešerší získáme obraz o dané problematice a základní povědomí o autorech a jejich pohledu na studovanou problematiku. Pomocí rešerše si utřídíme základní poznatky a získáme větší přehled o tématu, kterým se chceme zabývat.

Jednotlivé kroky literární rešerše:

1. Výběr odborných termínů k tématu – vhodné vyhledávání pomocí klíčových slov v různých jazycích.
2. Formulace rešeršního dotazu – zadání otázek na které hledáme odpověď do vyhledávačů.
3. Výběr informačních zdrojů – zvolení vhodných zdrojů vyhledávání, ze kterých budeme čerpat.
4. Vyhledávání v katalogích a databázích – zadání klíčových slov a otázek, na které hledáme odpověď do zvolených vyhledávačů.
5. Posouzení získaných výsledků – výběr z relevantních výsledků nejvhodnějších zdrojů, ze kterých budeme čerpat. (Bártová, 2018)

Obrázek 1 rešeršní cyklus Zdroj: <https://1url.cz/Mzl08>

Rešerše je sama o sobě výzkumem, který je potřeba nepodcenit a věnovat mu dostatek času. Důležité je uvědomit si, že četba odborného textu není stejná jako četba beletrie a proto je potřeba se na text více soustředit a dělat si poznámky. Při zpracování literární rešerše se nejčastěji požívají dva přístupy:

1. Systematická rešerše – jedná se o explicitní a opakovatelný postup pro identifikaci a hodnocení. Charakteristické je potlačení vlastní subjektivity a neovlivnění vlastními myšlenkami. Systematická rešerše má jasně daný cíl a výzkumnou otázku.
2. Tradiční rešerše – není tak objektivní jako systematická, ale poskytuje prostor pro vlastní myšlenky a umožňuje větší volnost, tím je prostor k zahrnutí větší oblasti problematiky, která nemá přesné hranice.

U rešerše je nejdůležitější výběr relevantních zdrojů, jako jsou vědecké články, odborné knihy a monografie. Následně se provede vytřídění a vybrané hlavní zdroje je nutné kriticky analyzovat. (Krčál, 2017)

Pokud provedeme kvalitní rešerši literatury, tak získáme kritický přehled současných znalostí o konkrétním tématu. (Jersáková, 2009)

2.1 České publikace

Migrace historie a současnost

Autoři této publikace jsou Zdeněk Uherek, Šárka Odšťádalová, Věra Hanusková a Vladislav Günter.

Toto kniha popisuje migraci objektivně téma migrace. Je členěna do 8 kapitol, většinu z nich napsal etnolog a antropolog Zdeněk Uherek. Další autoři jsou právnička Věra Hanousková a studentka Právnické fakulty University Karlovy Šárka Ošťádalová, které se věnovaly oblasti práva v migraci. Ředitel Centra pro integraci cizinců Vladislav Günter je hlavním autorem kapitoly věnované imigraci do Československa a České republiky. Odborný garant je Etnologický ústav AV ČR. Kniha je napsána srozumitelně a poutavě. Zabývá se historickou i současnou migrací, jejími příčinami a důsledky. Samostatná kapitola se věnuje integraci. V knize je také věnován prostor imigraci do Československa a později České republiky po 2. světové válce. Popisuje se národnostní složení migrantů, kteří přišli do České republiky a jejich specifika. Také zkoumá vliv moderních komunikačních technologií na migraci, a jak tyto technologie migraci ovlivňují. V kapitole migrace ve společenských vědách jsou popsány migrační teorie. Stručně jsou popsána práva uprchlíka. Celá

kniha se snaží o objektivitu a křehkou neutralitu, dalo by se říci, že poskytuje informace takovou formou, aby si sám čtenář udělal na základě uvedených faktů vlastní názor, nic není podsouváno. Kniha popisuje pozitiva i úskalí migrace. (Uherek et al., 2016)

Exodus: jak migrace mění náš svět

Autor této publikace je britský profesor ekonomie a veřejné politiky na Blavatnikově škole veřejné správy v Oxfordu. (Faculty and Researchers Paul Collier Professor of Economics and Public Policy) Do češtiny knihu přeložila Blanka Boboková a Vincent Richards. Kniha se dělí na 5 částí a důraz je kladen na ekonomickou stránku migrace. V knize autor odpovídá na otázku, jak rozdíly v příjmech ovlivňují migraci. Tvrdí, že otázka jestli je migrace dobrá, nebo špatná není správně položena, důležité je, kolik migrantů přichází a jak rychle jsou schopni se integrovat. V knize si autor pohrává s filozofickými úvahami, které souvisí s migrací. Autor se zabývá i otázkou, jestli je dobré imigrací zvrátit stárnutí populace, na tento problém se z ekonomického hlediska dívá tak, že jak se prodlužuje průměrná délka života, tak poměrně k ní by se měla prodlužovat i doba, kdy člověk půjde do důchodu. Celkově autor hodnotí, že přiměřená migrace má pro původní obyvatelstvo pozitivní vliv z ekonomického hlediska, ale přináší s sebou rozporuplné sociální důsledky. Nepřetržitou rychlou migraci vnímá negativně. Názor autora je, že imigraci je třeba regulovat, ale ne se jí pokoušet zastavit, dá se říci, že migraci nehodnotí ani kladně, ani pozitivně, ale bere ji jako fakt. Na migranty se dívá ze dvou úhlů pohledu, jako na vítěze v procesu migrace a zároveň také i jako poražené. Celkově je v knize položeno mnoho otázek a i když autor na většinu z nich odpovídá, tak nutí k zamyšlení. Autorův pohled na migraci je nekonfliktní, dívá se na ni z vědeckého pohledu. (Collier, 2017)

Evropské rozpory ve světle migrace

Knihu napsal historik, politolog, učitel, sociolog, environmentalista a poslanec Evropského parlamentu 2014-2019 Jan Keller. (Jan Keller, c2009-2020) Kniha je psána jako kritika fungování Evropské unie a jejích institucí. Jako jeden z příkladů selhání autor zkoumá vliv migrace a selhání unie při migrační vlně. Nicméně kniha se migraci samotné věnuje okrajově a její hlavní téma je dysfunkce a rozpory v EU. Autor v knize upozorňuje, že EU v roce 2011 považovala migraci za jednoznačně pozitivní, vedoucí k prosperitě a konkurenceschopnosti. Nevěnovala pozornost ochraně hranic. V této souvislosti pan Kel-

ler píše o selhání Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž FRONTEX a neschopností vypořádat se s větší migrací. Píše, že Evropa byla počty migrantů zaskočena a paralyzována. Kritizuje také počáteční přehnanou vstřícnost Německa k migrantům a nerespektování zákonů při žádostech o azyl. Dále se autor zabývá rozdílnými pohledy evropských států na migraci, migračními kvótami a rozporem mezi konkurenceschopností a solidaritou. V závěru knihy se autor zamýšlí nad budoucností EU. Kniha se primárně věnuje Evropské unii a jejími problémy, na které autor upozorňuje. (Keller, 2017)

Menšiny a migranti v České republice

Na knize se podílel kolektiv sedmnácti autorů. Každá kapitola obsahuje velké množství zdrojů, ze kterých autoři čerpali. Velký počet autorů knihy je dán vysokou podrobností kapitol. Například v kapitole Albánci autor popisuje způsob života Albánců, tradice, zvyky, soužití s Čechy a jejich imigraci do České republiky, další kapitola se věnuje stejně intenzivně Bosňanům. Jak již z názvu vyplývá, tak se autoři věnují hlavně České republice, obecně o migraci pojednává jen první část díla. Kniha je tvořena celkem osmnácti kapitolami a dělí se na tři hlavní části. V první části se zabývá sociálně-psychologickým pohledem na komunikaci mezi lidmi, na její složitost a faktory, které ji komplikují. Dále demograficko-geografickému a právnímu pohledu na migraci. Druhá část knihy se zabývá potřebami, tradicemi, historií a odlišnostmi migrantů, kteří přicházejí na naše území. Poslední část knihy se podrobně věnuje Romům, jejich chování, kulturními specifiky, kriminalitou a také jsou zde autentické rozhovory s Romy, kteří požádali o azyl ve Velké Británii. Kniha se snaží bořit předsudky a přijmout migraci tak, aby byla prospěšná pro obě strany. Myšlenka knihy je, že když mám o dané menšině špatné informace, tak se k ní tak chovám a tato menšina to později opravdu přijme a začne se chovat podle našich mylných informací, přijme svůj negativní obraz. Kniha nabádá k tomu, abychom nesoudili migranty jako celek, ale podle chování jednotlivců. (Šišková, 2001)

Sociální integrace cizinců

Tato kniha se dělí na osmnáct kapitol, které dále obsahují podkapitoly. Zabývá se integrací cizinců z mnoha úhlů pohledu. Řeší problematiku uprchlíků a žadatelů o mezinárodní ochranu z pohledu Ženevské úmluvy, mezinárodní ochrany, lidských práv a z pohledu práva Evropské unie. Dále se zabývá integrací a sociální ochranou občanů třetích států v EU. Celkem šest kapitol z osmnácti je věnováno sociální integraci občanů třetích zemí v České

republice. Podrobně je popsán postup od získání oprávnění k pobytu na našem území, až po získání zaměstnání, přístup ke zdravotní péči a vzdělání. Dále se kniha zabývá popisem sociální integrace občanů v Německu, Rakousku, Nizozemsku, Polsku a Slovensku. Ve vybraných státech jsou porovnávány odlišné podmínky a zákony, které vedou ke snazší nebo komplikovanější integraci občanů třetích států. Kniha se hojně opírá o právní normy. Celkově apeluje na dodržování mezinárodních práv pro uprchlíky, ale zároveň predikuje možnou zvýšenou migraci a s ní spojené restriktce vůči zemím, ze kterých budou imigranti přicházet. Autoři polemizují o správnosti těchto restrikcí a věří, že mezi evropské hodnoty patří sociální integrace, která zachová soudržnost a celistvost evropských společností. (Koldinská, Scheu a Štefko, 2016)

Další české publikace:

- **Předpoklady pro řešení migrace, která je důsledkem negativního dopadu vývoje klimatu**

Článek Miroslava Musila uveřejněný ve sborníku Klimatická změna a její bezpečnostní dopady z mezinárodní vědecké konference 2019. Článek se zabývá dopady klimatických změn na migraci a upozorňuje na její rizika. (Musil, 2019)

- **Migrace a rozvoj Rozvojový potenciál mezinárodní migrace**

Kniha od kolektivu autorů se komplexně zabývá migrací, popisuje pojmy jako je remitence a brain drain. Popisuje negativní vlivy migrace. (Brázová, 2011)

- **První světová válka a obyvatelstvo českých zemí**

Článek, který popisuje demografické dopady první světové války. (Fialová, 2014)

- **Unie ve víru migrační krize**

Kniha od Tomáše Břicháčka rozebírá a analyzuje migrační krizi a její dopady. Kniha je konstruktivně kritická ke krokům EU při snaze čelit migrační krizi. Kriticky hodnotí některé představy EU a také upozorňuje na rizika otevřené Evropy. (Břicháček, 2016)

- **Reflexe migračních teorií**

Příspěvek od Dušana Drbohlava a Zdeňka Uherka, který rozebírá migrační teorie. (Drbohlav a Uherek, 2007)

- **Hlavní tendence ve vývoji pracovních migrací v České republice**

Článek, který se zabývá pracovní migrací do ČR a také z ČR. Dále jsou v článku uvedeny migrační politiky ČR v jednotlivých letech. (Franc, 2006)

- **Společný evropský azylový systém v kontextu uprchlické krize**

Kniha, která pojednává o právních aspektech společné azylové politiky a jejím fungování v době migrační krize v roce 2015. (Jurníková a Králová, 2016)

- **Migrace a demografické výzvy**

Sborník, který se zabývá minulostí a budoucností migrace. Popisuje migrační krizi 2015 a imigraci do EU. Hlavní zacílení sborníku je na migraci a její dopady v ČR. (Šídlo a Burcin, 2016)

- **The humanitarian crisis and civil war in Syria**

Článek, který se zabývá občanskou válkou a následnou humanitární krizí v Sýrii. Rozebírá její dopady a vliv na migraci do Evropské unie. Upozorňuje na porušování lidských práv během této občanské války. (Stanek, 2017)

2.2 Zahraniční publikace

- **Who Counts as a Migrant? Definitions and their Consequences**

Odborný článek od profesora Bridgeta Andersona a doktora Scotta Blindera, který se zabývá problematikou definování slova migrant a problémy, které tato nejednoznačnost způsobuje ve statistikách i veřejné diskuzi. (Anderson a Blinder, 2019)

- **The migration of labor**

Jedná se o starší knihu, která má ale stále velkou vypovídající hodnotu o pracovní migraci a jejich ekonomických dopadech. (Stark, 1991)

- **Securitization and Risk at the EU Border: The Origins of FRONTEX**

Článek, který se zabývá vznikem a nelehkou úlohou agentury FRONTEX. Dále také na protichůdné tlaky, které jsou na tuto agenturu vyvíjeny a její činnost. (NEAL, 2009)

- **EU border security and migration into the European Union**

Článek zabývající se fungováním agentury FRONTEX a sekuritizací migrace. Zaměřuje se na nutnou spolupráci v rámci EU a úlohou agentury při ochraně vnějších hranic EU. Dále popisuje činnosti agentury při identifikaci migrantů. (Léonard, 2010)

- **The New Refugees and the Old Treaty**

Příspěvek, který se zabývá ochranou uprchlíků a Ženevskou úmluvou o uprchlících, která by je měla chránit. Zamýšlí se, jestli není třeba revize této úmluvy a jestli je schopna reflektovat dnešní humanitární důvody migrace. (Schoenholtz, 2015)

- **Push and Pull Factors of Migration**

Článek popisující push a pull faktory se zaměřením na Jamajku. (Parkins, 2010)

2.3 Směrnice, zákony a nařízení

Legislativa je rozdělena na českou a evropskou. Česká legislativa musí být v souladu s evropskou.

2.3.1 Evropská unie

- Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (přepracované znění).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 603/2013 ze dne 26. června 2013 o zřízení systému EURODAC pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování nařízení (EU) č. 604/2013 kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států, a pro podávání žádostí orgánů pro vymáhání práva členských států a EUROPOLU o porovnání údajů s údaji systému EURODAC pro účely vymáhání práva.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany.
- Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (přepracované znění).
- Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (přepracované znění).
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/51/EU ze dne 11. května 2011, kterou se rozšiřuje oblast působnosti směrnice Rady 2003/109/ES na osoby požívající mezinárodní ochrany.

- Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími.
- Nařízení Rady (ES) č. 2252/2004 dne 13. prosince 2004 o normách pro bezpečnostní a biometrické prvky v cestovních dokladech vydávaných členskými státy.
- Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny.
- Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států.
- Směrnice Rady 2009/50/ES ze dne 25. května 2009 o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/52/ES ze dne 18. června 2009 o minimálních normách pro sankce a opatření vůči zaměstnavatelům neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/98/EU ze dne 13. prosince 2011 o jednotném postupu vyřizování žádostí o jednotné povolení k pobytu a práci na území členského státu pro státní příslušníky třetích zemí a o společném souboru práv pracovníků ze třetích zemí oprávněně pobývajících v některém členském státě.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2014/36/EU ze dne 26. února 2014 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem zaměstnání jako sezónní pracovníci.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008. o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.
- Směrnice Rady 2004/81/ES ze dne 29. dubna 2004 o povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou oběťmi obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví, a kteří spolupracují s příslušnými orgány.
- Směrnice Rady 2001/40/ES ze dne 28. května 2001 o vzájemném uznávání rozhodnutí o vyhoštění státních příslušníků třetích zemí.

- Směrnice Rady 2002/90/ES ze dne 28. listopadu 2002, kterou se definuje napomáhání k nepovolenému vstupu, přechodu a pobytu.
- Směrnice Rady 2003/110/ES ze dne 25. listopadu 2003 o pomoci při tranzitu za účelem vyhoštění leteckou cestou.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob.
- Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. března 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni, ve znění pozdějších předpisů.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1624 ze dne 14. září 2016 o Evropské pohraniční a pobřežní strážci.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1987/2006 ze dne 20. prosince 2006 o zřízení, provozu a využívání Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II).
- Rozhodnutí Rady 2007/533/SV ze dne 12. června 2007 o zřízení, provozování a využívání Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II).
- Nařízení Rady (EU) č. 1053/2013 ze dne 7. října 2013 o vytvoření hodnotícího a monitorovacího mechanismu k ověření uplatňování schengenského acquis a o zrušení rozhodnutí výkonného výboru ze dne 16. září 1998, kterým se zřizuje Stálý výbor pro hodnocení a provádění Schengenu.
- Směrnice Rady 2004/82/ES ze dne 29. dubna 2004 o povinnosti dopravců předávat údaje o cestujících.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1077/2011 ze dne 25. října 2011, kterým se zřizuje Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

2.3.2 Česká republika

Mezinárodní předpisy:

- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (Sdělení FMZV č. 209/1992 Sb.).
- Úmluva o právech dítěte (Sdělení FMZV č. 104/1991 Sb.).

- Úmluva o právním postavení osob bez státní příslušnosti (Sdělení MZV č. 108/2004 Sb. m. s.).
- Úmluva o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a na ni navazující Newyorský protokol z roku 1967 (publikováno pod č. 208/1993 Sb.), tzv. Ženevská úmluva.

Unijní právo:

- Smlouva o EU, Smlouva o fungování EU.
- Listina základních práv EU.

Národní předpisy:

- Listina základních práv a svobod (usnesení předsednictva České národní rady č.2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.).
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců.
- Vyhláška č. 376/2005 Sb., kterou se stanoví výše úhrady za stravu a ubytování poskytnuté v azylovém zařízení, výše kapesného a termíny jeho výplaty ve znění vyhlášky č. 174/2006 Sb. a vyhlášky č. 198/2008 Sb.
- Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 447/2005 Sb., kterou se stanoví výše nákladů na ubytování, stravování a přepravu po území České republiky cizince zajištěného za účelem správního vyhoštění.
- Vyhláška č. 428/2010 Sb., stanovící okruh cizinců, kteří mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území České republiky pouze na základě uděleného letištního průjezdního víza, ve znění vyhlášky č. 270/2011 Sb., vyhlášky č. 46/2013 Sb., vyhlášky č. 20/2014 Sb. a vyhlášky č. 198/2014 Sb.

- Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 228/2016 Sb., o stanovení podmínek provozu mezinárodních letišť z hlediska ochrany hranic. (Legislativa, c2020)

2.4 Dílčí závěr

V této kapitole jsou uvedeny hlavní informační zdroje, se kterými se v práci pracuje a vychází se z nich. Literární zdroje zahrnují knihy a odborné články. Dále byly využity sborníky a statistické údaje Českého statistického úřadu, Ministerstva vnitra. Pro statistiky EU byly použity statistická data Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, Statistického úřadu Evropské unie (EUROSTAT) a Mezinárodní organizace pro migraci (IOM). Literární zdroje jsou rozděleny a české a zahraniční. Nejvýznamnější pro zpracování téma byly knihy Migrace historie a současnost, Exodus: jak migrace mění náš svět, statistické údaje ČSÚ a institucí EU.

Zvlášť jsou uvedeny směrnice, zákony, vyhlášky a nařízení, které jsou rozděleny na české, (které musí být v souladu s nadřazenou legislativou EU) a na legislativu Evropské unie, která se skládá převážně z evropských směrnic.

3 MIGRACE

Stejně jako je pohyb základní vlastností hmoty, je i základní vlastností společnosti. Společenský pohyb může nabývat mnoha podob a migrace jsou jedním z nich. Migrace jsou pohybem natolik universálním, že je nemůžeme sledovat u všech prvků živé přírody. Pojem migrace lze v češtině vystihnout rovněž slovem stěhování. Jedná se o pohyb v prostoru za účelem změny místa pobytu. Tento pohyb může být zamýšlen jako dočasný nebo jako trvalý, může být chápán jako pozitivní změna nebo jako vynucené rozhodnutí. Může se dokonce realizovat jako transfer člověka proti jeho vůli, kdy je tělo přemístěno bez jeho vlastní aktivity na jiné místo. Migrace znamená změnu teritoria, přesun člověka na jiné místo. Jeho nová přítomnost a nepřítomnost spouští řetězec dalších dějů, které mohou mnohé napovědět nejen o něm samotném, ale i o řadě dalších lidí, s nimiž má migrující osoba sociální pojítka. Studium lidského stěhování je proto nezbytným prvkem společenských věd, bez něhož řadu jevů ve společnosti nelze pochopit.

Ne každý pohyb člověka je migrací. Migrací nejsou krátkodobé návštěvy, migrací není každodenní dojíždění, přestože například přeshraniční pravidelná dojíždka za prací je pohybem, který má k migračním kauzám blízko a může tak být pro studium migrací zajímavá. Migrace má zpravidla tři dimenze: změnu bydlení, změnu zaměstnání a proměnu v sociálních vztazích. Podstatnou otázkou je zde však lokace, změna nebo modifikace vlastního teritoria, ať už se jedná o pravidelný pohyb, jako u nomádských skupin, nebo o pohyb relativně jednorázový. (Uherek et al., 2016)

3.1 Základní pojmy

U migrace se často vyskytují pojmy, které jsou u neodborné veřejnosti chápány nebo interpretovány nepřesně a tím dochází ke zkreslování, nálepkování či dezinformování. Všechny tyto stavy vedou k nepochopení migrace. Nejčastěji dochází k zaměňování slov migrant a uprchlík, ale jsou i další. Čemu rozumí téměř všichni je, že migrant, žadatel o azyl i uprchlík jsou lidé, kteří migrují, opouští původní oblast, kde žili. Proto jsou v této kapitole vysvětleny základní pojmy, aby čtenář jasně pochopil jejich význam. (Terminologie, c2020). Lidé často používají výraz migrant pro ilegální migranty i uprchlíky a tak často dochází k nedorozuměním, toto slučování ohrožuje veřejnou podporu uprchlíků a stěžuje jejich začlenění do společnosti. (Uprchlíci a migranti, 2016)

3.1.1 Migrant

Profesor Bridget Anderson a doktor Scott Blinder ve své publikaci *Who Counts as a Migrant? Definitions and their Consequences* schvalují více interpretací slova migrant a berou jako fakt, že užívání tohoto termínu je ve veřejné diskuzi extrémně volné a nejasné. Některé zdroje migranta definují jako všechny osoby, které se narodily na jiném území, cizím státním občanstvím nebo přesunem do jiné země. Některé analýzy dopadu migrace zahrnují i děti, které se narodily ve Spojeném království nebo ve Velké Británii, ale jejichž rodiče jsou cizí státní příslušníci, za migranty. Některé publikace považují za migranty osoby, které se přesouvají uvnitř národních hranic. Žádná z těchto definic přesně nedefinuje migranta jako osobu, která podléhá imigrační kontrole. Slovo migrant nemá právní oporu a ze zákona ani mezinárodních smluv a proto takové osobě nepřísluší žádná speciální práva. Ve statistikách se migrant posuzuje nejčastěji podle tří kategorií:

1. Jako každá osoba, která se narodila na území cizího státu.
2. Jako osoba, která má jiné státní občanství.
3. Osoba, která se stěhuje do jiné země na dobu delší, než jeden rok.

Definování slova migrant má dopady na migrační data, jejich následnou analýzu, ale také na porozumění veřejnosti a politické debaty. (Anderson a Blinder, 2019) Dle oficiálních stránek OSN je mezinárodní migrant někdo, kdo změní svou zemi pobytu bez ohledu na důvod nebo právní postavení. Rozlišuje se krátkodobá migrace, která zahrnuje pobyty s dobou trvání od 3 do 12 měsíců a dlouhodobá, která trvá déle, než jeden rok. (Definitions Refugees and Migrants)

Tuto definici volně převzala česká Amnesty international, kde definuje migranta jako osobu, která pobývá mimo zemi svého původu déle, než jeden rok. Což je zavádějící informace, protože odkazuje na definici OSN, ta ale považuje za tzv. krátkodobého či dočasného migranta i osoby s pobytem delším než tři měsíce a není důležitý důvod. (Terminologie, c2020) Zajímavé je, že v mezinárodní verzi Amnesty international již informace o tom, že migrant musí pobývat v cizí zemi déle, než jeden rok, se již nevyskytuje. (Refugees, asylum-seekers and migrants, c2020) Podle mého názoru je třeba definici migrant jasně definovat zákonem, aby nedocházelo k různým výkladům. Nejednoznačná je i hierarchie slov migrant a uprchlík, kde UNHCR i IOM dává hierarchicky tyto slova na stejnou úroveň. (Edwards, 2015) IOM (Mezinárodní organizace pro migraci) pokládá migranta jako slovo zastřešující migraci kromě osob, které mají status uprchlíka. Ministerstvo hospodářství

a sociálních věcí OSN (UN DESA) bere slovo migrant pro své statistiky jako nadřazené slovu uprchlík a takto to často chápe i veřejnost. (Key Migration Terms, c2020) Já pokládám za migranta jakoukoliv osobu, které nenáleží status uprchlíka a která pobývá mimo území svého původního pobytu déle než jeden rok, protože migranta mám spojeného s delším časovým obdobím a ne se sezonními pracemi nebo turistikou. Souhlasím s definicí české Amnesti international a myslím si, že cílem migranta by měl být dlouhodobý pobyt, který by měl přesáhnout jeden rok.

3.1.2 Uprchlík

Člověk se stává uprchlíkem, pokud splní všechny podmínky, které vycházejí z definice pojmu uprchlík v Ženevské úmluvě. To znamená, že dotyčné osobě náleží status uprchlíka, pokud překročí hranice své země z důvodu oprávněné obavy z pronásledování na základě odlišné rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo politickému přesvědčení. V praxi je problém prokázat, že se opravdu jedná o uprchlíka. To je nejčastěji ověřováno při azylovém řízení, kde se rozhodne, jestli má dotyčný na status uprchlíka nárok. Často si status uprchlíka snaží přisvojit i migranti, kteří na ochranu nemají nárok. O statusu uprchlíka státy rozhodují dle vlastního uvážení, avšak musejí dodržovat Ženevskou úmluvu. Mnoho uprchlíků ve světě je uznáváno skupinovým přístupem. To znamená, že pokud se ví o vesnici, kde jsou obyvatelé pronásledováni a zabíjeni za své politické názory, tak je velká šance, že status uprchlíka získají i ti, kteří mají jiné pohnutky k odchodu, než politické názory. Skupinový přístup je tedy rychlejší, než individuální, ale na druhou stranu status uprchlíka mohou získat i osoby, které by na něj dosáhnout neměly. U osob, které nejsou ohroženy jedním z bodů v Ženevské úmluvě může být přiřknuta doplňková ochrana, která vychází z evropského práva. Tuto ochranu mohou získat lidé, kteří jsou ohroženi vážným bezprávím. Člověk přestává být uprchlíkem, pokud dobrovolně požádá o ochranu stát, jehož má občanství, případně pokud o něj přišel a znovu dobrovolně nabude. Dále o status uprchlíka přichází, pokud se ve státě, který opustil, opět dobrovolně usadí nebo pominou okolnosti, kvůli kterým získal status uprchlíka. (Številová, 2017) Azyl je starodávný právní pojem. Jedná se o právo pronásledované osoby uchýlit se do jiné země. Toto právo má dlouhou historii, již v raném středověku bylo právo uznáváno. Dnes je zakotveno ve Všeobecné deklaraci lidských práv. Žadatel o azyl je tedy osoba, která utíká ze své domovské země a hledá ochranu v zemi jiné. Aby v EU nemohli migranti žádat o azyl ve více zemích, tak dle Dublinské dohody musí požádat o azyl v první zemi EU,

do které vstoupili. To velmi zatěžuje země EU, do kterých se migranti nejčastěji dostávají při vstupu na území Unie. (AZYL, 2016)

3.1.3 Doplnková ochrana

Jedná se o další formu ochrany, kterou může žadatel získat. Počet důvodů k získání azylu uvedených v paragrafu 12 azylového zákona nedokáže pokrýt všechny případy, kdy má jedinec nárok na ochranu a přitom nesplňuje ani jednu z šesti podmínek v azylovém zákonu. Doplnková ochrana se snaží řešit případy, kdy jsou osoby ohroženy, ale nemají nárok na ochranu podle azylového zákona. Tento právní instrument je zakotven v paragrafu 14a azylového zákona: „*udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy... a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště*“. Vážnou újmu je myšleno mučení, nelidské zacházení, trest smrti a nemůže se jednat pouze o subjektivní pocity žadatele. Doplnková ochrana má pevně stanovenou dobu, obvykle jeden až dva roky. Pokud důvody trvají po uplynutí této doby, tak musí osoba žádat o její prodloužení. Žadatelé, kteří nedosáhnou na azyl, získají často doplňkovou ochranu. (Uherrek et al., 2016)

3.1.4 Rozdíl mezi migrací, emigrací a imigrací

Volba mezi těmito slovy závisí na úhlu pohledu. Pokud se na přemísťující osobu díváme z pohledu, že přichází od nás do jiné země, tak použijeme slovo **emigrace** (opouští svou současnou domovinu). **Imigrace** znamená, že jsme přišli do nové země, pro danou zemi jsme **imigranti** (přistěhovalci). **Migrace** znamená obecně přesouvat se odněkud někam a nemusí se jednat o trvalý tah, například migrace ptactva. (Emigrate/ immigrate/ migrate, c1998-2020) Další důležitý pojem je **reemigrace**, což znamená návrat dřívějších emigrantů zpět do země původu. (Migrace obyvatelstva – historické mezníky a význam migrace pro současnost i budoucnost, c2018)

3.2 Migrační teorie

Mezinárodní migrace představuje aktuální a často diskutované téma. S jejím nárůstem je třeba se zabývat tvorbou a hodnocením teoretických aspektů migrace. Mnoho autorů se pokusilo o komplexní posouzení teorií migrace. Ukázalo se, že se jedná o rozsáhlý a složitý multidisciplinární fenomén. (Palát, 2014)

3.2.1 Předchůdci moderních teorií

Jedna z nejvýznamnějších studií o migraci jejích příčinách a dopadech jsou Ravensteinovy zákony. Ravensteinovy zákony významně ovlivnily mnoho odborných prací, které se zabývají strukturou a procesy migrace. Ve svých dílech formuluje sedm základních zákonů migrace:

- Každý migrační tok vytváří zpětnou migraci.
- Většina migrantů se přesunuje na krátkou vzdálenost.
- Migranti, kteří migrují na delší vzdálenosti, mají sklon vybírat si jako destinaci velká města.
- Venkovské obyvatelstvo migruje více než obyvatelé městských oblastí.
- Rodiny jsou méně aktivní v mezinárodní migraci než mladí dospělí jedinci.
- Většinu migrantů tvoří dospělé osoby.
- Velká města rostou především v důsledku migrace spíše než díky přirozenému přírůstku.

Ravenstein popsal existenci inverzního vztahu mezi množstvím migrujících a vzdáleností, na kterou tito lidé migrují. Jakákoliv interakce mezi subjekty závisí na jejich vzdálenosti od sebe, s jejím růstem klesá vazba mezi těmito subjekty. Tato teorie se dá rozporovat, protože k migraci na velké vzdálenosti dochází. To lze vysvětlit sekvenční migrací, kdy se migrant vzdaluje od původního místa postupnými kroky. V dnešní době se obecně ochota migrovat na velké vzdálenosti prodloužila vlivem rozmachu dopravy a většímu vlivu informačních a komunikačních technologií. Z Ravensteinovy teorie vychází, že velká města jsou migraci vystavena více, s čímž se dá souhlasit. V dalším bodě teorie je poukázáno na to, že migrují převážně mladí a ambiciózní jedinci, kteří nemají závazky. S tímto bodem se dá též souhlasit, pomineme-li migraci kvůli bezpečnostní situaci a uprchlíky ze zemí, kde

zuří válka. Ačkoliv Ravenstein svou teorii sepsal na konci 19. století a byla aplikována na stav dané doby, tak i dnes je v mnohých bodech platná. (Palát, 2014)

3.2.2 Současné teorie (neoklasická)

V současné době se používají hlavně tyto teorie: neoklasická teorie migrace, nová ekonomie pracovní migrace, teorie duálního trhu a teorie světového systému. Neoklasická teorie, která je v současné době hojně používaná, vznikla ve Spojeném království a jedná se o racionální teorii založenou na kalkulaci migrujících osob. Základem pro tuto teorii je neoklasická ekonomie. Její základy opět vycházejí Ravensteinových zkoumání. Vychází z předpokladu, že migrace je podmíněna hlavně rozvojem průmyslu a hlavní hnací silou je snaha najít lepší práci za lepší ohodnocení. K migraci dojde, pokud jsou k ní vhodné podmínky. Mezi tyto podmínky patří:

- pracovní příležitosti,
- dopravní možnosti,
- vzdělávací zařízení,
- zdravé klima,
- nízké životní náklady.

Z dnešního pohledu je zajímavé, že chybí možnost ubytování. Z provedeného výzkumu byly odvozeny tyto statistické údaje:

- Nejvíce se migruje do bezprostředního okolí a až následně zdroje ze vzdálenějšího okolí.
- Nejvíce lidí migruje na krátké vzdálenosti (kromě USA, kde jsou mimořádné příležitosti).
- Každý migrační proud vytváří protiproud.
- Města rostou na úkor venkova.
- Ženy migrují na kratší vzdálenosti, než muži.
- S rozvojem roste i migrace. (Uherek et al., 2016)

Tato teorie počítá hlavně s ekonomickými důvody migrace a jiné nezohledňuje. Z makroekonomického pohledu je migrace důsledek nerovnoměrnosti v příjmech a příležitostech mezi jednotlivými zeměmi. Kde je nedostatek kvalifikovaných pracovníků, roste tlak na růst mezd v oborech, kde tyto pracovní síly chybí. Opačný je trend u zemí, kde je pracovníků přebytek. Tím dochází k migraci pracovní síly a k jejich následnému vyrovnání.

Z mikroekonomického hlediska je vyzdvížena role jedince, který si sám spočítá přínosy a náklady plynoucí z migrace. U této teorie jsou také zcela opomenuty migrační toky mezi chudými zeměmi nebo bohatými, kde se nejedná o migraci z ekonomického hlediska. (Palát, 2014) Obecně hodnotí Ravenstein migraci pozitivně a myslí si, že znamená život a pokrok. Bez pohybu přichází stagnace. (Uherek et al., 2016)

3.2.3 Současné teorie (nová ekonomie pracovní migrace)

Tato teorie tvrdí, že uskutečnění migrace se neodvívá od jednotlivců, ale ve větších skupinách, s cílem maximalizace zisku a snížením rizik. Od neoklasické migrace se liší v zanedbání role jednotlivce a upřednostnění zájmů větší skupiny, která má mezi sebou vazby, například rodina. Příčinnou není mzdový rozdíl, ale nejistota, riziko a relativní chudoba. Teorie nová ekonomie pracovní migrace se dá ilustrovat na rodině z venkova, kdy chybí kapitál pro rozvoj a zároveň je absence úvěrových trhů. Rodinou je vyslán nejspokojenější člen do většího města nebo zahraničí. Tím se díky pravidelnému zasílání peněz zajistí vyšší příjem do rodinného rozpočtu a zároveň sníží riziko výpadku příjmů. (Palát, 2014) Většinou se jedná o mladší generaci, která je takto vyslána za lepšími podmínkami, na začátku je podpořena rodinnými prostředky, které později vrací formou peněz, které posílá své rodině ze svého platu. U této skupiny je určité procento návratu do původní vlasti po dostatečném nastřádání prostředků na realizaci plánů rodiny, nebo zlepšení situace. Důvody k zapuštění kořenů v nové lokalitě jsou vybudování sociálního zázemí, (kamarádi, partner) a také již nabitý sociální a pracovní status. Migrant se za dobu pobytu někam posunul, zvýšila se mu mzda, získal lepší pracovní pozici. Pokud získá vyslaný jedinec opravdu dobrou práci a v dané zemi se mu líbí, tak může dojít k migraci zbylé části rodiny. (Stark, 1991)

U této teorie se oproti neoklasické teorie neposuzuje absolutní vnímání chudoby, ale relativní chudoba (relative deprivation). Ostatní v okolí vidí, jak díky vyslání jednoho nebo více členů rodiny do míst s lepšími podmínkami stoupla životní úroveň celé rodiny a toto poměrování je motivační faktor k uskutečnění další migrace. Teorie dobře popisuje podstatu některých migračních toků, například migraci z venkova a je používána i pro současné hodnocení migrace. Zaměření je hlavně na příčiny a souvislosti migrace ve vysílací zemi, pull faktory jsou upozaděny. (Palát, 2014)

3.2.4 Teorie duálního pracovního trhu

Jedná se o ekonomicky zaměřenou teorii, která tvrdí, že migrace se ve vyspělých zemích děje neustále, protože je trvalá poptávka po migrační pracovní síle. Existují dva typy pracovních sektorů:

1. Sektor pro domácí populaci – pro kvalifikované a vzdělané pracovníky, kteří jsou dobře placeni, mají vysokou pracovní jistotu a perspektivu kariérního růstu.
2. Sektor pro nekvalifikované – jedinci bez vzdělání a kvalifikace, kteří vykonávají nebezpečné a fyzicky namáhavé práce, na které není potřebná odborná znalost. Tyto práce jsou špatně placené a jsou na ně najímáni hlavně pracovní migranti, kteří nemají co nabídnout.

Tyto dva sektory jsou pro moderní kapitalistickou společnost charakteristické a způsob rozdělení do těchto sektorů se podílí na vytváření migrace. (Drbohlav a Uherek, 2007)

Důsledek tohoto typu migrace jsou pobídky vlád nebo zaměstnanců z důvodu nezájmu většiny o takovou práci, kdy pracovník nemá možnost kariérního růstu a chybí mu motivace. S tímto typem práce je spojený společenský pokles. I pokud se pro místní jedná o práci podřadnou, tak pro migranty může být atraktivní a nemají s tímto druhem práce problémy, jako pracovní síla většinové společnosti. Takoví lidé neplánují tuto práci vykonávat celý živo, neřeší sociální status a mzdově je pro ně stále práce výhodnější, než pracovat ve své vlasti. Teorie dobře vysvětluje nezaměstnanost v určitých pracovních sektorech a z toho plynoucí poptávku po zahraničních pracovnících. (Palát, 2014)

3.2.5 Teorie světového systému (světového systému)

Teorie hledá příčiny migrace podle historického uspořádání tržních vztahů v rámci světového systému. Hybnou silou je akumulace kapitálu, který pohání celý systém včetně migrace. Pronikání kapitalismu do periferií společnosti vytváří podmínky k migraci do zahraničí. Expanze kapitalismu způsobuje strukturální změny a část zemědělské síly z venkova se přeorientuje na levnou pracovní sílu v jádrových oblastech. Tímto venkov ztrácí svou soběstačnost a další lidé odchází do měst za vidinou lepších životních podmínek. (Palát, 2014) Propojenost periferií a center vytváří oboustranný migrační tok. Periferie přitahuje experty a chtivé podnikatele, kteří vidí příležitost. Venkovské obyvatelstvo si může polepšit i jako levná pracovní síla v centrech. Vedoucí pracovníci v centrech vytváří poptávku po migrantech, kteří poskytují málo kvalifikované služby. (Drbohlav a Uherek, 2007) Ty-

pický je odchod levné pracovní síly z bývalých kolonií mocností, kde často přetrval vliv kolonizátorů a utvořily se silné kulturní, jazykové investiční, dopravní a komunikační vazby. (Palát, 2014) Teorie vychází z marxistického učení a migraci vysvětluje na obecném modelu sociálně-ekonomického a politického vývoje. Migraci dává do souvislosti s globalizací. (Drbohlav a Uherek, 2007)

3.3 Typy migrace

Migrace se dělí na více typů. Základní rozdělení je na nelegální a legální. Další dělení může být podle počtu migrujících obyvatel na individuální a masovou. Individuální má mnoho příčin a týká se jednotlivců, u masové migrace dochází k přemístění velkého množství osob ze závažných důvodů, díky kterým jsou lidé k migraci tlačeni. (Pavlík, 2016) Environmentální migrace je typ migrace, při které obyvatelstvo opouští své domovy v důsledku zhoršeného stavu životního prostředí nebo díky změnám v ekosystému. V dnešní době je nejvíce aktuální klimatická změna a s ní související stoupání hladiny vody. (Duží a Stojanov, 2017) Do environmentální migrace patří především globální oteplování, sucho a již zmíněná stoupající hladina oceánů. Kde je sucho, dochází ke snížení množství vody, což vede ke snížení zdrojů pitné vody a také k jejímu nedostatku pro kvalitní úrodu zemědělských plodin, to znamená nedostatek potravy pro obživu. Dopady změny klimatu by proto mohly vést k rozšíření počtu slabých a křehkých států, a tak zvýšit pravděpodobnost výskytu násilných konfliktů a tím podnítit migraci. Další riziko je ve zvyšující se počet i intenzita klimatických extrémů jako jsou časté extrémní povodně nebo extrémní sucha, která rovněž migraci podporují. Zatím se pro Evropu jeví jako nejvíce riziková oblast Afriky, ze které je vysoký potenciál velké environmentální migrační vlny. (Musil, 2019) Dalším druhem je ekonomická migrace, u které je důvod ke stěhování snaha zajistit si lepší ekonomickou situaci. Tato migrace může být přínosná pro migrující i pro zemi, kam míří. Při této migraci hraje důležitou roli nastavení migrační politiky a schopnost země nalákat a přivést pracovníky, které potřebuje. (Ekonomická migrace a vládní programy, 2019) Migrace z politických důvodů nastává, když jsou lidé ve své zemi pronásledováni za své odlišné názory. Náboženská migrace se děje, pokud je vyvíjen soustavný tlak na určité náboženství. (Proč lidé migrují? Proč se stávají uprchlíky?) Podle toho, jestli dochází k přemístění osob v rámci jedné země nebo k přechodu hranic dělíme migraci na interní a externí. (Types Of Migration, c2020) U interní migrace je výhoda, že osoba se obvykle domluví stejným jazykem, jako na stávajícím území a kulturní odlišnosti v rámci jedné

země nejsou tak výrazné jako u migrace externí, kdy člověk přichází do prostředí, které se odlišuje od původního. (The Different Types Of Human Migration, c2020)

3.3.1 Nelegální migrace

Ilegální migrace má v dnešní době stoupající tendenci. Jedná se o snahu dostat se do jiné země bez patřičné kontroly nebo předložení platných víz. Dle celosvětového průzkumu je na světě 162 zemí, které nelegální migraci nepostihují ani nijak netrestají nezákonný vstup na své území. Naopak u 124 zemí se nelegální překročení hranic pokládá za zločin. Tyto země takto přistižené osoby postihují různými způsoby. Nejčastěji se jedná o peněžní pokutu a následnou deportaci. (Criminalization of Illegal Entry Around the World, 2019) Nelegální migrace je problematický fenomén, který vytváří dojem, že se jedná o něco podvrátelného či dokonce nepřátelského. Jako synonymum k nelegální migraci se používá slovo ilegální a neregulérní. Přitom nelegálním migrantem se může snadno stát každý z nás. Stačí, když v zahraničí v důsledku naší nepozornosti překročíme povolenou dobu k pobytu, zapomeneme si prodloužit víza, nebo nevědomky překročíme při výletu hranici sousedního státu, kde je potřeba vízum. Ilegálním migrantem se můžeme stát i tak, že pracovní agentura nám zamlčí vízovou povinnost nebo zamlčí potřebné informace k legálnímu pobytu. Mnohem nebezpečnější je ale organizovaná nelegální migrace jako organizovaný zločin, na kterém špičky organizací značně profitují a podmínky koncových jedinců (obvykle nelegálních pracovních migrantů) bývají často nedůstojné. Tím je dána větší náchylnost k další nelegální činnosti nebo ke spáchání zločinu. Protože tyto osoby přišly ilegálně, tak stát nemá o jejich pobytu v dané zemi ponětí. Tyto osoby obvykle pochází z chudých, či rozvrácených zemí a nelegální cestu si vybírají z důvodu nemožnosti nebo neznalosti příjmenější a bezpečnější legální cesty. Takové osoby je potřeba aktivně vyhledávat a kontrolovat primárně z důvodu, aby nebyly zneužívány pro nedůstojnou práci a konání trestných činů. Je potřeba se na ně v širším kontextu dívat jako na oběti, jejichž skutečný profit z nelegální migrace je malý. Na území České republiky jsou při zátazích na ubytovnách a kontrolách zahraničních dělníků odhaleny jednotky maximálně desítky případů nelegálních migrantů. Vrchol byl v roce 2015, kdy bylo odhaleno přes osm tisíc lidí. (Uherek et al., 2016) Je třeba brát nelegální migraci jako součást demokratických trhů společností, jako je brána nezaměstnanost nebo kriminalita. Žádnými restrikcemi nelze nelegální migraci zcela zastavit, reálnou politikou ji lze jen redukovat. (Nekorjak, 2007)

3.3.2 Legální migrace

Obecně lze legální migraci charakterizovat jako pobyt na území jiného státu se všemi povoleními, které jsou třeba k legálnímu pobytu na jeho území, či povolení k vykonávání činností, které jsou v souladu se zákonem. Zde se nejčastěji jedná o studijní pobyt, pracovní nebo podnikatelskou činnost. Tato povolení se obvykle vystavují na dobu určitou, a pokud nedojde k prodloužení víz, nebo zanechání aktivity, případně opuštění dané země, tak se již dopouštíme nelegální migrace. Legální nebo také regulární migraci v ČR můžeme rozdělit na krátkodobou, která je do jednoho roku a dlouhodobou, která trvá déle než jeden rok. U délky pobytu, která trvá déle, než jeden rok, již můžeme mluvit o dané osobě jako o imigrantovi, i když se stále může jednat pouze o dočasný pobyt. Občané třetích zemí s dlouhodobým pobytem nemohou získat podporu v nezaměstnanosti, podporu v hmotné nouzi a jejich pobyt může být rychle ukončen. Komplikované je také sloučení s rodinou, která se chce v ČR také usadit. Tyto podmínky migrantům značně ztěžují život a může to být jeden z důvodů neochoty se začlenit, nebo vydat na cestu ilegální migrace. Na druhou stranu je může motivovat, že po pěti letech mohou požádat o trvalý pobyt. Pokud se migrantům podaří po minimálně pětiletém pobytu složit test z češtiny a splní další podmínky, má ze zákona na trvalý pobyt nárok. V okamžiku získání trvalého pobytu získá stejná práva jako občan ČR, kromě práva volebního, služby v ozbrojených složkách a státní správě. O tento status může přijít, pokud spáchá trestný čin nebo neplní některé povinnosti, jako placení daní, školní docházka u dětí... Ačkoliv je v dnešní době ekonomický migrant vnímán negativně a jsou tímto slovem označováni lidé, kteří nemají nárok na mezinárodní ochranu, tak ve skutečnosti představuje ekonomický migrant přínos pro většinovou společnost. (Uherek et al., 2016)

3.4 Migrace v moderní historii

Historie migrace je široké téma, protože ke stěhování docházelo již od dob člověka vzpřímeného (*Homo erectus*). Mezi významné migrační vlny v Evropě patří velká řecká kolonizace z období 8. – 6. stol. př. n. l. Všechny řecké státy byly přelidněné a tak bylo důležité získat novou půdu, suroviny a odbytiště pro zboží. Další velká migrační vlna nastala během 4 – 7 stol. našeho letopočtu, kdy nájezdy Hunů a Mongolů donutily místní kmeny k přesídlování. V 7 – 8 stol. našeho letopočtu to byl zase střet s Araby, který ovlivnil v Evropě zejména Pyrenejský poloostrov. Na konci 15. stol. začali Evropané kolonizovat Ameriku. Tím docházelo k emigraci Evropanů do Ameriky a také naopak původních obyvatel do Evropy. N migraci měli značný podíl otroci. V této kapitole budou vybrány nejdůležitější migrační události, které významně ovlivnily Evropu od třicetileté války. (Migrace obyvatelstva – historické mezníky a význam migrace pro současnost i budoucnost, c2018)

3.4.1 Migrace v důsledku třicetileté války

Třicetiletá válka se vedla mezi zastánci římskokatolické církve a koalicí reformačních církví. Boje si vyžádaly výrazný pokles obyvatel v důsledku válečných operací a také v důsledku úprku před válkou na bezpečná území. Tato migrace naplnila vysoký integrační potenciál, protože obyvatelstvo často utíkalo jen do sousední země a díky tomu se dokázalo dobře začlenit. V mnoha případech již obyvatelé znali jazyk země, do které přicházeli, nebo se ho byli schopni rychle naučit. (Uherek et al., 2016)

3.4.2 Migrace v důsledku zrušení otroctví

Po zrušení otroctví a v důsledku technického pokroku vznikl v USA nedostatek pracovních míst. Od roku 1870, až po začátek první světové války odešlo převážně do USA, z některých zemí, více než 20 % populace. Celkově z Evropy odešlo přibližně 50 milionů lidí. (Migrace obyvatelstva – historické mezníky a význam migrace pro současnost i budoucnost, c2018)

3.4.3 Migrace v průběhu druhé světové války

Během první světové války (1914–1918) se měnil reprodukční režim obyvatelstva. Docházelo k menšímu počtu porodů. Do zbraně bylo povoláno více než 62 milionů mužů. Po skončení války došlo k velkým územním změnám, kdy vnikly nové státy. Některé státy

o velké území přišly a jiné naopak velkou část území získaly. Tím docházelo v některých státech k velkému snížení stavu počtu obyvatelstva a naopak v jiných k velkému nárůstu. Díky válce vznikl výrazný nepoměr mužů a žen, jednalo se hlavně o muže v nejlepších letech, kteří padli při bojích. (Fialová, 2014)

3.4.4 Migrace v průběhu a po druhé světové válce

Již před válkou docházelo k emigraci skupin obyvatelstva, které se cítily ohroženy. Jednalo se převážně o židy, kteří měli často dobrý přehled o dění ve světě a utekli do bezpečí před vypuknutím války. Jednalo se o vynucenou migraci a můžeme mluvit o uprchlících. Uprchlíky můžeme rozdělit do tří skupin:

1. Evakuované nebo prchající obyvatelstvo před válkou.
2. Obyvatelstvo, které bylo deportováno, nebo násilně přesídleno.
3. Obyvatelstvo, které bylo po válce vyhnáno.

Po skončení války docházelo k masivnímu přesunu zejména německého obyvatelstva, které bylo násilně vyhošťováno, podle odhadů šlo o 12 milionů lidí. Celkově bylo vysídleno či usmrceno přes 50 milionů obyvatel. (Migrace obyvatelstva – historické mezníky a význam migrace pro současnost i budoucnost, c2018)

3.4.5 Migrace po 2 světové válce

Po konci druhé světové války se začala projevovat zhoubnost komunistické diktatury. Hraniční se rychle uzavřely a svět byl vtažen do studené války. V tomto období převažovala nucená migrace v důsledku politického pronásledování a nesvobody. Specifické jsou v tomto období bývalé koloniální mocnosti Francie a Velká Británie, které aktivně lákaly migranty ze svých současných i bývalých kolonií. V Německu a Rakousku byla poptávka po krátkodobých pracovnících, pokud možno bez rodin, aby odpadla integrace, která byla při usazování celých rodin nevyhnutelná. Obecně byli migranti vnímáni pozitivně, protože pracovali buď za nižší mzdu, nebo docházelo k migraci inteligence, která byla nepohodlná, nebo byla dušena komunistickým režimem. Vítání migrace se změnilo v 70. letech 20. století, kdy nastal ekonomický propad, který zastavil nábor zahraničních pracovníků. Velké změny nastaly po pádu železné opony. Obyvatelé bývalých komunistických zemí odcházeli kvůli lepším podmínkám na západ. Naopak podnikatelé viděli ve východním bloku nové příležitosti. Zvýšil si podíl uprchlíků v důsledku války v Jugoslávii. Díky otevřeným hrani-

cím a ve většině evropských zemí mírovému stavu dochází k ekonomické migraci a větší integraci evropských zemí. (Fassmann, Reeger a Sievers, c2009)

3.4.6 Migrace 1975–1990

V těchto letech se vývoj začínal soustředit na komunikační a informační technologie. Migranti, kteří přicházeli dříve pracovat jako horníci nebo pracovníci v těžkém průmyslu, už nejsou žádaní. Uplatnění migrantů je nejvíce ve službách. Mnoho migrantů se dostává do sociálních obtíží a integrace, o kterou mnoho zemí usiluje, se nedaří. Tento problém přetrvává i u druhé generace migrantů a i přes integrační politiky jednotlivých států a činností nevládních organizací se nedaří migranty integrovat. Panuje mezi nimi vysoká nezaměstnanost. Začíná stoupat migrace v rámci Evropy a také se zvyšují počty smíšených sňatků. Z mimoevropských zemí je patrný nárůst migrujících žen. Ty často nacházejí uplatnění ve zdravotnictví, domácnostech a službách. Počet cizinců v jednotlivých státech je jen relativní ukazatel migrace, protože například Německo udělovalo občanství neochotně, tak počet cizinců na jeho území velmi rychle stoupal. Francie a Velká Británie měly asimilační politiku vstřícnější a migranti dosáhli na jejich státní občanství snáze. Z tohoto důvodu je zde pomalejší růst cizinců, než v Německu. To ale nic nemění na tom, že migrace se týkala velkého množství cizinců se špatnou kvalifikací a s tím spojenými nízkými příjmy v obou případech asimilační politiky. (Uherek et al., 2016)

3.4.7 Migrace 90. léta – 2013

Změna v migraci nastává po roce 1989, kdy ve státech západní Evropy dochází po pádu železné opony k růstu migrace z východu. Vedle pracovních migrantů stoupl i počet žadatelů o azyl. To ukázalo na neefektivní formy udělování azylu a jejich nutné úpravy. Největší nárůst migrantů byl pozorován v Německu, Velké Británii, Rakousku a Belgii. Důvodem byla válka v Jugoslávii a migrace minoritních skupin z bývalého Sovětského svazu. To mělo za následek celkový nárůst migrace v Evropě. 26 % žadatelů o azyl bylo z území bývalé Jugoslávie a 35 % tvořili žadatelé ze zemí, které dříve patřily pod Sovětský svaz. Zbylé procenta doplňovali žadatelé z nestabilních zemí (Afghánistán, Irák) a také obyvatelé bývalých kolonií. U migrujících cizinců je často nejednoznačný důvod příchodu. Jedná se o různorodé důvody, či jejich kombinaci a je obtížné určit, jestli se jedná o ekonomické migranty nebo uprchlíky. Do komplikované situace se dostalo Německo a Rusko. Do Německa na počátku 90. let přišel navíc velký počet Němců z východní Evropy, kteří byli

dříve uvěznění za železnou oponou. Rusko se potýkalo s obdobnou situací, tam zase po rozpadu Sovětského svazu přicházeli obyvatelé ruského původu z bývalých svazových republik. Pro středoevropské republiky byly migrační toky 90. let poměrně novým fenoménem, na který bylo nutné reagovat. Česká republika se rychle stala součástí migračního systému přijímacích zemí a její pozitivní migrační saldo rychle rostlo. V prvním desetiletí 21. století se počet cizinců na území ČR pohyboval okolo 4 %. Další rychlý nárůst následoval po vstupu ČR do EU, který byl ukončen hospodářskou krizí v roce 2008. Další zvyšování nastalo až kolem roku 2012. V závěru krize mělo 13 evropských států na svém území více než 10 % cizinců. Nejvíce připadlo na Lichtenštejnsko (více než 60 %), za kterým následovalo Lucembursko a Švýcarsko. Nejvýraznější státy, které migraci ovlivňují, jsou Německo a Velká Británie. V roce 2013 již bylo patrné, že hospodářská krize modifikuje migrační toky a mění poptávku po pracovní síle, dynamický vývoj, který nastal, přesáhl očekávání. (Uherek et al., 2016)

3.5 Push a pull faktory

Push a pull faktory nám říkají, co migranty z místa, kde žijí vypuzuje a naopak, co je do místa, kam mají namířeno přitahuje. K tomu, aby došlo k migraci, musí být aktivní přitažlivé a odpudivé síly. Tyto síly nemusí být symetrické, někdy mohou převládat prvky vypuzující, jako jsou přírodní katastrofy, politická nestabilita nebo válečný stav, kdy jedinec někam prchá a neřeší kde. Chce se dostat jinam a až později přemýšlí, kde se usadí. Naopak mohou převládat i přitahující faktory, kdy osoba opouští původní zemi pobytu například z důvodu lepšího vzdělání v jiné zemi nebo lepšími finančními podmínkami.

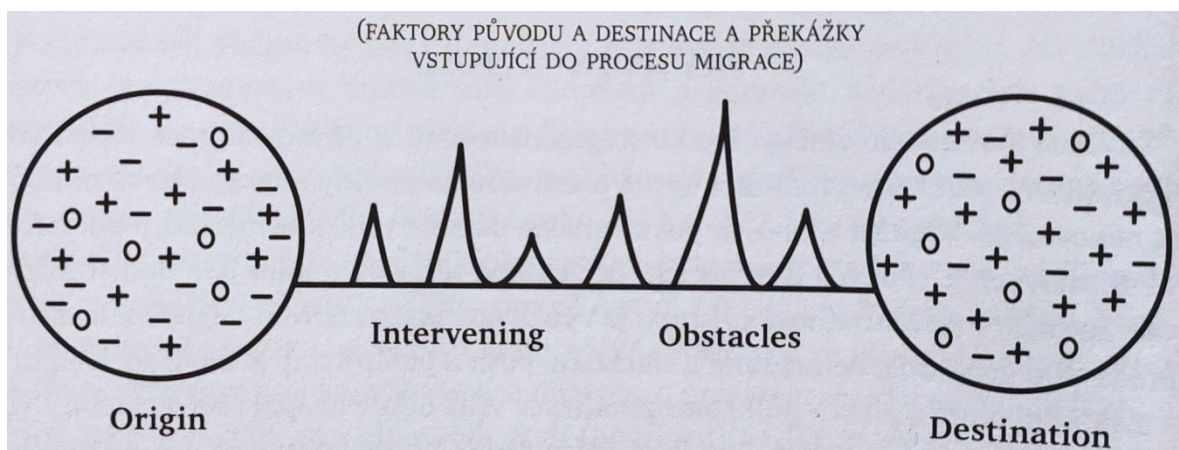
Everett Lee konkretizuje pull a push faktory na:

1. faktory spojené s místem původu,
2. faktory spojené s cílovou destinací,
3. překážky,
4. osobní faktory.

Faktory spojené s místem původu a cílovou destinací dělí na tři podkategorie:

1. pozitivní, které jedince přitahují,
2. negativní, které jedince odpuzují či odrazují,
3. neutrální, které na migraci žádný vliv nemají.

Pokud převládají negativní faktory v aktuálním místě výskytu a pozitivní v cílovém, tak může dojít k migraci. Další podstatnou roli, zda k migraci dojde, či nikoliv, hrají překážky a osobní faktory. Mezi překážkami a pozitivními faktory je přímá úměrnost, čím větší jsou překážky, tím větší musí být pozitivní faktory v potenciální cílové destinaci a také musí být větší faktory, které člověka táhnou z aktuální oblasti jinam. Osobní faktory nám říkají, že někteří jedinci potřebují k uskutečnění migrace výraznější podmínky, než jiní. U migrace jednotlivců, se jedinci rozhodují sami za sebe, jedná se o selektivní proces. Zahnuté faktory Everett Lee znázornil následovně:

Obrázek 2 Průběh migrace Zdroj: Uherek et al., 2016

Specifická je situace u kočovných kmenů a nomádů, u kterých push a pull model nefunguje, protože pro tyto skupiny kočovníků není vzdálenost překážka, přitažlivé a odpudivé síly u nich nejsou relevantní. Migrační pohyb je jejich životním stylem. (Uherek et al., 2016)

3.5.1 Pull faktory

Pull faktory jsou podmínky, které migrující osoby do dané země přitahují. Zde je potřeba rozlišit, odkud lidé přicházejí a jaké mají vzdělání. Například Kanada je otevřená migraci odborníků z jiných zemí, ale mnohem složitější to mají lidé s nižším vzděláním. To se ale týká většiny států. Logicky se snaží nalákat jen odborníky nebo pracovníky, kterých je nedostatek a nejsou schopny naplnit stav pomocí lokálních zdrojů. (Parkins, 2010)

Mezi nejčastější pull faktory patří:

- pracovní příležitosti,
- lepší životní podmínky,
- politická a náboženská svoboda,
- lepší zdravotní péče,
- vzdělávání,
- průmysl,
- atraktivní podnebí,
- bezpečnostní důvody,
- rodinné vazby. (Palát, 2014)

Pro každého jedince působí jiné push faktory a mají odlišnou intenzitu. V dnešní době se nejvíce řeší ekonomická migrace. Pro ekonomické migranty je důležitá ekonomická stabilita země, kde chtějí migrovat a náklady na život v porovnání s průměrnými platy. Další faktor jsou podmínky, které musí splnit, aby mohli v dané zemi pracovat. Takoví jedinci se primárně zaměří na ekonomické možnosti v dané zemi, i když pro spoustu jedinců zůstanou důležité i jiné faktory, tak hlavní kritérium bude ekonomické a ostatní faktory jsou pro ně druhořadé. Naopak politicky motivovaní přistěhovalci se pravděpodobně budou více zajímat o politickou situaci. Jak funguje v zemi státní správa, jestli jsou dodržována lidská práva. Citlivě budou monitorovat, jestli je v dané zemi uvolněná atmosféra a funguje svobodné vyjadřování názorů bez strachu z následných restrikcí. Jestli je společnost otevřená odlišnostem v chování, které neporušuje elementární zákony slušnosti a neodporuje zákonům dané země. Politické faktory jsou často svázány i s faktory sociálními a prolínají se. Je potřeba si uvědomit, že mnoho faktorů je takto propojeno. Například v zemi, kde je špatná politická situace, korupce a autoritářský režim, je často i špatná situace v ekonomické oblasti, naopak tyto faktory nemusí odradit migranty, pro které je hlavní kritérium čistota ovzduší a přírodní bohatství. I když samozřejmě nestabilní politická situace těmto faktorům nepomáhá, protože řeší jiné problémy a ochrana přírody je odsunuta na druhou kolej. (Doerschler, 2006)

3.6 Dílčí závěr

V kapitole je vysvětlena migrace. Pochopení pojmu má zásadní význam v celé práci. Je třeba ni pohlížet jako pohyb, který se netýká pouze osob, ale například i fauny. Samotná migrace je vnímána jako pohyb a neřeší, jestli se jedná o odchod nebo příchod. Pokud přijdeme do jiné země, tak jsme pro původní společnost imigranti a pro společnost, ze které jsme odešli emigranti. Tyto výrazy jsou vysvětleny v kapitole Základní pojmy, aby se mohly využívat v praktické části při vyhodnocování počtu příchozích a odchozích obyvatel. Dále je v kapitole Základní pojmy vysvětlen rozdíl mezi migrantem a uprchlíkem, kdy status uprchlíka je udělen osobě, pokud splní podmínky, které vycházejí z definice uprchlíka. Pokud na ně nedosáhne a je objektivně v ohrožení, tak jí může být udělena doplňková ochrana. Tyto poznatky jsou využity v praktické části práce, která se zabývá počty uprchlíků. Typy migrace jsou popsány v kapitole Typy migrace a definují legální a ilegální migraci. Samotná migrace není nelegální, ale stane se nelegální, pokud nám není přiřknut status uprchlíka, máme zákaz vstupu na dané území nebo nemáme potřebné doklady a nacházíme se na území cizího státu. Tyto poznatky jsou využity v praktické části u statistik, které udávají počty ilegálních migrantů. Poznatky z kapitoly Push a pull faktory migrace jsou využity v praktické části při popisu migrační krize 2015, kdy je popsáno, co k ní vedlo a jaké události jí předcházely. Historické migrační vlny a jejich dopad jsou stručně popsány v kapitole Migrace v moderní historii, abychom si uvědomili, že k těmto událostem docházelo i v minulosti a s dopady se dokázala společnost vypořádat. Kapitola migrační teorie popisuje vybrané migrační teorie. Dnes se používá komparace více metod. Za nejsystematičtější teorii je považována Masseyho teorie, kde nedostatky jednotlivých teorií nahrazuje podrobným a obsáhlým testováním vybraných přístupů v komparativním pohledu – syntetická teorie mezinárodní migrace – Massey 2003. (Drbohlav a Uherek, 2007)

4 SMLOUVY A LEGISLATIVA EU SPOJENÉ S MIGRACÍ

V mezinárodním právu je spousta směrnic a zákonů, které upravují postavení migrantů, jejich práva, povinnosti a proces získání povolení. S tím je spojený postupný vývoj migrační politiky Evropské unie spolu s mezinárodní legislativou a zákony. Na tyto zákony navazují lokální zákony jednotlivých států, které ale musí respektovat závazné mezinárodní, členové EU ještě navíc zákony a nařízení Evropské unie. Základní je rozlišit, jestli migrující osobě náleží status uprchlíka, či nikoliv. (Uherek et al., 2016)

4.1 Úmluva o právním postavení uprchlíků

V roce 1951 byla v Ženevě přijata úmluva o právním postavení uprchlíků. Ta reagovala na neutěšenou situaci uprchlíků, kteří po druhé světové válce bloudili Evropou ve snaze přežít a následně začít nový život. Tato úmluva se týkala pouze uprchlíků. Za uprchlíka považovala osobu, která se jím stala v důsledku událostí před rokem 1951. Pokud byl někdo pronásledován například v roce 1952, tak už nebyl považován za uprchlíka. Jako důsledek událostí před rokem 1951 bylo pohlíženo i na uprchlíky z Maďarska v roce 1956, kdy tam Sovětský svaz brutálně potlačil pokus o revoluci. V úmluvě bylo zakotveno teritoriální omezení, kdy si stát mohl určit, jestli bude považovat osobu za uprchlíka v důsledku událostí v Evropě nebo po celém světě. Státy se již tenkrát obávaly masové migrace. Tyto časové a místní restriktce byly odstraněny úpravou protokolu v roce 1967. Smluvní státy si však mohly ponechat místní omezení, toho využilo například Turecko. Úmluva obsahuje tři základní oblasti:

1. vymezuje kdo je a není uprchlík,
2. určuje postavení uprchlíků ve státě, kde je mu umožněno setrvat,
3. definuje princip nonrefoulement (nenavracení). (Uherek et al., 2016)

Úmluva byla vytvořena jako přímá reakce na situaci po druhé světové válce a od roku 1967 nebyla modifikována. Proto se vyskytují názory, že je zbytečná nebo nefunkční pro dnešní uprchlíky. Úmluva není dokonalá, ale stále má velký význam a jen na jejím základě se podařilo zachránit spoustu lidí i v dnešním světě. (Schoenholtz, 2015)

Jedním z problémů úmluvy je, že není orgán, který by kontroloval, zda je úmluva dodržována. Do určité míry se tuto roli snaží plnit Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR), který uprchlíkům poskytuje právní pomoc a snaží se spolupracovat se zeměmi, aby byla uprchlíkům poskytnuta adekvátní péče, ochrana a nebyla porušována jejich práva.

Přímo z úmluvy neplyne povinnost udělit lidem status uprchlíka, i pokud na něj mají nárok, ale nesmí osobu odeslat do země, kde by jí hrozilo z uprchlických důvodů vážné nebezpečí. Neexistující kontrolní orgán se snaží suplovat Evropský soud pro lidská práva, který se opírá o dodržování Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a svobod. (Uherek et al., 2016)

Smlouva je schopná ochránit válečné uprchlíky a osoby, které mají na ochranu nárok i v dnešní době a lze ji aplikovat na aktuální situace. Hrozba je u obyvatel z oblastí výrazně postižených globálními změnami klimatu. V budoucnosti bude potřeba vytvoření nových norem a úmluv, případně modifikovat stávající, které s migrací kvůli změnám klimatu nepočítají. (Schoenholtz, 2015)

4.2 Společný evropský azylový systém (CEAS)

Je to systém, kterého se účastní všechny státy EU, zvláštní status mají Velká Británie, Irsko a Dánsko, které si vyjednaly určité výjimky. Společný evropský azylový systém (*Common European Asylum System, CEAS*) označuje nařízení a směrnice které se týkají azylu, respektive uprchlictví. Nařízení jsou pro každý stát stejné, ale směrnice se sladují. To v praxi znamená, že nařízení jsou pevně daná a není velký prostor na odlišný výklad. Naopak směrnice jen ukazují určitý směr, kterým by se měly země ubírat. Státy mají povinnost je zpracovat do svého právního řádu, ale už není definováno jak přesně a proto se mnohdy v jednotlivých státech liší. Nařízení regulují zejména příslušnost států pro rozhodování o žádosti osoby a s tím spojené akty. Směrnice upravují způsob, jak se nakládá s těmi, kdo přicházejí z hlediska materiálních standardů a procesu o jejich žádostech. (Uherek et al., 2016) Závazná definice evropského azylového systému neexistuje. Jeho vymezení se promítá do řady aktů politické povahy a je upravováno nařízením a směrnicemi. Základní stavební dokument k evropskému azylovému systému je Ženevská úmluva, která se odvolává na společné humanitární hodnoty sdílení členskými státy. Důležitým rysem evropského azylového systému je stanovení pravidel v oblasti práva hmotného tak i procesního. (Jurníková a Králová, 2016)

Funkce CEAS:

1. standardy přijímání potřebných osob,
2. procesní standardy k řízení o jejich ochraně,
3. definuje obsah používaných pojmů,
4. přidává status pro další skupinu osob potřebných ochrany,
5. řeší otázku, který stát má vést řízení o udělení ochrany.

CEAS upravuje všechny aspekty v oblasti poskytování právní ochrany lidem v nouzi. Samotné řízení je však v kompetenci jednotlivých států, EU nemá orgán, který by se žádostmi o azyl zabýval a následně o nich rozhodoval. Také chybí orgán, který by neúspěšné žadatele posílal zpět. (Uherek et al., 2016) Evropský azylový systém byl mnohokrát modifikován novými smlouvami EU. Od přijaté Amsterodamské smlouvy je azylová politika primárně společnou věcí států Evropské unie. Azylová politika byla vyňata ze třetího pilíře práva Evropských společenství do prvního pilíře. Právní základ tvoří čl. 63 Smlouvy o založení Evropského společenství. (Rozumek, 2009)

4.3 FRONTEX

Dne 26. října 2004 založila Rada Evropské unie ES 2007/2004 agenturu FRONTEX, jedná se o Evropskou agenturu pro pohraniční a pobřežní stráž. Jejím cílem je koordinace, operační spolupráce a sdílení informací za účelem posílení ochrany a bezpečnosti vnějších hranic EU. Potřeba agentury FRONTEX vyšla z teroristických útoků, které se staly v předchozích letech, a mnozí je spojovali se slabou kontrolou nelegální migrace a považovali ji za potencionální bezpečnostní hrozbu. FRONTEX se snaží provádět kontrolu hranic EU a tím bojovat proti hrozbě terorismu bez porušování lidských práv a nároků na azyl. Vzniku předcházela diskuze mezi Evropskou radou, Evropskou komisí a členskými státy Evropské unie. (NEAL, 2009) Agentura má přibližně 300 zaměstnanců v centrále ve Varšavě, celkový počet zaměstnanců je ale mnohem větší. S podporou Evropské komise se agentura neustále rozrůstá. V některých zdrojích je FRONTEX charakterizován jako policejní agentura a já nemám nic proti takovému označení. Úloha agentury je složitá, protože pod její záštitou došlo k militarizaci hranic. To bylo kritizováno nevládními organizacemi, které se snaží bojovat za lidská práva, například společnost Humans Rights Watch, která se zabývala špatným zacházením s migranty v Řecku. Na druhé straně

agentura čelí tlaku vlád za nečinnost a nebránění vnějších hranic EU, jedním z nejhlasitějších kritiků byla Itálie. FRONTEX se snaží systematicky dosáhnout účinnějších hraničních kontrol. Jeho vzdělávací kurzy se zaměřují nejen na technické aspekty hraniční policie, ale stále více také v oblasti lidských práv.

Pravidla FRONTEX:

1. Znat a dodržovat zákon.
2. Informujte ty, kteří potřebují mezinárodní ochranu, o jejich právech a relevantních postupech.
3. Respektujte lidskou důstojnost za všech okolností a buďte citlivý na kulturní rozdíly.
4. Zvláštní pozornost věnujte potřebě zranitelných osob.
5. Dodržujte nejvyšší etické standardy.
6. Chovejte se spravedlivě a nestranně za všech okolností.
7. Nahlaste všechna porušení zákona a FRONTEX příručky. (Aas a Gundhus, 2014)

Hlavní úkoly FRONTEX:

1. Koordinaci operativní spolupráce mezi členskými státy v oblasti správy vnějších hranic.
2. Pomáhat členským státům při odborné přípravě vnitrostátní pohraniční strážce, včetně stanovení společných standardů výcviku.
3. Provádění analýz rizik.
4. Sledování vývoje ve výzkumu, který se týká kontroly a ostrahy vnějších hranic.
5. Pomáhat členským státům, když je nutná zvýšená technická a operační pomoc na vnějších hranicích.
6. Pomoc členským státům při organizaci společných návratových operací. (Léonard, 2010)

Samotní pracovníci FRONTEX vidí často svou přítomnost při vnějších hranicích EU jako prostředek pro zlepšení podmínek migrantů. Existují výrazné rozdíly v rámci agentury FRONTEX s ohledem na to, jak jednotliví důstojníci vidí svou roli a vykonávají svou úlohu. Panují rozdíly mezi východem, západem, severem a jihem Evropy. Pracovníci agentury jsou vystaveni situacím, které vyžadují emocionální odezvy, pocity a jistou empatii. Zároveň balancují mezi zákony EU a zákony jednotlivých států. Agentura FRONTEX se snaží potlačovat migrační tlaky na prahu Evropy. (Aas a Gundhus, 2014) Problémem je častá politizace problémů spojených s migrací, tato sekuritizace migrace značně ztěžuje práci FRONTEXU. Kritika od nevládních organizací směřuje zejména na operace týkající se koordinace správy vnějších hranic EU, za což FRONTEX také utratí nejvíce peněz. Agentura také pomáhá s návratovou politikou, za kterou nenesou odpovědnost, ale pomáhá s koordinací a technickou podporou. (Léonard, 2010)

4.4 Maastrichtská smlouva a její revize

Maastrichtská smlouva změnila předchozí evropské smlouvy a vytvořila Evropskou unii založenou na třech pilířích:

1. Evropských společenstevích,
2. společné zahraniční a bezpečnostní politice,
3. spolupráci v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí.

byla podepsána v Maastrichtu 7. února 1992 a začala platit 1. listopadu 1993. Smlouva vedla k užšímu svazku členských zemí. Pro účely práce je důležitý druhý a třetí pilíř. Ve druhém pilíři jsou cíle ochrana společných hodnot, základních zájmů, nezávislost a celistvost Unie, posilování bezpečnosti, upevňování demokracie, dodržování lidských práv a základních svobod v souladu se zásadami Charty Organizace spojených národů. Ve třetím pilíři byla implementována ochrana, bezpečnost a spravedlnost. Třetí pilíř zahrnuje tyto činnosti:

1. předpisy a provádění kontrol při překračování vnějších hranic Společenství,
2. boj proti terorismu, závažné trestné činnosti, obchodu s drogami a mezinárodním podvodům,
3. soudní spolupráce v trestních a občanskoprávních věcech,
4. vytvoření Evropského policejního úřadu (EUROPOLU) se systémem výměny informací mezi policejními orgány členských států,

5. boj proti nedovolenému přistěhovalectví,
6. společná azylová politika. (Sokolska, 2019)

V květnu 1999 byla pozměněna Maastrichtská smlouva smlouvou Amsterodamskou, která odstranila překážky pro volný pohyb osob, byl vytvořen Schengenský prostor a byla utvořena pozice vysokého představitele pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku. (Hop, 2018) Název amsterodamská dostala, protože byla podepsána v Amsterodamu. Amsterodamská smlouva odstranila z evropských smluv všechna ustanovení, která se postupem času stala vyhaslými nebo zastaralými, aniž by tím byly dotčeny právní účinky, které z nich v minulosti vyplývaly. Změnilo se také číslování článků Smlouvy. (Sokolska, 2019)

Následovala úprava smlouvou z Nice v únoru 2003. Smlouva připravila Unii na největší rozšíření v dějinách, reformovala unijní instituce a rozšířila oblasti, ve kterých stačí ke schválení kvalifikovaná většina.

Poslední smlouvou měnící fungování EU je Lisabonská smlouva, která byla podepsána v Lisabonu 13. prosince 2007 a vstoupila v platnost 1. prosince 2009. Této smlouvě předcházela dvě neúspěšná referenda o Ústavní smlouvě, která měla upravovat fungování EU. Ve smlouvě je nahrazen pojem Společenství pojmem Unie. Dále jsou jasně definovány pravomoci EU. Lisabonská smlouva propůjčuje EU vlastní právní subjektivitu. Unie tak získává možnost podepisovat mezinárodní smlouvy v oblastech spadajících do jejích pravomocí a stát se členem mezinárodních organizací. Členské státy smějí podepisovat pouze mezinárodní smlouvy, které jsou slučitelné s právními předpisy EU. Dále je ve smlouvě zakotven článek 50, podle kterého může dojít k vystoupení z EU. Listina základních práv Evropské unie není přímou součástí Lisabonské smlouvy, právně závazný charakter však získává prostřednictvím čl. 6 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii. Smlouva ještě více upevňuje spolupráci členských států. Například při obraně členského státu jsou všechny členské státy povinny poskytnout pomoc napadenému státu. Povinnost pomoci se týká také přírodních, antropogenních katastrofou a při teroristických útocích. (Sokolska a Pavy, 2020)

4.5 Dublinský systém

Jedná se o mechanismus jak postupovat při udělování azylu. Stanovuje, jak posuzovat u žádostí o azyl a mezinárodní ochranu. Dublinská úmluva (Dublin I) byla podepsána v roce

1990 z důvodu rostoucího počtu žadatelů o azyl a nefungujícímu systému ochrany hranic. Dublin I podepsaly všechny členské státy Společenství společně s Norskem a Islandem. Na vstoupení v platnost se muselo počkat až do roku 1997. Systém vytváří postupy a procesy pro určení země, kde se bude posuzovat žádost o mezinárodní ochranu.

Základní pojmy dle Dublinské úmluvy:

- Cizinec – jakákoliv osoba, která není státní příslušník členského státu.
- Žádost o azyl – žádost od cizince na ochranu dle Ženevské konvence, postavení uprchlíka.
- Žadatel o azyl: cizinec, který čeká na vyhodnocení žádosti o azyl.
- Posouzení žádosti o azyl – úkony, které se provádí při posuzování žádosti o azyl.
- Povolení k pobytu – povolení členského státu povolující pobyt na jeho území.
- Vstupní vízum – povolení vstupu pro cizince za splnění podmínek.
- Transitní vízum – povolení členského státu o tranzitu přes jeho území za splnění podmínek.

Cíle Dublinské úmluvy:

- Zamezení nekontrolovaného pohybu žadatele v Schengenském prostoru.
- Stanovení jen jedné možné žádosti o azyl (zabránění přeposílání žadatele).
- Zjednodušeně žádost se podává v první členské zemi.
- Posouzení žádosti v co nejkratší době.

4.5.1 Dublin II

Úprava Dublinské smlouvy. Evropská rada přijala v roce 2003 nařízení č. 343/2003, které stanovuje a kritéria a mechanismy pro určení státu, který bude posuzovat žádost o azyl. Dle nařízení lze stanovit členský stát na základě objektivních kritérií, nicméně bylo ponecháno právo posouzení žádosti státem, na jehož území byla žádost podána, i když dle kritérií by ji měl posoudit jiný členský stát. (CDK, 2018)

4.5.2 Dublin III

V roce 2007 byly shledány nedostatky Dublinu II a byla navržena jeho revize. Nařízení 604/2013 vstoupilo v platnost na počátku roku 2014. V Dublinu III se usiluje o vylepšení evropského azylového systému, který má obsahovat jasnou metodu pro určení státu, který bude posuzovat žádost o azyl. Bylo určeno pět kritérií:

- Rodinné vazby: rozhodovat by měl stát, ve kterém se legálně zdržuje člen rodiny žadatele.
- Vydané vízum či povolení k pobytu: náleží žadateli v zemi, která mu vydala povolení k pobytu nebo vízum.
- Neoprávněný vstup a pobyt: osoba, která se dopustila této činnosti, bude řešena státem, na jehož území neoprávněně vstoupila ze třetího státu nebo kde aspoň 5 měsíců pobývala, pokud nelze zjistit, jak na území států přicestovala.
- Bezvízový styk: příslušný je ten stát, kam žadatel vstoupil a je osvobozen od vízové povinnosti.
- První podaná žádost o azyl: příslušný je ten stát, kde žadatel požádal poprvé o mezinárodní ochranu.

Z humanitárních důvodů je možné, aby si členské státy žadatele vzájemně přebíraly a posuzovaly jejich žádosti o mezinárodní ochranu, i když dle kritérií by měla žádost posuzovat jiná členská země. Členský stát, který je dle kritérií určen jako odpovědný k posuzování o mezinárodní ochranu, je povinen převzít na své území žadatele, který podal žádost v jiném členském státě a bylo dokončeno posouzení jeho žádosti o azyl, případně převzít zpět na své území žadatele, který zde podal žádost a nesledně území opustil. Tyto povinnosti zanikají, pokud žadateli vydal jiný členský stát vízum, povolení k pobytu nebo žadatel prokazatelně vycestoval z EU na dobu delší než tři měsíce.

Informace o žádostech lze získat ze systému EURODAC, který administrativně pomáhá s aplikací Dublinských úmluv. EURODAC porovnává otisky prstů žadatelů o azyl a ilegálních přistěhovalců. Systém umožňuje identifikaci žadatelů o azyl a zadržených osob, které nezákonně překročily hranice EU. Snímání otisků je prováděno již od roku 2003 a v současnosti systém upravuje nařízení 603/2013, které pomáhá k efektivnímu fungování Dublinu III a umožňuje orgánům činným v trestním řízení a EUROPOLU vstupovat do systému. Systém shromažďuje otisky všech zachycených cizinců starších 14 let, kteří podali žádost o mezinárodní ochranu.

Další shromažďované údaje:

- zemi původu v EU,
- pohlaví dané osoby,
- místo a datum podání žádosti o azyl nebo zadržení dané osoby,
- referenční číslo,
- datum sejmutí otisků prstů,
- datum předání údajů ústřední jednotce.

Dublin III se ale ukázal jako nefunkční při nepředpokládaném množství migrantů. Při masovému přílivu lidí v roce 2015 se ukázalo, že nejvíce lidí přichází do omezeného okruhu států a ty neměly dostatečné kapacity na zvládnutí takového počtu lidí. Zlom nastal, když Angela Merkelová prohlásila, že Německo přijme všechny syrské uprchlíky. Tyto události vedly k postupnému zhroucení dublinského systému a každý stát se s uprchlíky a migranty začal vypořádávat jinak. Některé státy začaly zvyšovat ostrahu svých hranic. Situace byla nepřehledná a státy nebyly schopny rozeznat uprchlíky a migranty. Byl pokus na přerozdělení uprchlíků, aby se ulehčilo nejvíce zasaženým zemím tzv. kvóty na přerozdělení uprchlíků. Státy V4 se jasně proti tomu vymezily a kvóty odmítly. To nakonec vedlo k upuštění povinného přerozdělování a státy se dohodly na dobrovolné relokační. (CDK, 2018)

4.5.3 Dublin IV

Dublinem IV se EU pokusila revidovat Dublin III, podle kterého, pokud by se striktně úmluva dodržovala, měly státy EU téměř všechny migranty vracet do Řecka a Itálie. Tyto země by měly vyřizovat jejich žádosti, protože jejich hranice překročili při vstupu jako první. V Dublinu IV by se měli azylanti automaticky přesouvat z členských států zavalených žádostmi o azyl do jiných, které mají volné kapacity. To ale logicky narazilo na silný odpor států, které nejsou pro migrující atraktivní. Zazníval logický argument, že není možné lidem nařizovat, kde se mají usadit, a mechanismus by nefungoval. Návrh na revizi padl v květnu 2016. Zaveden měl být pojem „nepřiměřený počet žádostí o azyl“, který se měl týkat výše zmíněného automatického přerozdělování. To by znamenalo, že státy by nemohly při vyšším příchodu uprchlíků kontrolovat vstup cizinců do své země. Tvrdí, že EU se má zaměřit na to, aby k masovému příchodu lidí do EU nedocházelo. Další co měl Dublin IV přinést, je větší ochrana nezletilých a snadnější spojování rodin. Všechny státy sou-

hlasí s nutností reformy Dublinu III, ale kvůli odlišným postojům se nejsou schopny dohodnout na reformě a tak stále platí nefungující Dublin III. Jako úspěch ČR se dá hodnotit upuštění od povinných kvót a tím pádem již bezpředmětná žaloba na ČR kvůli nedodržování tohoto přerozdělovacího systému. (Mas a Ire, 2018)

4.6 Dílčí závěr

Unijním agenturám a systémům je věnována pozornost z důvodu jejich přímého vlivu na migraci do EU a fungování azylového systému. Za přispění dublinského systému by nejčastější první země EU, kde migranti přijdou, čelily ještě většímu počtu migrantů, pokud by se při migrační krizi Německo bezpodmínečně řídilo dublinským systémem. Pokud by byly schváleny dříve navržené kvóty pro přerozdělování uprchlíků, tak by to znamenalo, že ČR by byla nucena přijmout uprchlíky vynuceně. Toto nařízení nakonec nebylo schváleno. Potřeba funkčního systému na přerozdělování uprchlíků je zmíněna v praktické části jako jeden z klíčových instrumentů, který je potřeba implementovat pro zvládnutí migrace do EU.

5 MOŽNÉ NÁSLEDKY VYPLÝVAJÍCÍ Z MIGRACE

Následky jsou spjaty s pojmem riziko, který je dosti široký a často interpretován různými způsoby. Velmi záleží, jakého odvětví, nebo oboru se riziko týká. Dále záleží na jazyku, ve kterém o riziku hovoříme (například v češtině má pojem riziko negativní odstín). Definice je mnoho a neexistuje jedna univerzální na všechny obory. (Tichý, 2006) Avšak jako obecnou definici můžeme použít, že je to určitá míra pravděpodobnosti, kterou považujeme za nežádoucí. Riziko se vždy odvozuje od konkrétní hrozby. Míra rizika je pravděpodobnost škodlivých následků, vyplývajících z hrozby, takto definuje riziko Ministerstvo zahraničí České republiky. (Pojmy, c2020) V managementu se můžeme setkat s definicí, že riziko označuje nejistý výsledek s možným nežádoucím stavem. Riziko znamená hrozbu, potenciální problém, nebezpečí vzniku škody, možnost selhání a neúspěchu, poškození, ztráty či zničení. Riziko tedy vyjadřuje určitou míru nejistoty, tedy pravděpodobnost dosažení výsledku, který je rozdílný od očekávaného. (Rizika (Risks), 2018) V souvislosti s migrací se nejčastěji setkáváme s riziky sociálními, ekonomickými, politickými a bezpečnostními. Souhrn všech rizik můžeme definovat jako portfolio rizik. V následujících kapitolách bude popsáno, jak může migrace postihnout původní obyvatelstvo hostitelských společností. (Tichý, 2006) Platí, že jednotlivci nebo menšina si sami volí, jakou budoucí roli chtějí hrát v majoritní společnosti, následně se svou cestou musí vydat a často vyvinout daleko větší úsilí než místní, aby dosáhli svého cíle. (Šišková, 2001)

5.1 Sociální následky

Sociální následky se odvíjí od toho, jaký mají imigranti vztah k hostitelské zemi. Platí zde vzájemné působení, chování majority k minoritě ovlivňuje chování minority a naopak. Výsledky se projeví až u dalších generací, jedná se o dlouhodobý proces vzájemného respektu. V extrémních případech se s imigranty zachází jen jako na levnou pracovní sílu a není jim umožněno vstoupit do společnosti na žádném jiném základě. Takový přístup zajímá jen málo společností a následky jsou čistě ekonomického charakteru. Obvykle se velké procento imigrantů stává součástí společnosti a zapojuje se různými způsoby mezi místní obyvatelstvo. To s sebou přináší i problémy, protože v moderních ekonomikách se blahobyt zvyšuje vzájemnou úctou, což je vyšší forma respektu. Tento stav buduje úctu a vyvolává pocit loajality a solidarity, které jsou důležité pro vzájemnou spolupráci. Kompromisu mezi výhodami větší rozmanitosti a náklady způsobenými sníženou úctou je dosaženo v každé společnosti. Zisky z větší rozmanitosti jsou předmětem klesajících výnosů, to

znamená, že extrémní rozmanitost již s sebou přináší jen velmi málo výhod a naopak rychle narůstají ztráty ze snížené vzájemné úcty. Dochází k tomu, že byla překročena hranice, kdy se spolupráce stává nestabilní. Z toho vyplývá, že přiměřená migrace přináší celkové společenské výhody, ale rizikem trvalé rychlé migrace jsou vysoké náklady. Jedním, ze sociálních problémů jsou historické křivdy. Tyto křivdy jsou v generacích hluboce zakořeněny a je na ně odpovídáno dalšími křivdami. Toto jednání je velmi obtížné odbourat. Migranti s sebou nepřinášejí pouze lidský kapitál, ale také morální kodexy a své vlastní návyky, které je nutné upravit, pokud jsou pro většinovou společnost nepřijatelné. Pokud k úpravě nedojde, hrozí velká pravděpodobnost nezačlenění se do většinové společnosti. Úspěšnost začlenění roste s vyššími životními standardy v nové společnosti. Začlenění neznamená ztrátu vlastní identity, ale neodmítnutí identity nové společnosti, jednou ze základních je například jazyk. Dalším společenským rizikem je nahromadění většího počtu osob s nízkou důvěrou k většinové společnosti. To vede k neochotě kooperace s majoritou a k vytváření vlastních izolovaných skupin, kde se snaží prosadit pouze své zvyklosti bez ohledu na fungování většiny populace. Tento problém roste se zvyšujícím se počtem imigrantů na jednom místě. Zajímavý je fenomén, že pokud se skupina značně rozroste, tak dochází i ke ztrátě důvěry uvnitř komunity. Rozmanitost a s ní spojená rizika nevycházejí pouze z množství, ale také na míře kulturní vzdálenosti mezi přistěhovalci a původními obyvateli. Přílišná imigrace lidí s nízkými příjmy se podílí na zvyšování sociálních rozdílů a vede k neochotě přerozdělování bohatší vrstvy, pokud jim to není kompenzováno a k společenskému tlaku na odpor k imigrantům. Obecně vyšší míra rozmanitosti snižuje ochotu k přerozdělování. Na začlenění do společnosti má vliv složení diaspory, pokud se jedná o kulturně vzdálenou, tak má tendenci se zvyšovat, protože u velkého kulturního rozdílu je také delší doba absorpce. Další nebezpečí představuje kulturní separatismus, kdy minoritní komunita zatvrzele dodržuje zvyklosti jen z důvodu, aby se odlišila od majority, i když v jejich domovině se od těchto zvyklostí upouští. Sociální interakce může být potlačena čistě pracovní perspektivou migrantů tzv. gastarbaiteři, je otázkou jestli je tento stav z dlouhodobého hlediska udržitelný. Většina imigrantů v Evropě se stává součástí společnosti. (Collier, 2017)

5.2 Ekonomické následky

Ekonomické následky migrace jsou obecně vnímány pozitivně, respektive převažují klady nad zápory. Migrace by z ekonomického hlediska měla zvyšovat blahobyt jak migrantů, tak původních obyvatel. Rizika jsou, pokud dochází ke konkurenci nekvalifikované síly, což vede k jejich upřednostnění imigrantů, protože jsou často ochotni pracovat za menší mzdu a tím dochází k vytlačení nekvalifikované síly z domácí země. Kde je vysoký převis nabídky práce nad poptávkou, tak je riziko odchodu kvalifikované pracovní síly (brain drain). Tento odchod může být také způsoben lepšími podmínkami v sousední zemi. Typickým příkladem je odchod českých lékařů do Německa. To vede k nedostatku těchto pracovníků a naopak zvyšuje tlak na zlepšení jejich podmínek. (Franc, 2006) Ekonomické riziko představují migranti, kteří nepřichází jako pracovní síla, ale snaží se profitovat pouze ze sociálního systému. Je potřeba odlišit migraci v rámci vyspělých států, která má selektivní charakter a migraci davovou, neselektivní nekvalifikovaných osob u kterých převládají negativní dopady. U této skupiny je vysoká míra rizika nezaměstnanosti a zatížení sociálního systému. (Břicháček, 2016) Bylo prokázáno, že migrace nízké mzdy snižuje a vyšší zvyšuje. Celkově z průzkumu vyšlo, že většina pracujících z migrace profituje, snížení nízkých mezd je minimální. Větší riziko s sebou přináší boj o bydlení, migranti jsou obvykle chudší a mají početnější rodiny, tím logicky vzniká poptávka po sociálním bydlení, což vede k vytlačování chudšího domorodého obyvatelstva. Pokud časem dojde k zlepšení finanční situace imigrantů, tak přichází soutěž o nemovitosti, tím přispívají ke zvýšení jejich cen. S tímto problémem se potýká většina velkých měst, zajímavý je fenomén v Karlových Varech, kde spousta nemovitostí skupila ruská komunita bohatých podnikatelů. Ve všech atraktivních místech bohatí imigranti skupují pozemky a nemovitosti. V Británii se dle průzkumu zvýšily ceny nemovitostí o 10 %. Imigranti přichází do perspektivních míst, v těchto místech dojde k výraznému ovlivnění cen, v jiných částech země bude dopad minimální. Imigranti bývají velmi inovativní a kreativní, (v USA mají přistěhovalci velmi vysoký podíl na patentovaných vynálezech). Tím můžeme říci, že dochází k odchodu schopných lidí ze své domoviny a tím mateřská země přichází o nevyčísitelný ekonomický progres. Naopak někteří vědci se domnívají, že právě díky migraci získávají jedinci větší schopnost kreativity a schopnosti inovací. Tendence imigrantů uspět v jejich nové domovině pomáhá ve střednědobém horizontu stimulovat ekonomiku a domorodé obyvatelstvo z toho profituje.

Pokud je úspěch přistěhovalců příliš velký, tak to demoralizuje méně úspěšné našince, vede k jejich nízkým ambicím a nárůstu frustrace. (Collier, 2017) Emigranti mohou přinášet výrazné prostředky do své země, jedná se o remitence, které v rozvojových zemích představují často hlavní zdroj příjmu. (Vavrečková, 2008) Chybné jsou představy, že migrací se zamezí stárnutí populace a vzroste počet produktivních pracujících. Tento krok je radikální a z dlouhodobého hlediska neudržitelný. S růstem délky života je třeba také prodlužovat produktivitu obyvatelstva. Masová imigrace sociálnímu systému nepomáhá, ale naopak ho může rozvrátit. Negativní dopad na ekonomiku má také příliš velká poptávka po specialistech ze zahraničí. Je levnější zaměstnat kvalifikované migranty, než školit místní mladé lidi. Tím se docílí rezignaci na školení vlastních odborníků a z delšího časového hlediska to povede ke ztrátě know how, protože většina migrantů upřednostní svůj blahobyt před systematickou výchovou svých následníků. Když si všechny ekonomické možné následky shrneme, tak dojdeme k závěru, že mírná migrace má na původní obyvatelstvo zanedbatelný vliv, který je z krátkodobého a střednědobého hlediska mírně pozitivní a z dlouhodobého zanedbatelný. Rychlá a trvalá migrace má výrazná rizika ve snížení životní úrovně a poklesu mezd, z toho vyplývá, že kontrola migrace je potřebná pro udržení životní úrovně a přiměřená migrace je pozitivní. Mnohem větší jsou sociální rizika migrace, než ekonomická. (Collier, 2017)

5.3 Politické důsledky migrace

Možnost migrace zlepšuje postavení menšin, protože poskytuje alternativu. Tuto alternativu mohou v extrémních případech využít státy pro redukci nepohodlné menšiny. Zavedou se represivní opatření a zároveň se nechá prostor k opuštění země, což povede ke zvýšení emigrace menšiny. Migrace, která zvyšuje rozmanitost v hostitelských zemích, ji zároveň snižuje v zemích, odkud lidé odcházejí. Emigrace ovlivní politické ztráty nebo přínosy pro zbytek populace, která ve své zemi zůstane. Zisk nebo ztráta bude záviset na konkrétním jedinci a jeho politickém smýšlení. Mnohem větší dopad mají diaspory v zemi, do které migranti přicházejí. Tyto diaspory vytváří prostředí pro politickou opozici. Externí podpora opozice na původním území, může být pozitivní i negativní. Na této podpoře je opozice často velmi závislá a řada vlád v zemích původu se cítí tímto ohrožena. Obecně se bavíme o státech, kde jsou potlačována základní lidská práva, nefungují demokratické instituce a nedá se mluvit o právním státu. Volby provází manipulace, korupce a zavražďování. Pokud se migranti dostanou z takové země do státu, který je funkční, tak se mnoho z nich

pokusí vyvinout tlak na změnu ve své mateřské zemi. Na druhou stranu svým odchodem oslabí opozici, která se rozhodla zůstat. Co je pro prosperitu a světlou budoucnost státu lepší se nedá jednoznačně určit, avšak pro jedince je v drtivé většině případů výhodnější emigrace. S tímto problémem se nejčastěji setkáváme u chudých a malých zemí. Díky migraci se zvýší tlak na změny z vnějšího prostředí, ale dojde k odlivu lidí a snížení vnitřního tlaku, který je podstatnější. Je potřeba si uvědomit, že na sebe vzájemně působí vláda a migrace. Migrace může ovlivnit kvalitu vlády a naopak vláda ovlivňuje migraci. Pokud je špatná vláda, tak dochází k větší emigraci. Je otázka, do jaké míry je emigrace podporována špatnou vládou. Špatná vláda katalyzuje ekonomické a další problémy, které jsou hmatatelnější, tím dochází k podpoře emigrace. Zde je otázka jaký vliv má špatná vláda na chudobu, což lze těžko posoudit a její vliv je v jednotlivých státech různý. Zajímavý je dopad emigrantů, kteří se vrátí do své mateřské země. Z průzkumů vyplývá, že jsou více motivováni jít k volbám a dokážou přesvědčit a inspirovat i občany ve svém okolí. Čím lépe byla řízena země, do které emigranti zavítali, tím vyšší je snaha o pozitivní změny v mateřské zemi. Diaspory mohou mít také negativní dopady, lidé v těchto skupinách jsou často zahořklí a podporují i extrémní opozici, která se neštítí násilí a zločinů. Jsou extrémní opozicí za každou cenu a odtržení od aktuálního stavu. To má v konečném důsledku negativní dopady na stabilitu a bezpečnost v zemi původu. Emigranti hrají výraznou roli v postkonfliktní fázi, kdy se mohou výrazně podílet na obnově země. Ideální je model, kdy při konfliktu je imigrační politika vůči lidem ze zasažené země štedrá, ale s podmínkou návratu po skončení konfliktu. Zde panují rizika spojená s neochotou návratu do původní země, což je při dlouhotrvajícím konfliktu pochopitelné a naráží na morální zásady, jestli je správné například po deseti letech a integraci nutit osoby k návratu do vlasti. Každopádně navrátilci s sebou přinesou s odborností a kapitálem také vztah k dané zemi, který nemůžeme najít u zahraničního investora, protože pro něj je klíčový pouze faktor zisku. Mnoho lídrů v dříve nestabilních zemích jsou navrátilci z emigrace nebo osoby, které v zahraničí získaly vzdělání. Migrace z nestabilních zemí podporuje utváření budoucích politických lídrů. Imigrace bez dostatečné integrace vede k radikalizaci společnosti a jejímu odporu k imigraci, který přizívají média. Pro většinovou společnost zločin imigranta vyvolává daleko více emocí, než zločin domorodého občana. Na této vlně se následně pokouší svést různá politická uskupení a radikální skupiny. (Collier, 2017)

5.4 Bezpečnostní důsledky migrace

U bezpečnostních důsledků je potřeba rozlišit mezi běžnou migrací a migrační krizí, kdy dochází částečně k nekontrolovanému přechodu hranic. Při migrační krizi se bezpečnostní rizika zvyšují, ale obecně každá migrace s sebou přináší určitou míru bezpečnostního rizika. Jak už bylo řečeno v předchozí kapitole, tak na zločiny imigrantů je společnost více citlivá, média se ráda na tom přizívají a tím dochází ke zkresleným představám, že každý imigrant je zločinec. Na druhou stranu německá média se naopak pokoušela zločiny migrantů zlehčovat a utajovat. U migrantů je vyšší riziko nekalého jednání, protože je u nich předpoklad frustrace a nespokojenosti jako důvod migrace. Další riziko představuje radikální forma islámu, která slouží k ospravedlňování teroristických útoků a nenávisti vůči jiným náboženstvím. Nejvíce je to patrné v pomyslném souboji s křesťanským náboženstvím, kde se může nevraživost a soupeření s tímto náboženstvím opřít o historické události. Holý fakt je, že od roku 2015 je v Evropě nárůst teroristických činů, trestné činnosti, sexuálním násilím a narušování veřejného pořádku ze strany migrantů. Tyto skutky jsou neomluvitelné, ale jejich příčinu je nutné hledat i v selhání systému, pokud je uprchlík držen neúměrně dlouhou dobu v uprchlickém táboře, tak je jeho rozhořčení opodstatněné, i když samozřejmě neospravedlňuje jeho případné nekalé jednání. Při krizi selhala kontrola hranic a došlo v mnoha případech k jejich ilegálnímu překročení, což představuje samo o sobě bezpečnostní hrozbu, protože není přehled, kdo do Evropy přišel a mezi uprchlíky se začlenili také teroristé, zločinci, radikální islámští bojovníci a bojovníci islámského státu. V mnohých případech, i když byli migranti zachyceni, tak státy nebyly schopny osoby identifikovat, docházelo ke lhaní, padělání dokladů, zatajování a účelovému vymyšlení země původu ze strany příchozích. Pro budoucí masové migrační vlny je jednou z největších výzev dokázat identifikovat migranty a rozlišit legitimní žadatele o azyl od migrantů, kteří nárok na azyl nemají a snaží se zneužít azylový systém. Vpuštění migrantů do EU mělo za následek jejich snahu dostat se do cílové země, pokud byli ve větší skupině, tak při překážkách v cestě se posílení svou početností neštíteli páchat trestnou činnost a nerespektovali pokyny místních bezpečnostních složek. Toto jednání bylo utuženo jejich mnohdy naivními představami o životě v EU a následným rozčarováním z povinné registrace a čekáním v přelidněných táborech. Teroristické akce migrantů se dějí, ale jejich akce jsou také někdy interpretovány médii tak, aby ve společnosti co nejvíce rezonovaly. Teroristické činy jsou páčány a v mnoha případech jsou pachatelé napojeni na radikální islámské skupiny, ale to neznamená, že většina lidí muslimského vyznání jsou ilegální migranti

a teroristé, jak se může zdát. V roce 2016 EUROPOL odhadoval, že v Evropě je mezi 3 000 a 5 000 osob, které se vrátily z výcviku v táborech radikálních islamistů. Sexuální útoky jsou převážně mířeny proti ženskému pohlaví, odhaduje se, že sexuálního obtěžování se migranti dopustili v jednotkách tisíc a znásilnění jdou do stovek. Nejvíce jsou zasaženy země s největším počtem migrantů. Německý institut Soeren Kern uvedl, že sexuální násilí migrantů z Afriky, Asie a Blízkého východu dosáhlo v této zemi epidemických rozměrů. Takové informace je nutné brát s rezervou. Další nekalé jednání, které migranti páchají je majetková trestná činnost a další protiprávní jednání. Dle statistiky z prvních třech měsíců roku 2016 bylo v Německu 69 000 trestných činů spáchaných migranty. 29,2 % představovaly krádeže, 28,3 % jiná majetková kriminalita, 23 % trestné činy, jako ublížení na zdraví a omezování lidské svobody. 6,6 % představovalo obchodování s drogami a 1,1 % tvořily sexuální trestné činy. V porovnání s rokem 2014 se jedná o 80% nárůst trestných činů spáchaných migranty. To je pravda, ale je potřeba si uvědomit, že do Německa přišlo velké množství migrantů a tím se logicky musela trestná činnost zvýšit. Na německém příkladu je patrné, že s rostoucí migrací trestná činnost migrantů roste. Toto pravidlo platí obecně, čím větší počet lidí, tím větší je pravděpodobnost vyššího množství páchaní trestných činností. (Břicháček, 2016) Měřitelné vodítko kriminality může být počet migrantů ve věznicích. Ve Francii tvoří cizinci 6 % populace, ale ve věznicích jsou zastoupeni 21 %. Toto ale neplatí ve všech zemích. V Americe mají přistěhovalci výrazně nižší kriminalitu, než domorodé obyvatelstvo. To je dáno kulturou, příležitostmi a demografií. Nejvíce trestných činů páchají dle statistik mladí muži. (Collier, 2017)

5.5 Dílčí závěr

Následky migrace se práce zabývá, aby bylo možné vyhodnotit rizika, která s sebou přináší. Následky jsou rozděleny do čtyř kategorií. Konkrétně na sociální, ekonomické, politické a bezpečnostní. Bezpečnostní působí na bezpečnost obyvatel přímo. Ostatní kategorie mají destabilizační důsledky, které v konečném důsledku také ovlivňují bezpečnost obyvatelstva nepřímo. Kapitola potvrzuje, že zvýšená migrace může mít negativní dopady. To je využito při sestavování SWOT analýzy v praktické části práce.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 POPIS SOUČASNÉHO STAVU MIGRACE V ČR

Migraci v ČR ovlivňuje globální migrace, která má různé příčiny. Poslední velká krize měla za následek do značné míry nekontrolovatelnou migraci běženců ze Sýrie, Iráku, Afghánistánu a také z některých jiných zemí do zemí EU. Státy k této krizi zaujaly různá stanoviska. (Šesták a Sabol, 2016)

Česká republika, potažmo Československo má s migrací poměrně velké zkušenosti, již samotný vznik Československa znamenal spojení více národů s různými tradicemi a kulturou. Po únorovém převzetí moci komunisty v roce 1948 jsme se setkávali hlavně s emigrací elit, i obyčejných lidí, z důvodu nespokojenosti ve státě. Po roce 1989 začala probíhat migrace v obou směrech. I tak se 94 % obyvatel hlásí k české, moravské nebo slezské národnosti, což svědčí o vysoké homogenitě. Nejpočetnější menšinou jsou stabilně Slováci následovaní Ukrajinci, Vietnamci a Poláky. Jádrem polské menšiny bylo utvořeno v 70. a 80. letech 20. století, kdy přicházeli lidé za prací. Integrace byla bezproblémová a dnes se nedá předpokládat výraznější růst migrace. Jádrem vietnamské komunity se vytvořilo přibližně ve stejných letech. Jednalo se o státně organizovanou migraci z komunistického Vietnamu, jehož prostřednictvím vláda splácela válečnou pomoc Československa. (Migrace v rozšířené Evropě, 2002) V současnosti převažuje v České republice imigrace nad emigrací a ČR se snaží aktivně využívat volného pracovního trhu jako dobrý nástroj pro obsazení pozic, které jsou neobsazeny. (Horáková, 2008)

Migraci do, nebo z ČR ovlivňuje světová situace a také migrace do EU. (ČvT, 2018) Odhaduje se, že přibližně 3 % obyvatel žijí na jiném místě, než se narodili. (Šídlo a Burcin, 2016) Odhadovaný absolutní počet mezinárodních migrantů má stoupající tendenci od 60. let minulého století a mezi lety 1960 a 2010 se téměř ztrojnásobil – vzrostl ze 75 milionů na 214 milionů mezinárodních migrantů. Poměr absolutního počtu mezinárodních migrantů v EU, i celkové světové populaci za dané období se dramaticky neměnil, odhadem – stoupl z 2,5 % na 3,1 %. (Brázová, 2011) V roce 2018 bylo nuceno opustit své domovy 68,3 milionu lidí, z toho 40,3 milionů bylo vysídleno v rámci vlastní země. V 85 % případů zůstali v rozvojových zemích a polovinu tvořily děti. Ti, kteří zažádali o azyl v EU, pocházeli nejčastěji ze Sýrie, Afghánistánu a Iráku. V roce 2008 získalo azyl v EU 14 145 žadatelů, v roce 2016 to bylo 23 190 žadatelů oproti tomu žádostí v roce 2006 bylo 225 150 a v roce 2016 1 259 955, což je enormní nárůst. V roce 2006 byl udělen azyl každému patnáctému žadateli, v roce 2018 každému padesátému čtvrtému. (ČvT, 2018) Ke

dni 1. ledna 2018 činil počet osob pobývajících v některém z členských států EU, které měly státní občanství některé třetí země 22,3 milionu, což představuje 4,4 % obyvatel EU. Kromě toho žilo ke dni 1. ledna 2018 v členských státech EU 17,6 milionu osob, které měly státní občanství jiného členského státu EU. Nejvyšší počet cizích státních příslušníků žijících v členských státech EU ke dni 1. ledna 2018 byl zjištěn v Německu (9,7 milionu osob), Spojeném království (6,3 milionu), Itálii (5,1 milionu), Francii (4,7 milionu) a Španělsku (4,6 milionu). V těchto pěti členských státech žilo 76 % všech cizích státních příslušníků žijících ve všech členských státech EU. Podíl obyvatel těchto pěti členských států na celkovém počtu obyvatel v EU činil v téže době 63 %. (Statistika migrace a migrující populace, 2019) Turecko hostí odhadem 3,5 milionu uprchlíků, to je více, než kterákoliv jiná krajina. Tímto se snaží na EU i přes dohodu z roku 2016 o bránění migraci za finanční podporu v poslední době vydírat a v únoru 2020 ji Turecko přestalo dodržovat (Ušiak a Kollár, 2019)

Cizinců je v ČR přibližně 5 %, to je dvakrát více, než před 10 lety a šestkrát více než, v roce 1993. Přesto je podíl cizinců velmi malý ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi. 46,5% cizinců pochází ze zemí EU. (Šídlo a Burcin, 2016) Rozmístění cizinců je v Česku krajně nerovnoměrné, nejvíce cizinců je ve velkých městech a platí, že Morava má podstatně menší počet cizinců, než Čechy. (Čermák a Janská, 2011)

Strategie migrační politiky České republiky:

Česká strategie migrační politiky vychází ze sedmi zásad:

- 1. Dostojí povinnosti zajistit občanům v rámci své migrační politiky klidné soužití s cizinci a díky účinné integraci zabrání vzniku negativních sociálních jevů.*
- 2. Zajistí bezpečnost svých občanů a efektivní vynucování práva v oblasti nelegální migrace, návratové politiky a organizovaného zločinu spojeného s převaděčstvím a obchodováním s lidmi.*
- 3. Dostojí svým závazkům v oblasti azylu a zajistí flexibilní kapacity svého systému.*
- 4. Posílí aktivity s cílem pomoci uprchlíkům v zahraničí a s tím související prevenci dalších migračních toků, včetně podpory rozvoje zemí při zvládnutí migračních krizí.*
- 5. Bude prosazovat udržení výhod volného pohybu osob v rámci Evropské unie a v schengenském prostoru.*

6. *Podpoří legální migraci, která je pro stát a jeho občany přínosná tak, aby Česká republika mohla pružně reagovat na potřeby svého pracovního trhu i reflektovat dlouhodobé potřeby státu.*
7. *Dostojí mezinárodním a evropským závazkům v oblasti migrace a aktivně se zapojí do celoevropských debat a hledání společných řešení.*

Na těchto zásadách spolupracuje MV s ostatními ministerstvy. Koordinací provádění Strategie migrační politiky České republiky je pověřen Koordináční orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci. V koordinačním plánu je zmíněna důležitost integrace. U nelegální migrace se pracuje na její minimalizaci důrazným zakročením proti zprostředkovatelům. Jako efektivní boj proti nelegální migraci je podpořit migraci legální. Dále efektivní kontrola, důsledná návratová politika, spolupráce s třetími zeměmi a snaha o zachování, nebo návrat ke stabilitě ve třetích zemích. To ve spolupráci s ostatními členskými zeměmi a agenturami FRONTEX a EUROPOL. Klíčová je také ochrana hranic EU, kterou by měly zajišťovat státy, kterých se to týká, s podporou EU a agenturou FRONTEX. V azylové oblasti ČR podporuje společný evropský azylový systém a zároveň odmítá povinné nástroje solidarity. Na národní úrovni jsou vyvíjeny snahy o přípravu českého azylového systému na větší množství žadatelů o azyl a vylepšování azylového procesu v souladu s normami EU. Zvyšování kvality azylového řízení a implementace společného školení Evropského azylového podpůrného úřadu (EASO) je jednou z priorit.

ČR upřednostňuje pomoc uprchlíkům v zemi původu, pokud to je možné a vynakládá prostředky na zlepšení jejich podmínek. U legální migrace se snaží podpořit cílenou ekonomickou imigraci a kvalifikovaným lidem ulehčit získání pracovního povolení. ČR hodlá dostát svým mezinárodním závazkům a závazkům vyplývajících z členství v Evropské unii a aktivně se zapojovat a podporovat mezinárodní spolupráci v oblastech migrace prostřednictvím agentur Evropské unie působících v oblasti (EASO, FRONTEX, EUROPOL). (Ministerstvo vnitra ČR, 2015)

6.1 Migrace ČR statistiky

Když si porovnáme statistiky v jednotlivých státech EU, tak do ČR příliš migrantů nepřichází. To je dáno nízkou atraktivitou České republiky. Migranti, kteří do ČR přijdou, už mají na ČR často nějaké vazby a rychle se asimilují. Žadatelů o ochranu je také málo a velká většina žádostí je odmítnuta. Počet vyhoštěných osob od roku 2013 soustavně roste a v roce 2019 přesáhl hodnotu 7 tisíc. (Ředitelství služby cizinecké policie, 2020)

R01 Cizinci v ČR v letech 2004 - 2018 (stav k 31. 12.)

Foreigners in the CR in the years 2004–2018 (as at 31 December)

Pramen: Český statistický úřad, Ředitelství služby cizinecké policie

Source: Czech Statistical Office, Directorate of the Alien Police Service

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Cizinci bez azylantů	254 294	278 312	321 456	392 315	437 565	432 503	424 291	434 153	435 946	439 189	449 367	464 670	493 441	524 142	564 345	<i>Foreigners excl. foreigners with valid asylum on the territory of the CR</i>
Trvalý pobyt	99 467	110 598	139 185	157 512	172 191	180 359	188 952	196 408	212 455	236 557	249 856	260 040	271 957	281 489	289 459	<i>Permanent residence</i>
Přechodný pobyt občanů EU	27 479	44 941	57 877	78 310	92 272	82 117	77 947	91 629	98 443	105 490	113 252	120 772	129 110	136 589	145 177	<i>Temporary residence of EU nationals</i>
Dlouhodobý pobyt	64 911	101 022	97 287	109 797	141 168	161 185	148 856	134 177	115 126	88 953	79 863	77 850	79 227	90 251	113 793	<i>Long-term residence</i>
Dlouhodobé vízum	62 437	21 751	27 107	46 696	31 934	8 842	8 536	11 939	9 922	8 189	6 396	6 008	13 147	15 813	15 916	<i>Long-term visa</i>
Trvalý pobyt (%)	39,1	39,7	43,3	40,1	39,4	41,7	44,5	45,2	48,7	53,9	55,6	56,0	55,1	53,7	51,3	<i>Permanent residence (%)</i>
Přechodný pobyt občanů EU (%)	10,8	16,1	18,0	20,0	21,1	19,0	18,4	21,1	22,6	24,0	25,2	26,0	26,2	26,1	25,7	<i>Temporary residence of EU nationals (%)</i>
Dlouhodobý pobyt (%)	25,5	36,3	30,3	28,0	32,3	37,3	35,1	30,9	26,4	20,3	17,8	16,8	16,1	17,2	20,2	<i>Long-term residence (%)</i>
Dlouhodobé vízum (%)	24,6	7,8	8,4	11,9	7,3	2,0	2,0	2,7	2,3	1,9	1,4	1,3	2,7	3,0	2,8	<i>Long-term visa (%)</i>
Cizinci včetně azylantů	255 917	280 111	323 343	394 345	439 498	434 600	426 423	436 319	438 076	441 536	451 923	467 562	496 413	526 811	566 931	<i>Foreigners incl. foreigners with valid asylum on the territory of the CR</i>
Trvalý pobyt	99 467	110 598	139 185	157 512	172 191	180 359	188 952	196 408	212 455	236 557	249 856	260 040	271 957	281 489	289 459	<i>Permanent residence</i>
Azyl	1 623	1 799	1 887	2 030	1 933	2 097	2 132	2 166	2 130	2 347	2 556	2 892	2 972	2 669	2 586	<i>Asylum status</i>
Přechodný EU/ Dlouhodobý pobyt	92 390	145 963	155 164	188 107	233 440	243 302	226 803	225 806	213 569	194 443	193 115	198 622	208 337	226 840	258 970	<i>Temporary EU/ Long-term residence</i>
Dlouhodobé vízum	62 437	21 751	27 107	46 696	31 934	8 842	8 536	11 939	9 922	8 189	6 396	6 008	13 147	15 813	15 916	<i>Long-term visa</i>
Cizinci s pobytem nad 12 měsíců*	193 480	258 360	296 236	347 649	405 631	423 661	415 755	422 214	426 024	431 000	442 971	458 662	480 294	508 329	548 429	<i>Foreigners with residence for 12+ months*</i>
Trvalý pobyt	99 467	110 598	139 185	157 512	172 191	180 359	188 952	196 408	212 455	236 557	249 856	260 040	271 957	281 489	289 459	<i>Permanent residence</i>
Přechodný EU/ Dlouhodobý pobyt	92 390	145 963	155 164	188 107	233 440	243 302	226 803	225 806	213 569	194 443	193 115	198 622	208 337	226 840	258 970	<i>Temporary EU/ Long-term residence</i>
Obyvatelstvo ČR	10 220 577	10 251 079	10 287 189	10 381 130	10 467 542	10 506 813	10 532 770	10 505 445	10 516 125	10 512 419	10 538 275	10 553 843	10 578 820	10 610 055	10 649 800	<i>Population of the CR</i>
Podíl cizinců s pobytem nad 12 měsíců na obyvatelstvu ČR (%)	1,9	2,5	2,9	3,3	3,9	4,0	3,9	4,0	4,1	4,1	4,2	4,3	4,5	4,8	5,1	<i>Share of foreigners with residence for 12+ months in the population of the CR (%)</i>

* Do roku 2007 byli do cizinců s pobytem nad 12 měsíců řazeni rovněž cizinci s aktuálně platným azylem na území ČR.

* Foreigners holding valid asylum status were included in foreigners with residence for 12+ months till 2007.

Obrázek 3 Počty cizinců Zdroj: <https://iurl.cz/UMcQ3>

Tabulka počty cizinců nám ukazuje, že v ČR se počet cizinců se zvyšuje stabilním tempem. Poslední údaje Českého statistického úřadu ke dni 31. 3. 2020 udávají celkový počet cizinců na území České republiky na 604 076 osob. Z toho je 345 683 mužů a 258 393 žen. Nepatrně převažují cizinci s trvalým pobytem, který má 302 885 osob, ostatních typů pobytu využívá 301 191 cizinců. Nejpočetnější jsou občané Ukrajiny, se 151 481 osobami. Následují občané Slovenska 121 036, Vietnamu, 62 290, Ruska 39 363, Polska, 21 209 a Německa s 20 747 občany. Cizinci z jiných zemí tvoří dohromady 187 950 obyvatel. Celkový podíl cizinců s pobytem delším, než 12 měsíců je mírně nad 5 %. Občanů s azylem je 2 586. (Data - počet cizinců, 2020) V roce 2018 převažovali cizinci ze třetích

států s 58, 4 %. Hlavní důvod pobytu cizinců je práce. Více než 12 % zaměstnanosti v Česku tvoří cizinci. O mnoho méně osob je v ČR kvůli rodině, studiu nebo podnikání. V roce 2018 bylo do 30. září podáno 1 205 žádostí o mezinárodní ochranu, Ukrajinci (308 osob), za nimi Gruzínci (128) a Kubánci (85). Teprve za těmito občany následují Vietnamci (73), Uzbeki (67), Iráčané (60), Rusové (60), Arménci (51) a Ázerbájdžánci a Turci, kterých požádalo o ochranu v ČR 41 respektive 34. Nelegálních migrantů bylo zadrženo ve třetím čtvrtletí 2018 1 252, z toho bylo 78 osob zachyceno na vnější hranici Schengenu (letišťe) a 1 174 při nelegálním pobytu. Největší počet nelegálních migrantů tvořili občané Ukrajiny (331), Moldavska (162), Ruska (90) a Vietnamu (78). Při nelegální tranzitu přes ČR bylo zadrženo 154 osob, nejčastěji občané Iráku (73), Nigérie (15), Sýrie (18), Iránu (9) a Pákistánu (9). Čísla přibližně odpovídají stavu před migrační krizí. (Ire, 2018) Kompletní statistika nelegální migrace je zobrazena v tabulce Vývoj nelegální migrace v ČR. Největší záchyt osob byl při vrcholu migrační krize, celkem 8 563 osob. V roce 2018 to bylo 4 992 osob.

7-1. Vývoj nelegální migrace cizinců v ČR

Development of illegal migration of foreigners in the CR

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie

Source: Directorate of the Alien Police Service

	2008	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Nelegální migrace, celkem ¹⁾	3 829	3 360	3 595	4 153	4 822	8 563	5 261	4 738	4 992	<i>Illegal migration, total¹⁾</i>
Nelegální migrace cizinců, celkem	3 829	3 360	3 595	4 153	4 822	8 563	5 260	4 738	4 991	<i>Illegal migration of foreigners, total</i>
z toho										
přes státní hranice ²⁾	168	80	119	179	181	240	222	250	339	<i>Across the state borders²⁾</i>
z toho cizinci	168	80	119	179	181	240	221	250	338	<i>Foreigners</i>
z toho občané ČR	-	-	-	-	-	-	1	-	1	<i>Czech citizens</i>
ve směru z ČR	38	11	14	33	14	46	23	49	54	<i>Outflow</i>
nelegální pobyt ³⁾	3 661	3 280	3 476	3 974	4 641	8 323	5 039	4 488	4 653	<i>Illegal stay³⁾</i>

¹⁾ včetně občanů ČR

²⁾ od roku 2008 nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici, tzn. pouze vzdušná hranice. S ohledem na zásadní metodickou změnu není možno porovnávat data před a po roce 2008

³⁾ do roku 2008 porušování pobytového režimu

¹⁾ Including Czech citizens.

²⁾ Since 2008 illegal migration across the external Schengen borders, i.e. air borders only. With regards to a substantial methodological change data before and after 2008 are not comparable.

³⁾ Before 2009 illegal stay was called differently in Czech.

Obrázek 4 Vývoj nelegální migrace v ČR Zdroj: <https://iurl.cz/pzlvM>

Když se podíváme na kriminalitu cizinců, tak zjistíme, že se na ní podílí přibližně 10 %. Tato hodnota se příliš nemění. Počet celkově odsouzených osob v ČR klesá. Když vezme v potaz, že počet cizinců roste, tak procentuálně páchají méně trestné činnosti, než dříve. Z cizinců byli v roce 2018 nejvíce odsouzeni Slováci (1 622), za kterými následovali

občané Ukrajiny (1 158) a třetí příčku obsadili Vietnamci (310). (CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE, 2019) Určité národnostní menšiny vykazují vyšší množství specializované kriminální činnosti, například občané Vietnamu měli větší kriminalitu v oblasti nakládání a distribuce psychotropních a omamných látek, tento jev ale klesá s nastupováním další generace vietnamské komunity.

5-3. Obvinění a odsouzení cizinci ve věznicích a vazebních věznicích a chovanci (stav k 31. 12.)

Accused and convicted foreigners in custodial establishments and prisons, and inmates (as at 31 December)

Pramen: Generální ředitelství Vězeňské služby

Source: General Directorate of the Prison Service

Kategorie	1993	2004	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Category
Celkem	601	1 712	1 715	1 523	1 549	1 670	1 807	1 814	1 768	Total
Obvinění	406	792	552	587	543	495	535	522	540	The accused
Odsouzení	195	920	1 163	936	1 006	1 175	1 271	1 289	1 225	Convicts
Chovanci	-	-	1	3	3	Inmates

5-4. Odsouzené osoby a uložené tresty vyhoštění ve vybraných letech

Convicted persons and imposed sentences of expulsion in selected years

Pramen: Ministerstvo spravedlnosti
podle statistických listů soudů

Source: Ministry of Justice
(statistical reports of courts of law)

Kategorie	1993	2004	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Category
Odsouzení celkem	35 157	68 443	71 471	77 976	72 825	65 569	61 423	55 707	54 448	Convicts, total
z toho cizinci	1 571	4 099	4 913	4 920	4 777	4 877	5 092	5 067	5 312	Foreigners
Uložen trest vyhoštění	.	1 415	557	579	462	495	790	766	706	Imposed sentences of expulsion

Obrázek 5 Statistika odsouzených v ČR Zdroj: <https://iurl.cz/azlve>

Žadatelů o azyl v roce 2018 bylo 1 701, z toho byl udělen azyl ve 47 případech a doplňková ochrana ve 118 případech, dohromady byla udělena doplňková ochrana nebo azyl ve 165 případech, to nám dává úspěšnost žadatelů přibližně 10 %.

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet žadatelů	1 656	1 258	833	756	753	707	1 156	1 525	1 478	1 450	1 701
Azyl udělen	191	157	75	125	113	49	95	82	148	29	47
Doplňková ochrana udělena	191	132	28	104	270	149	256	194	302	118	118

Obrázek 6 Žádosti o azyl Zdroj: <https://iurl.cz/azlvw>

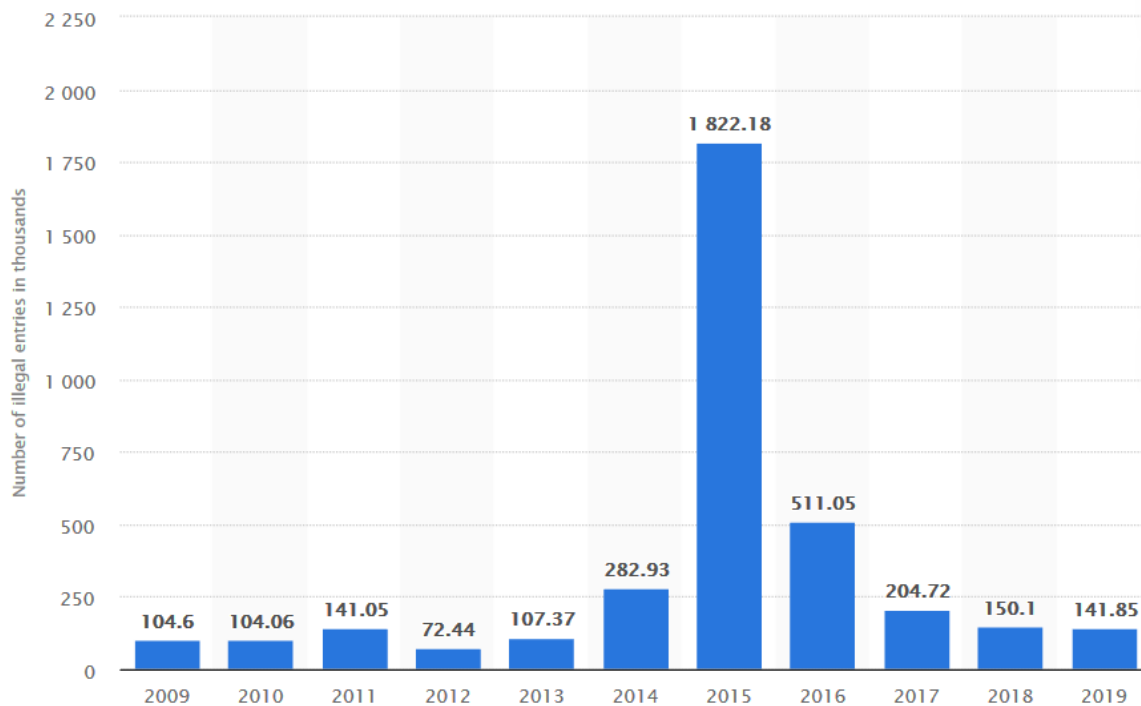
6.2 Dílčí závěr

Česká republika je silně homogenní, v porovnání s většinou ostatních zemí. Celkový počet cizinců na našem území je přibližně 600 tisíc, to není mnoho. O azyl v České republice není velký zájem a země pečlivě posuzuje žádosti a neoprávněné neschvaluje. I přesto mnoho žadatelů, kteří nemají nárok na azyl, o něj žádá, tím zahlcují systém a prodlužují délku schvalování žadatelům, kteří na azyl nárok mají. Statistika nelegální migrace je ve skutečnosti vyšší, protože je zachyceno málo tranzitních migrantů, v důsledku otevřených hranic, to je velmi problematické. Reálný počet nelegálních migrantů také zvyšuje pobyt cizinců, který není zachycen. Nejvyšší hodnoty dosáhla ilegální migrace v roce 2015, při vrcholu migrační krize.

U nelegální migrace převažuje pobyt cizinců, kteří obvykle vstoupili na území ČR legálně, avšak po vypršení povolení opravňující k pobytu zemi neopustili.

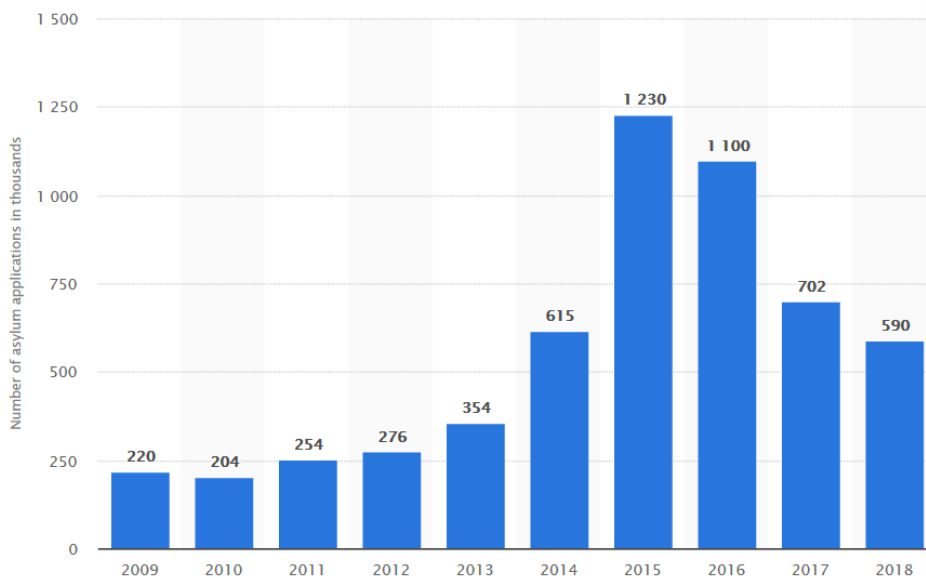
7 MIGRACE EU STATISTIKY

Statistika ukazuje, jaký měla dopad na migraci do EU migrační krize a jak se počty migrace do EU vyvíjely.

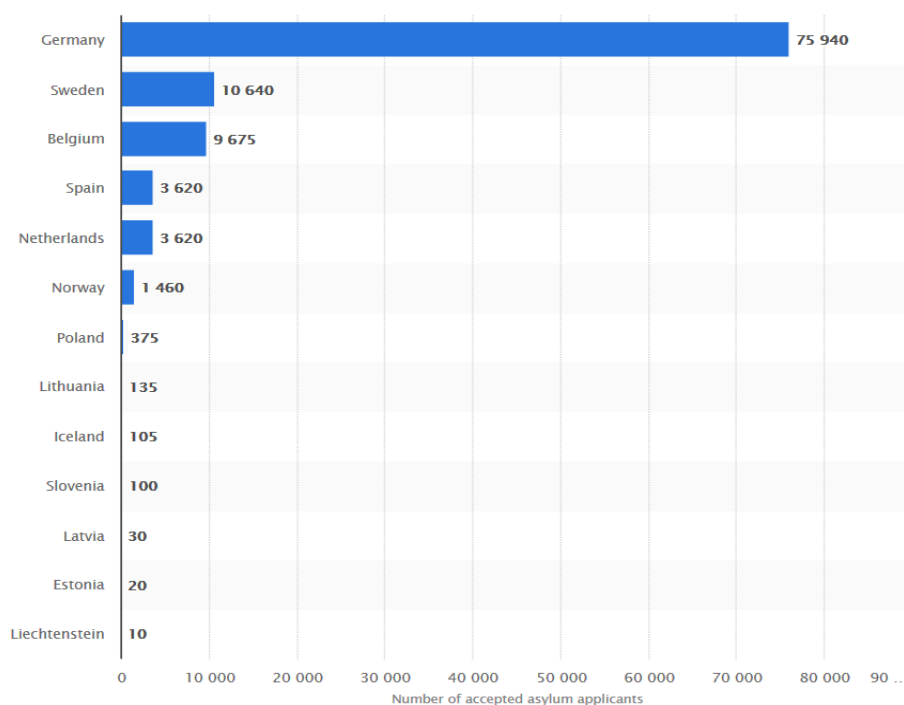
Obrázek 7 Graf zachycené ilegální migrace do EU Zdroj: <https://1url.cz/IzlvN>

Z grafu zachycené ilegální migrace do EU je patrné, jaký vliv měla na počty migrační vlna kulminující v roce 2015, kdy EU nebyla na tuto vlnu připravena, i když se dala předvídat podle vývoje situace v Sýrii a dalších faktorů. V roce 2015 bylo zachyceno přes 1,8 milionů migrantů, kteří vstoupili na území EU. Průměr od roku 2009 do roku 2014, kdy už začínala migrační vlna nabíhat, byl 135,5 tisíc migrantů. Po roce 2015 je vidět postupné uklidňování situace a vracení se do normálu.

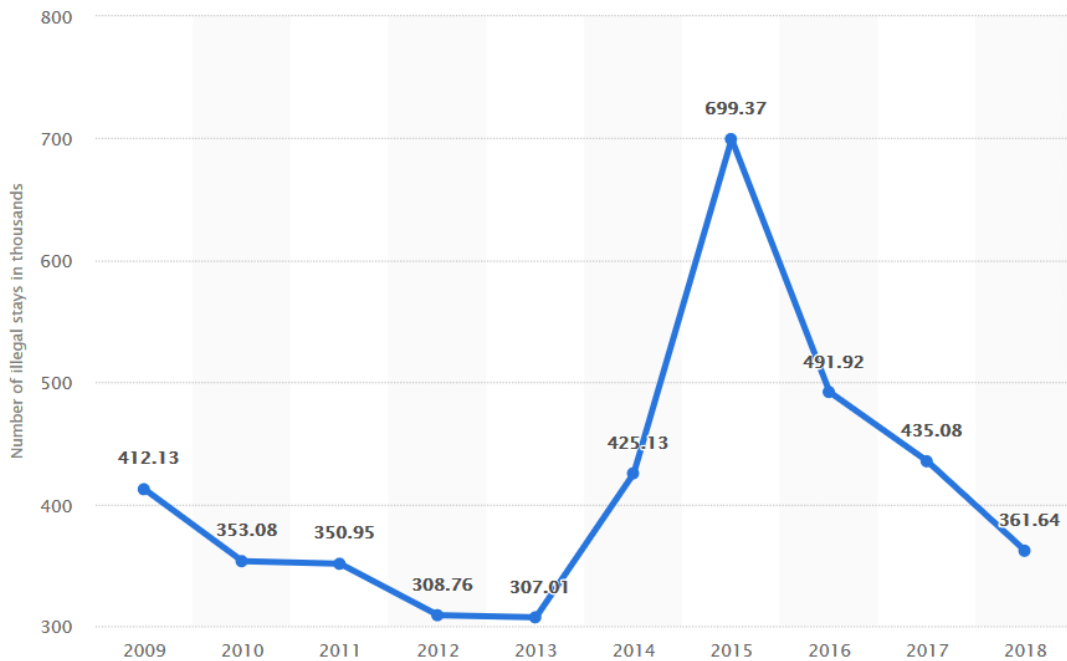
Obrázek 8 Graf žadatelů o azyl v EU 2009-2018 Zdroj: <https://iurl.cz/5zlvB>

Graf žadatelů o azyl kopíruje předchozí graf migrace, kdy největší nápor žádostí o azyl je rozložen mezi roky 2015 a 2016. Celkem státy Evropské unie v roce 2018 zpracovaly 582 tisíc žádostí o azyl a 217 tisíc z nich skončilo pozitivním rozhodnutím, tedy udělením azylu nebo doplňkové ochrany. Nevstřícnější je k žádostem stabilně Německo, které schválilo v roce 2018 téměř 76 tisíc žádostí. (Hlaváčová a Kočí, 2019)

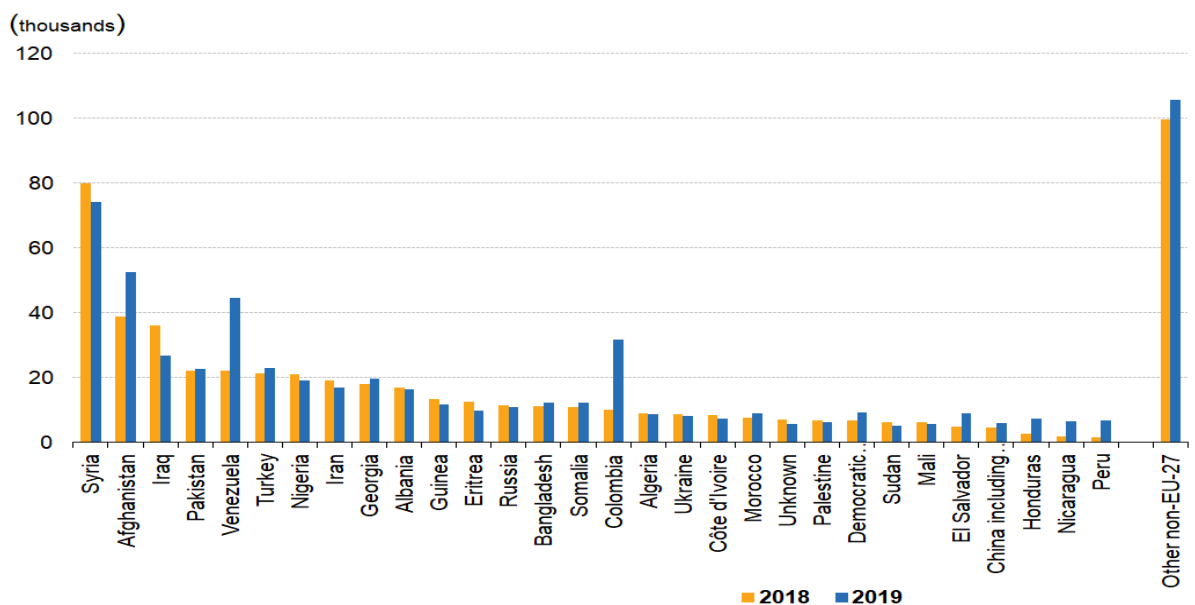

Obrázek 9 Graf schválených žádostí o azyl 2018 Zdroj: <https://iurl.cz/tzlvH>

Poměrně velké množství migrantů je na území EU nelegálně, graf nelegálního pobytu na území EU v roce 2018 opět kopíruje celkovou migraci a při nejvyšší je také nejvyšší počet migrantů, kteří zůstávají v EU bez potřebných povolení. V roce 2015 byl zaznamenán nejvyšší počet nelegálních migrantů, dosáhl téměř 7 tisíc.

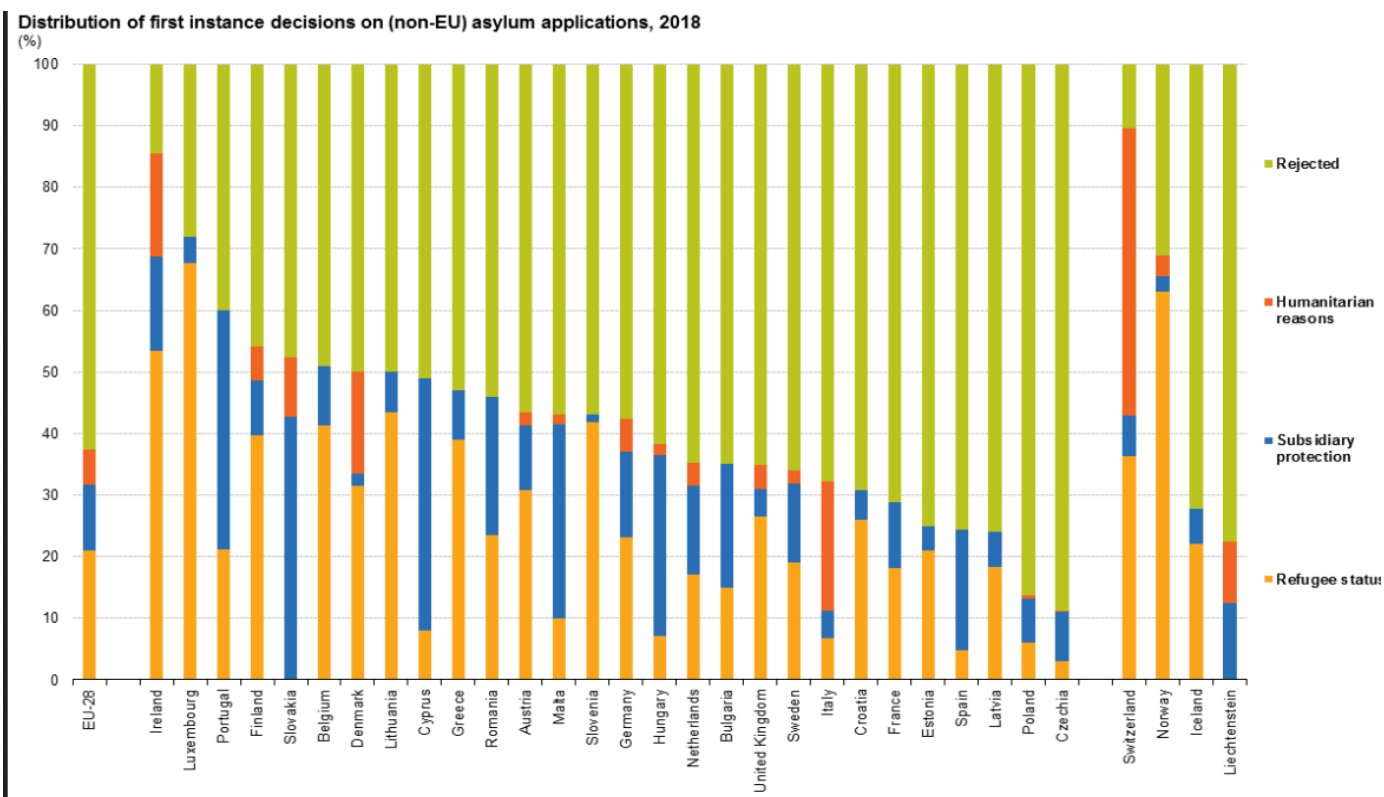

Obrázek 10 Graf nelegálního pobytu na území EU v roce 2018 Zdroj: <https://1url.cz/uzlvG>

Obrázek 11 Žádosti o azyl dle národností Zdroj: <https://1url.cz/mzlvF>

V roce 2018 i 2019 převažují žadatelé ze Sýrie. Výrazný je nárůst žadatelů z Venezuely a Kolumbie. Stoupá také žadatelů z Afghánistánu.

Obrázek 12 graf rozhodnutí o udělení ochrany Zdroj: <https://iurl.cz/mzlvF>

Evropské země ve skutečnosti většinu žádostí o ochranu zamítají a rozhodně se nedá hovořit v letech 2018 a novějších o bezhlavém přijímání lidí. V průběhu roku 2018 bylo v členských státech EU zaevidováno 598 645 žádostí o mezinárodní ochranu od žadatelů, kteří žádají o mezinárodní ochranu poprvé, což ve srovnání s předchozím rokem představuje pokles o 11,4 % (v roce 2017 bylo evidováno 675 780 prvožádostí). Mezi nejčastější zdrojové země patří i nadále Sýrie (82 675), Afghánistán (42 300) a Irák (40 345). Německo bylo i v roce 2018 hlavní cílovou zemí žadatelů o mezinárodní ochranu. V roce 2018 zde bylo evidováno celkem 161 885 žadatelů o mezinárodní ochranu, což je 27 % všech žadatelů. Nejvíce jde o Syřany, kterých je 55 % z celkového počtu žadatelů v této tradiční cílové zemi. Dále pak o azyl v Německu usilují hlavně Iráčané a Íránci. Německo následovala v počtu žadatelů Francie (111 415, tj. 18,6 %), Řecko (64 975, tj. 10,9 %), Španělsko (52 730, tj. 8,8 %), Itálie (49 165, tj. 8,2 %) a Velká Británie (37 290, tj. 6,2 %). Téměř 80 % žadatelů směřovalo pouze do těchto šesti cílových zemí. Kladné posouzení proběhlo přibližně v 38 % případech. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2019)

7.1 Vliv občanské války v Sýrii na migraci v EU

Na migrační krizi, která se naplno rozběhla v roce 2015, měla největší podíl občanská válka v Sýrii a následná humanitární katastrofa. Občanská válka vypukla v roce 2011, jako důsledek nepokojů a protivládních demonstrací, které byly násilně potlačeny. Následně byla vytvořena Syrská osvobozenecská armáda, která vznikla odtržením od oficiální syrské armády. Této situace využily různé skupiny se svými zájmy, aby se přímo nebo nepřímo do konfliktu zapojily. Ve válce se postupně angažovaly různé bojové skupiny, jako jsou radikální islamisté, Kurdské Lidové obranné jednotky YPG a další. Ze světových nebo regionálních mocností se zapojily nejvíce Ruská federace, USA, Írán, Turecko a státy Arabského zálivu. V této válce byla porušována základní lidská práva civilního obyvatelstva. Na porušování těchto práv se podíleli zejména bojovníci Islámského státu, ale i jiné skupiny. Časté porušování souvisí s roztržštěností skupin, určité ztráty lidskosti, šíření zbraní a neochoty lidská dodržovat. Byly používány chemické zbraně a docházelo k útokům na zdravotnická zařízení. To vedlo celkově k drastickému snížení životní úrovně, nedostatku jídla, pitné vody a dalších životně důležitých komodit. Odhaduje se, že v zemi je 6,3 milionu vnitřních uprchlíků a odhadem 5 milionů obyvatel uprchlo ze země. Uprchlíci nejčastěji migrovali do sousedních zemí. Turecka (2,9 milionu), Libanonu (1 milion), Jordánska (650 tisíc), Iráku (250 tisíc), Egypta a severní Afriky (150 tisíc). Mnoho těchto uprchlíků se následně snaží najít azyl a mezinárodní ochranu v EU. Dle statistik EUROSTATU přišlo v roce 2015 do EU přes 2,4 milionu migrantů, pro srovnání v roce 2014 to bylo 1,6 milionu. Množství migrantů mužského pohlaví je dvojnásobně vyšší, než pohlaví ženského. Žadatelů o azyl v roce 2015 a 2016 bylo každý rok přibližně 1,2 milionu, to představuje více než dvojnásobný nárůst oproti roku 2014. Nejčastěji se jednalo o migranty ze Sýrie, Afghánistánu a Iráku. Drtivě většině žádostí migrantů ze Sýrie bylo vyhověno a získali azyl.

Tabulka 1 – Vývoj počtu prvožadatelů o azyl v rámci Evropské unie, včetně žádostí ze Sýrie, mezi lety 2014 a 2016 [26–28]

Rok	Počet prvožadatelů o azyl v rámci EU	Nárůst počtu prvožadatelů o azyl v rámci EU	Počet prvožadatelů o azyl ze Sýrie v rámci EU	Zastoupení prvožadatelů o azyl ze Sýrie	Nárůst počtu prvožadatelů o azyl ze Sýrie
2014	562 tis.	51 %	122 tis.	22 %	144 %
2015	1,2 mil.	113 %	362 tis.	29 %	197 %
2016	1,2 mil.	0 %	334 tis.	28 %	-8 %

Obrázek 13 Vývoj počtu žadatelů o azyl Zdroj: Staněk, 2017

Nejvíce osob žádalo o azyl v Německu. Následovalo Švédsko, Maďarsko, Itálie a Francie. U Itálie, Řecka a Španělska je vyšší počet žadatelů o azyl a celkový velký počet migrantů na jejich území, protože se často jedná o první země Evropy, do které se migranti dostanou.

Tabulka 2 – Vývoj počtu prvožadatelů o azyl, včetně žadatelů ze Sýrie, dle zemí s největším počtem žádostí mezi lety 2014 a 2016 [26–28]

Rok	Země s největším počtem prvožadatelů o azyl	Země s druhým největším počtem prvožadatelů o azyl	Země s třetím největším počtem prvožadatelů o azyl	Zastoupení prvožadatelů o azyl v Německu
2014	Německo, 173 tis.	Švédsko, 75 tis.	Itálie, 64 tis.	31 %
Z toho ze Sýrie	39 tis.	30 tis.	500	33 %
2015	Německo, 442 tis.	Maďarsko, 174 tis.	Švédsko, 156 tis.	37 %
Z toho ze Sýrie	158 tis.	64 tis.	51 tis.	44 %
2016	Německo, 722 tis.	Itálie, 122 tis.	Francie, 76 tis.	60 %
Z toho ze Sýrie	266 tis.	1 tis.	5 tis.	80 %

Obrázek 14 Vývoj žadatelů o azyl dle země původu Zdroj: Staněk, 2017

Tato humanitární krize spustila velkou migrační vlnu, která klade nároky na okolní země a následně dopadá i na EU. Je potřeba co nejdříve tuto zemi stabilizovat a poskytnout podporu při její obnově. To je problematické díky světové politice a vládě, která se v zemi za podpory Ruské federace udržela. (Stanek, 2017)

7.2 Dostupná data za rok 2020

V prvním čtvrtletí 2020 do Evropy nelegálně přicestovalo 18 585 migrantů, z toho drtivá většina po moři 15 830 a 2 755 po zemi. Oproti stejnému období roku 2019 jsou příjezdy po moři vyšší přibližně o 31 %, v porovnání s čtvrtletím 2018 se jedná o 55% pokles. Příchody po zemi čtvrtletně klesly ve srovnání s rokem 2019 přibližně o 59 %.

Obrázek 15 Nelegální migrace 1. 1. – 31. 3. 2020 Zdroj: <https://iurl.cz/IzIva>

V prvním čtvrtletí 2020 byl vysoký počet migrantů na východní středomořské cestě, jedná se o 17% nárůst oproti roku 2019. Z toho 2051 po souši, což je při srovnání s rokem 2019 o 29 % méně, naopak se zvýšil počet migrantů přicházejících po souši o 44 %. Migranty, kteří se přemisťují přes moře, tvoří převážně Afghánci, Syřané a osoby z Demokratické republiky Kongo. Po souši se jedná hlavně o Turky, Afghánce a Syřany. Ke konci března se v Řecku nacházelo přibližně 104 tisíc migrantů. 10 093 migrantů uvízlo v Bosně a Hercegovině.

Centrální středomořskou cestu využilo v prvním čtvrtletí 2020 2 794 migrantů, což je čtyřnásobný nárůst oproti roku 2019. Hlavní proud přichází z Libye, odhadem 67 %, dále z Tunisu 16 % a Alžíru 10 %. Nejčastější původ migrantů je Bangladéš, Alžírsko a Pobřeží Slonoviny.

U západní středomořské trasy se počty výrazně neměnily, do Španělska přišlo 5 797 migrantů, což je o 17 % méně, než ve stejném období roku 2019. 4 657 osob připlulo po moři a 1 140 přicestovalo po zemi. Nejčastější zemí původu je Maroko, Guinea a Alžírsko.

Shrnující statistiky:

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 (k 31. 3.)
Řecko	41 038	856 723	173 450	29 718	49 158	74 348	9 581
Itálie	170 100	153 842	181 436	119 369	23 370	11 487	2 794
Španělsko	12 549	16 263	14 094	28 349	64 427	32 492	5 797
Celkem	223 687	1 026 828	368 980	177 436	136 955	118 327	18 585

Obrázek 16 Země prvního příjezdu migrantů Zdroj: <https://1url.cz/IzIva>

	Leden	Únor	Březen	Celkem za I. Q 2020
Řecko	3 992	3 009	2 580	9 581
Itálie	1 340	1 213	241	2 794
Španělsko	2 402	2 155	1 240	5 797

Obrázek 17 Země prvního příjezdu migrantů v I. čtvrtletí 2020 Zdroj: <https://1url.cz/IzIva>

7.3 Dílčí závěr

Klíčovou roli při migrační krizi, která vrcholila v roce 2015, měla občanská válka v Sýrii, kdy ze země prchlo odhadem 5 milionů obyvatel. Později se mnoho z nich vydalo do EU, kdy v roce 2014–2016 tvořili žadatelé o azyl ze Sýrie od 22 % do 29 % všech žadatelů. Evropská unie se potýká s vysokým počtem nelegálních migrantů, kteří se snaží využít migrační krize a dostat do Evropy. Největší tlak je na země, které tvoří vnější hranici EU. U Řecka je komplikovaná ochrana hranic, protože má mnoho ostrovů, na které se migranti vyloďují. Problém je v nerovnoměrném rozložení uprchlíků v jednotlivých zemích, kdy největší počet žádostí směřuje do Německa. 80 % všech žadatelů směřovalo jen do šesti zemí EU. Radikální dopad na snížení počtu migrantů měla dohoda s Tureckem a Libyí. Z posledních údajů vyplývá, že počty migrantů se snižují na úroveň hodnot před migrační krizí 2015.

8 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU MIGRACE

Analýza současného stavu migrace bude provedena pomocí SWOT A PEST analýzy.

8.1 SWOT ANALÝZA MIGRACE V ČR

SWOT analýza je sestavena a ohodnocena autorem práce na základě jeho zkušeností, rešerše literatury, získaných statistických dat o migraci, Auditu národní bezpečnosti České republiky 2016 a dedukce. Klíčové faktory jsou rozděleny na slabé stránky, silné stránky, hrozby a příležitosti. U Číselného ohodnocení je ohodnocena spokojenost se stavem a jeho důležitost. Důležitosti a spokojenosti jsou vynásobeny a následně sečteny zvlášť pro každou kategorii. Zvlášť jsou sečteny výsledky pro externí a interní část. Celkové ohodnocení je dáno součtem výsledné interní a externí hodnoty, kdy hodnocení větší než 0 je považováno za příznivý stav. (SWOT analýza, 2017)

8.1.1 Vlastní SWOT analýza

Tabulka 1 SWOT analýza Zdroj: vlastní

<p style="text-align: center;">Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • zkušenosti s migrací • rozumný náhled politiků • srozumitelná politika • prezentace ČR • Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území ČR • implementace legislativy pro řízenou migraci • migrační strategie ČR • spolupráce s okolními státy • vyhoštění osob bez patřičných povolení • prokázání znalostí k získání občanství 	<p style="text-align: center;">Příležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • získání kvalifikované pracovní síly • získání pracovní síly pro práci, o kterou není u domácích zájem • zlepšení ekonomické situace • volný pohyb osob • kulturní obohacení • zahraniční investice • možnost získání evropských dotací • rozvíjení turismu • systematický monitoring a sledování trendů • prohlubování všeobecných znalostí a poznávání nových věcí
<p style="text-align: center;">Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • nepružná legislativa u nelegální migrace • Slabé postavení v EU • člen schengenského prostoru • problémy s integrací některých skupin • mediálně negativní postoj veřejnosti • často odlišný názor od ostatních států EU • ilegální migrace • nepřípravenost na migraci většího rozsahu • chybí lidský kapitál • osoby bez znalosti problematiky a s politickou mocí 	<p style="text-align: center;">Hrozby</p> <ul style="list-style-type: none"> • legislativa EU • konflikty ve třetích zemích • přírodní katastrofy • nechť migrantů přijmout české kulturní zvyky a zákony • kulturní neslučitelnost s majoritou • nelegální migrace v schengenském prostoru • povinné přerozdělování uprchlíků • růst kriminality • vytváření uzavřených komunit • růst extremismu a nacionalismu

8.1.2 Číselné ohodnocení SWOT analýzy

K bodům, které vyšly ze SWOT analýzy, bylo přiřazeno číselné hodnocení. Nejprve byla hodnocena důležitost. Součet důležitostí v jednotlivých kategoriích musí mít 100 %, odpovídá hodnotě 1. Další parametr spokojenost, je v rozmezí 1 – 5, Kdy 5 znamená největší spokojenost. Hodnoty důležitosti jsou vynásobena s hodnotami spokojenosti. U slabých stránek a hrozeb se udávají záporné hodnoty. Odečtením součtu hodnot silných stránek a slabých stránek získáme výsledek interních faktorů. Stejným postupem získáme z příležitostí a hrozeb výsledek externích faktorů.

Tabulka 2 Silné stránky Zdroj: vlastní

silné stránky	důležitost	spokojenost	důležitost * spokojenost
zkušenosti s migrací	0,2	4	0,8
rozumný náhled politiků	0,1	4	0,4
srozumitelná politika	0,1	4	0,4
prezentace ČR	0,1	5	0,5
zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území ČR	0,07	3	0,21
implementace legislativy pro řízenou migraci	0,04	2	0,08
migrační strategie ČR	0,2	4	0,8
spolupráce s okolními státy	0,05	3	0,15
vyhoštění osob bez patřičných povolení	0,04	3	0,12
prokázání znalostí k získání občanství	0,1	5	0,5
součet			3,96

Tabulka 3 Slabé stránky Zdroj: vlastní

slabé stránky	důležitost	spokojenost	důležitost * spokojenost
nepružná legislativa u nelegální migrace	0,04	-2	-0,08
Slabé postavení v EU	0,2	-3	-0,6
člen schengenského prostoru	0,05	-2	-0,1
problémy s integrací některých skupin	0,14	-4	-0,56
Mediálně negativní postoj veřejnosti	0,06	-1	-0,06
často odlišný názor od ostatních států EU	0,05	-1	-0,05
Ilegální migrace	0,2	-2	-0,4
nepřipravenost na migraci většího rozsahu	0,2	-4	-0,8
chybí lidský kapitál	0,04	-2	-0,08
osoby bez znalosti problematiky a s politickou mocí	0,02	-2	-0,04
součet			-2,77

Tabulka 4 Příležitosti Zdroj: vlastní

příležitosti	důležitost	spokojenost	důležitost * spokojenost
získání kvalifikované pracovní síly	0,2	3	0,6
získání pracovní síly pro práci, o kterou není u domácích zájem	0,2	3	0,6
zlepšení ekonomické situace	0,1	3	0,3
volný pohyb osob	0,05	1	0,05
kulturní obohacení	0,08	2	0,16
zahraniční investice	0,1	2	0,2
možnost získání evropských dotací	0,07	1	0,07
rozvíjení turismu	0,06	4	0,24
systematický monitoring a sledování trendů	0,1	4	0,4
prohlubování všeobecných znalostí a poznávání nových věcí	0,04	3	0,12
součet			2,74

Tabulka 5 Hrozby Zdroj: vlastní

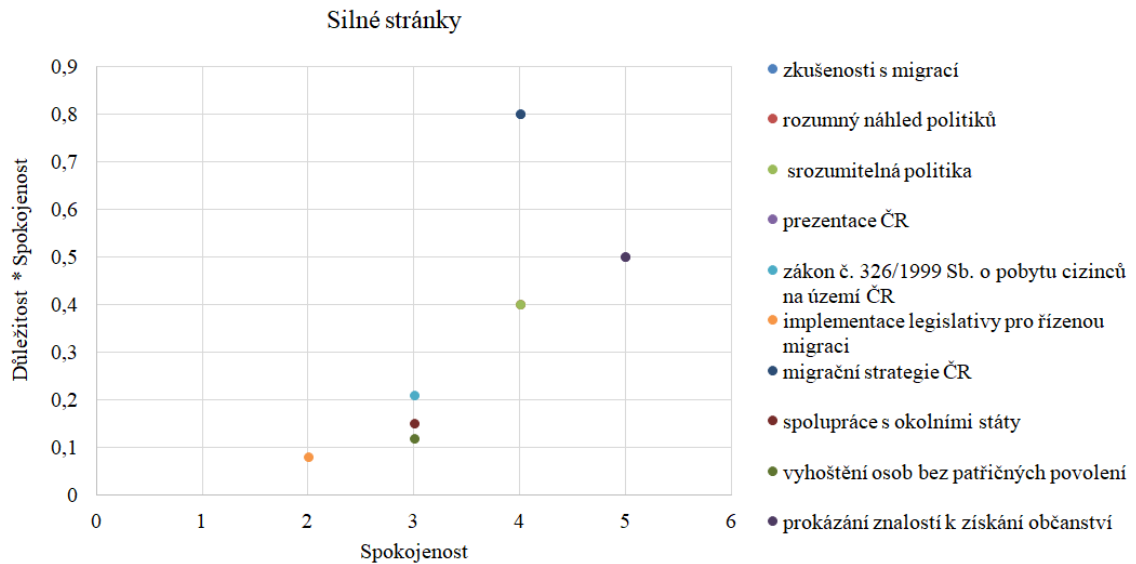
hrozby	důležitost	spokojenost	důležitost * spokojenost
legislativa EU	0,1	-3	-0,3
konflikty ve třetích zemích	0,05	-2	-0,1
přírodní katastrofy	0,05	-1	-0,05
nechuť migrantů přijmout české kulturní zvyky a zákony	0,15	-1	-0,15
kulturní neslučitelnost s majoritou	0,2	-3	-0,6
nelegální migrace v Schengenském prostoru	0,1	-3	-0,3
povinné přerodělování uprchlíků	0,15	-1	-0,15
růst kriminality	0,1	-1	-0,1
vytváření uzavřených komunit	0,04	-1	-0,04
růst extremismu a nacionalismu	0,06	-2	-0,12
součet			-1,91

Tabulka 6 Součet interních a externích faktorů Zdroj: vlastní

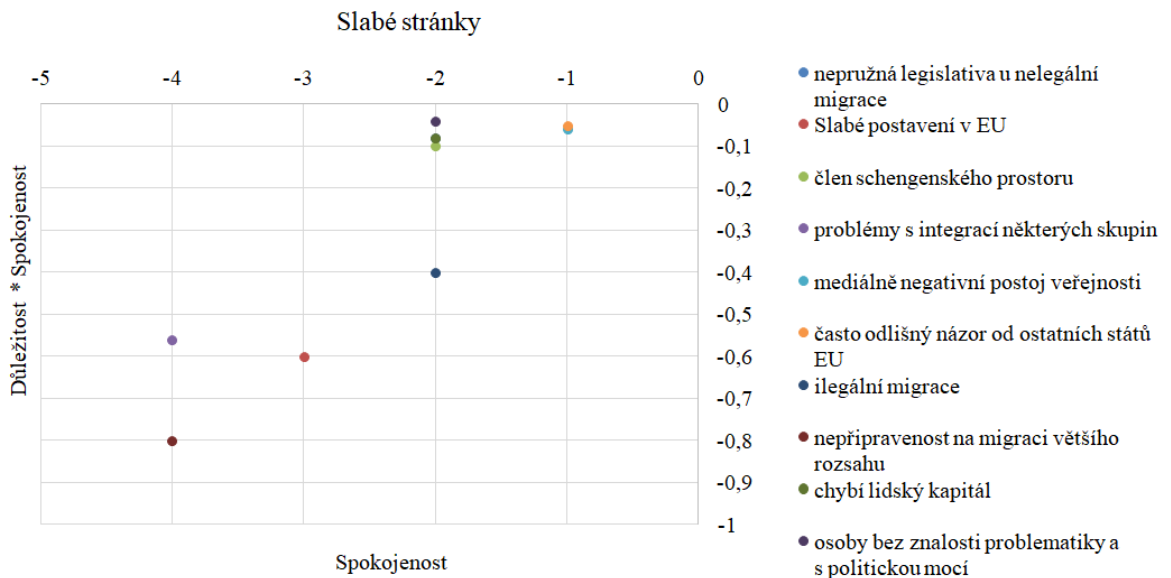
interní faktory	1,19
externí faktory	0,83
součet	2,02

8.1.3 Poziční mapa

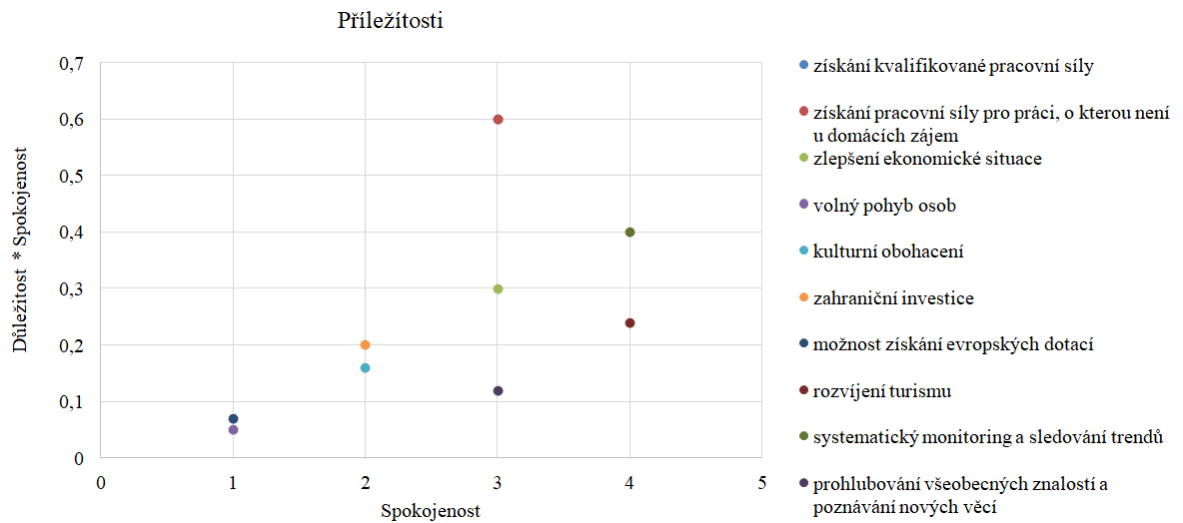
Poziční mapa nám graficky znázorňuje číselné hodnocení SWOT analýzy. Graficky jsou znázorněny zvláště silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby.

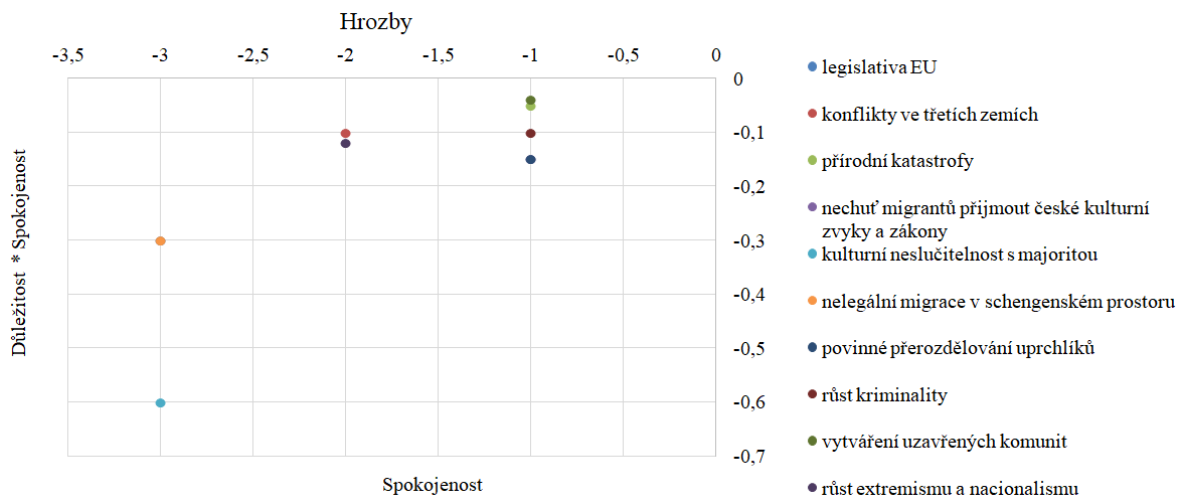
Obrázek 18 Mapa silných stránek Zdroj: vlastní

Obrázek 19 Mapa slabých stránek Zdroj: vlastní

Obrázek 20 Mapa příležitostí Zdroj: vlastní

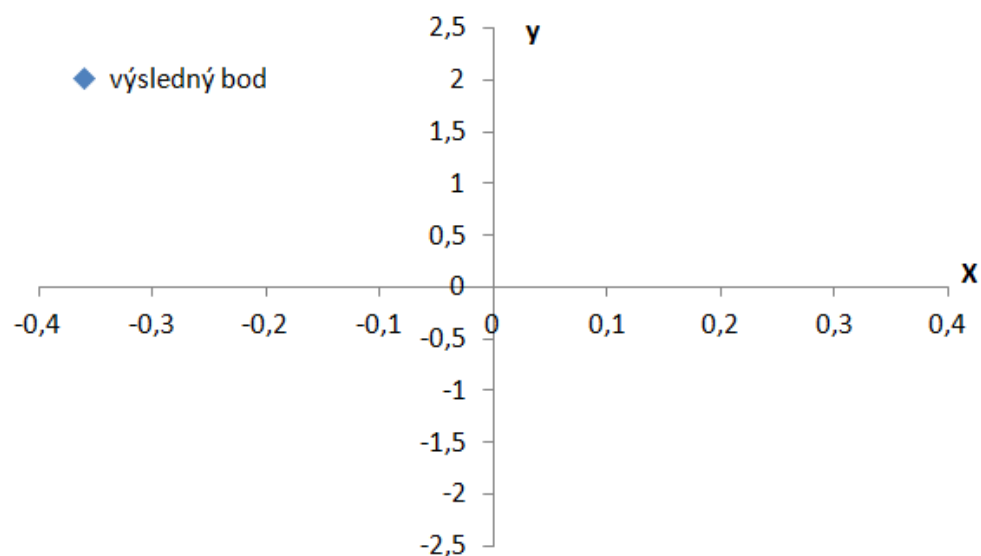

Obrázek 21 Mapa hrozeb Zdroj: vlastní

8.1.4 Závěry SWOT analýzy

Součet silných a slabých stránek (interní) vyšel kladně, součet příležitostí a hrozeb (externí) vyšel také kladně. Při součtu externích a interní dostaneme celkovou bilanci SWOT analýzy, výsledek (2,08). Z toho vyplývá, že ČR z migrace profituje. Při porovnání interních a externích hodnot bylo zjištěno, že pozitivní hodnota interní bilance je vyšší, než

pozitivní hodnota externí bilance. Při odečtení těchto hodnot vyjde výsledný bod SWOT analýzy v prvním kvadrantu matice. Hodnoty na ose x dávají, jestli převažuje hodnota interních nebo externích výsledků. Interní mají zápornou hodnotu. Výsledný bod leží v interní sekci a v kladné části osy y. To nám říká, že převažují klady nad zápory. Bod leží v prvním kvadrantu. Pro téma práce je stěžejní kladná hodnota dle osy y. Ta říká, že při migraci převažují pozitiva nad negativy. Pokud by byl bod v kladné části osy x tak by to znamenalo, že větší váhu mají externí výsledky. Byly by menší hrozby nebo vysoko ohodnocené příležitosti.

Obrázek 22 Výsledný bod SWOT analýzy Zdroj: vlastní

Zjištěné nejzávažnější slabé stránky:

- nepřipravenost na migraci většího rozsahu (-0,8)
- slabé postavení v EU (-0,6)
- problémy s integrací některých skupin (-0,56)
- ilegální migrace (-0,4)

Zjištěné nejzávažnější hrozby:

- kulturní neslučitelnost s majoritou (-0,6)
- nelegální migrace v Schengenském prostoru (-0,3)
- legislativa EU (-0,3)
- povinné přerozdělování uprchlíků (-0,15)

Klíčové nedostatky:

- Nedostatečná připravenost na větší počet uprchlíků
- Česká republika má slabší postavení v rámci EU
- Problematická integrace některých skupin migrantů
- Nevyužití potenciálu k získání pracovní síly
- Ilegální migrace

Návrhy na zlepšení budou formulovány v kapitole Návrhy na zlepšení současného stavu a jejich hodnocení.

Z analýzy nám vyplývá, že vedoucí představitelé často nejsou schopni o problémech, ale také příležitostech migrace diskutovat. Často zkreslují fakta, jak úmyslně, tak i svou nedostatečnou znalostí. Tím, že vládní činitelé často zkresleně mluví o migraci, tak dochází k podněcování odporu k migraci u veřejnosti. Již samotné slovo migrace u někoho vyvolává obavy. Přitom Česká republika v minulosti přijala spoustu migrantů, například z Ukrajiny a začlenění lidí z této země proběhlo bez větších problémů. Největší nedostatky jsou v nepřípravenosti na větší počet migrantů, kdy chybí materiální vybavení i personál na zvládnutí této situace. Další problém je v členství ČR v EU, kdy jako malá země máme problém prosazovat své zájmy, nedokážeme přesvědčit o správnosti našich názorů ostatní. Stále se potýkáme s problematickou integrací některých skupin obyvatelstva, což je pozůstatek z doby komunismu. Republika plně nevyužívá zaměstnanců ze třetích zemí, kteří jsou schopni zaplnit pracovní místa, o které nemají místní zájem. Ilegální migrace je problémem pro každou společnost a představuje bezpečnostní riziko. V ČR nejsou počty příliš vysoké, ale to je dáno nízkým počtem celkové migrace, boj proti ilegální migraci by měl být klíčový pro každou zemi.

8.2 PEST analýza migrace do EU

PEST analýza je sestavena autorem na základě prostudované literatury, statistických údajů a dedukce. V jednotlivých aspektech jsou popsány faktory, které migraci nejvíce ovlivňují.

8.2.1 Vlastní PEST analýza

Politické aspekty:

Jedná se o to, jak se představitelé země vyjadřují a jaké vysílají do světa signály. To jsou vnitřní politické aspekty. Vnější politické aspekty znamenají, jak se chovají okolní státy, a jaká je situace v zemích, ze kterých je riziko migrace. Špatná politická situace znamená vždy zvýšené riziko migrace. Záleží na více faktorech a také jestli je cílová země pro migranty atraktivní. Atraktivitu ovlivňuje vyjadřování politiků, kteří vysílají signály do světa. U politických aspektů jsou nejvýznamnější kroky a vyjadřování vrcholných představitelů z cílových zemí pro emigranty a politická situace v zemích, ze kterých hrozí migrace. Špatná politická situace a nestabilita ve třetích zemích byla způsobena i neuvážlivým chováním vyspělého světa, například v Libyi. Důležité pro omezení migrace je uzavírání smluv se zeměmi, ze kterých odchází velké množství migrantů. Nevládnutá migrace způsobuje zvýšenou popularitu extremistických a nacionálních uskupení. Největší politické selhání je nefunkční systém na přerozdělování uprchlíků v EU.

Ekonomické aspekty:

U ekonomických aspektů je důležité, kteří migranti přicházejí, jestli ti, které si země žádá a zaplní volná pracovní místa, nebo se jedná o uprchlíky, kteří si snaží zachránit holý život. Zde vznikají státu náklady na integraci a sociální zabezpečení. U žádaných migrantů je počáteční benefit, ale stát také musí počítat s tím, že se za jednotlivcem může za určitý čas přijít celá rodina a tím se navýší sociální náklady. Největší ekonomickou zátěž představují uprchlíci a rodiny migrantů, které přichází po integraci jednotlivce z rodiny. Ekonomický stav hostitelské země ovlivňuje atraktivitu pro migraci. Pro omezení migrace je důležitá finanční podpora v zemích se špatným stavem a snížení utrpení místních. Tím dojde ke snížení migračních push faktorů.

Sociální aspekty:

Ze sociálních aspektů je jednoznačně nejdůležitější nastavení sociálního systému a jeho pravidla, to také odrazuje nebo láká potenciální migranty. Štědrý sociální systém neznamená pouze vyšší náklady, ale také vyšší počet migrantů, kteří se chtějí usadit nebo jen tento systém zneužít. Další sociální problém vyplývá z neschopnosti integrace, která vede k vyšší kriminalitě a nelegální činnosti. To způsobuje napětí ve společnosti a odpor k migraci.

Technologické aspekty:

Mezi technologické aspekty patří nedostatečné prostředky k ochraně vnějších hranic. Přetížení systému, kde se migranti registrují. Nedostatečné vybavení a kapacita v táborech pro uprchlíky. Nedostatečný počet osob, které se podílí na zvládnutí migrace. Je v zájmu EU materiálně podporovat země, ve kterých je šance na zlepšení stavu a tím snížení migrace.

8.2.2 Závěry PEST analýzy

V ekonomických, politických, sociálních a technologických aspektech jsou uvedeny vlivy, které migraci podněcují i tlumí. Technologické aspekty ohrožují schopnost ochrany hranic a zajištění prostředků pro uprchlické tábory, s tímto problémem se setkávají země postižené masivní migrací a země, které jsou vstupní branou do Evropy. Jedná se hlavně o Řecko, Španělsko a Itálii, kde byl při razantním nárůstu migrace nedostatek technického vybavení i lidského kapitálu pro velké počty migrantů, které se na území dostaly ve velkém počtu a krátkém časovém intervalu.

Klíčové nedostatky:

- Neadekvátní vyjadřování politiků
- **Nefunkční systém na přerozdělování uprchlíků**
- Podíl na nestabilitě ve třetích zemích
- Nedostatečná pomoc v zemích původu migrace
- Nedostatečná ochrana vnějších hranic
- **Smlouvy se třetími zeměmi**

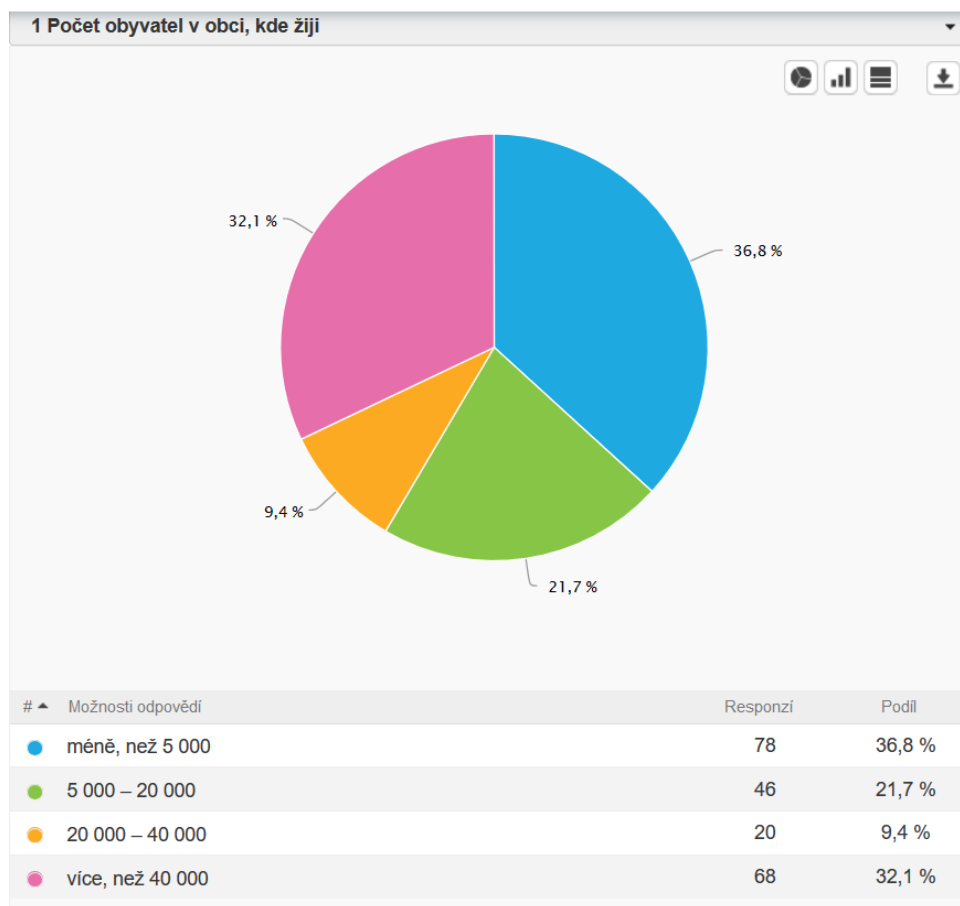
Tyto nejzávažnější nedostatky budou řešeny v kapitole Návrhy na zlepšení současného stavu a jejich hodnocení, kde budou navržena opravná opatření.

9 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU

Dotazník zhlédlo 307 lidí, z toho jej dokončilo 213, což odpovídá 69 %. 61 % respondentů potřebovalo k vyplnění dotazníku 2 – 5 minut, 29 % potřebovalo k jeho vyplnění 5 – 10 minut, další procenta jsou již zanedbatelná. Dotazník tvoří 18 otázek:

1. Počet obyvatel v obci, kde žijí

- méně, než 5 000 (36,8 %)
- 5 000–20 000 (21,7 %)
- 20 000–40 000 (9,4 %)
- více, než 40 000 (32,1 %)

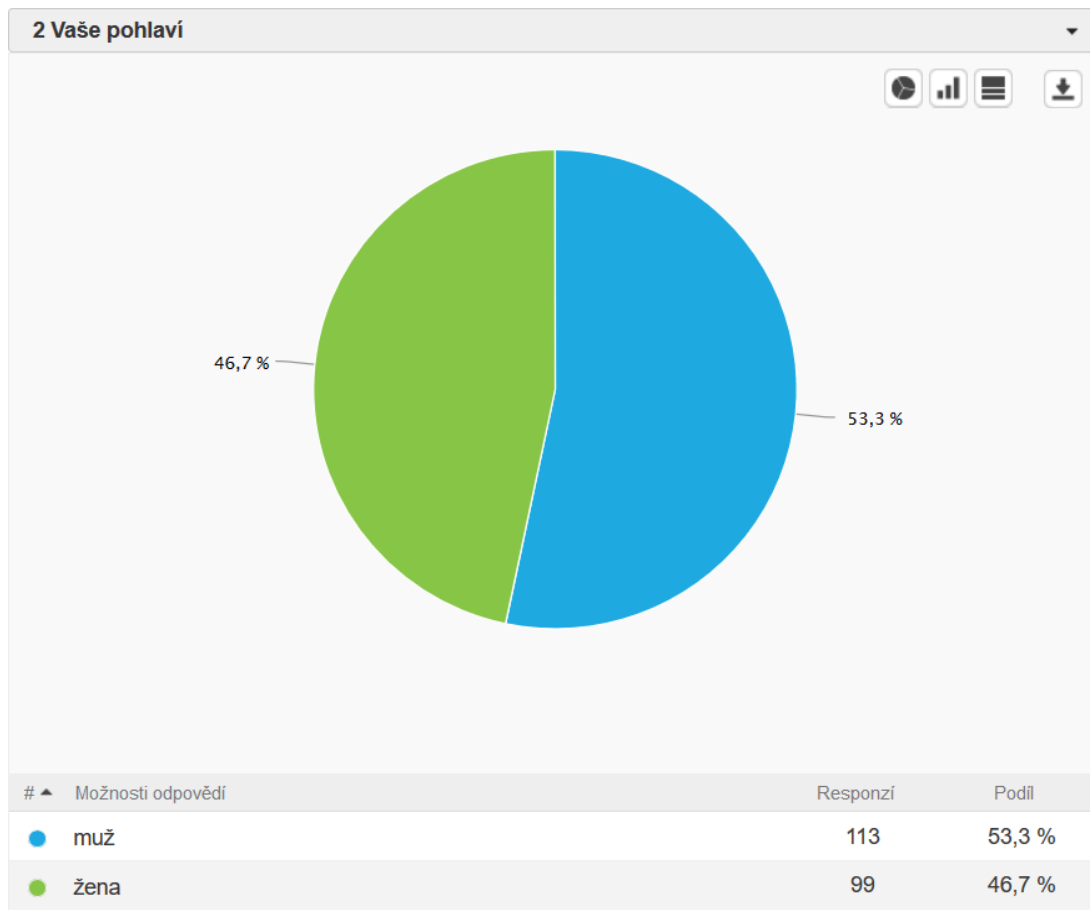

Obrázek 23 Graf počet obyvatel Zdroj: vlastní (survio)

Závěr: Počty obyvatel byly voleny s ohledem na předpokládaný nejvyšší počet respondentů z malých obcí, což se potvrdilo. U kategorie více, než 40 000 mohla být zvolena vyšší hranice, aby se navýšil počet respondentů u předposlední odpovědi.

2. Vaše pohlaví

- muž (53,3 %)
- žena (46,7 %)

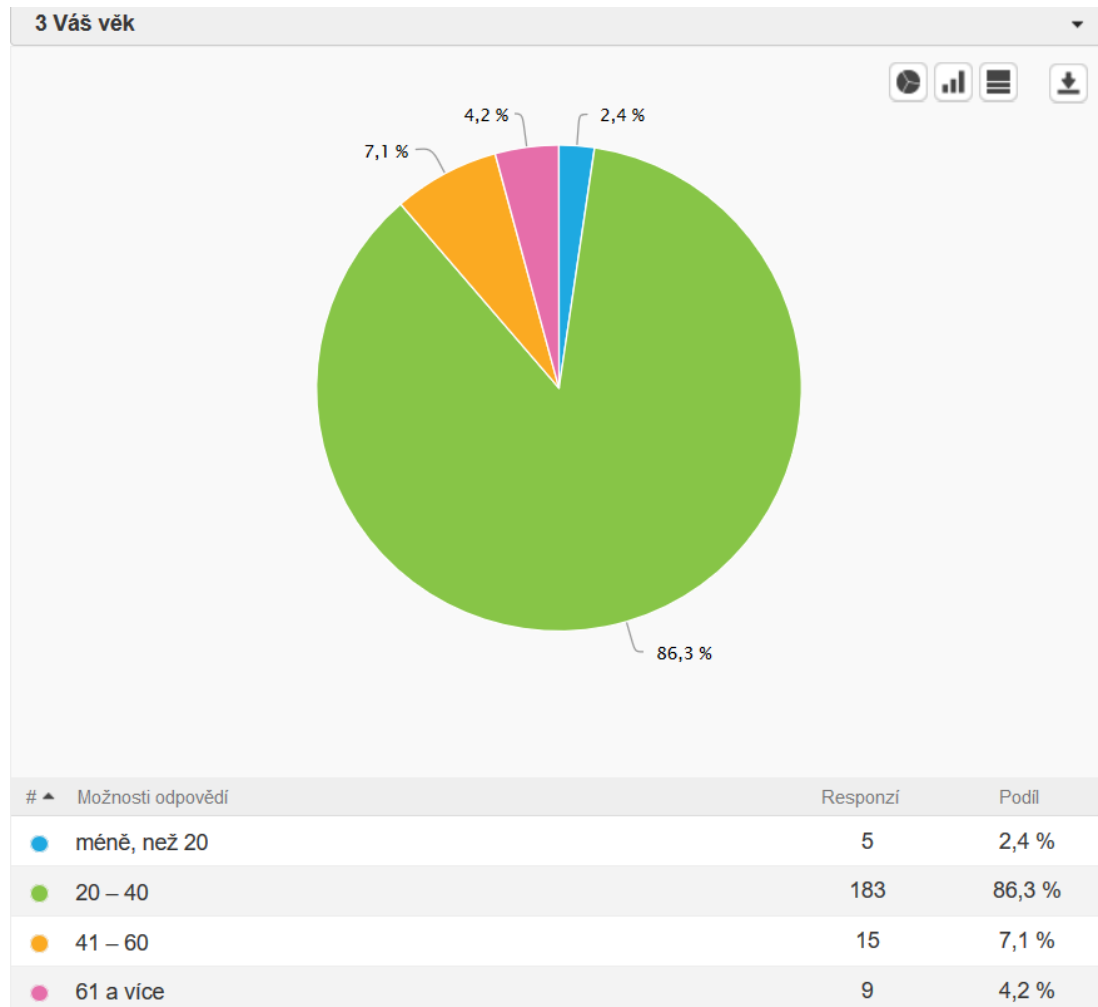

Obrázek 24 Graf pohlaví Zdroj: vlastní (survio)

Závěr: Odpovídal vyvážený počet mužů a žen, s mírnou převahou mužů.

3. Váš věk

- méně, než 20 (5 2,4 %)
- 20–40 (86,3 %)
- 41–60 (7,1 %)
- 61 a více (4,2 %)

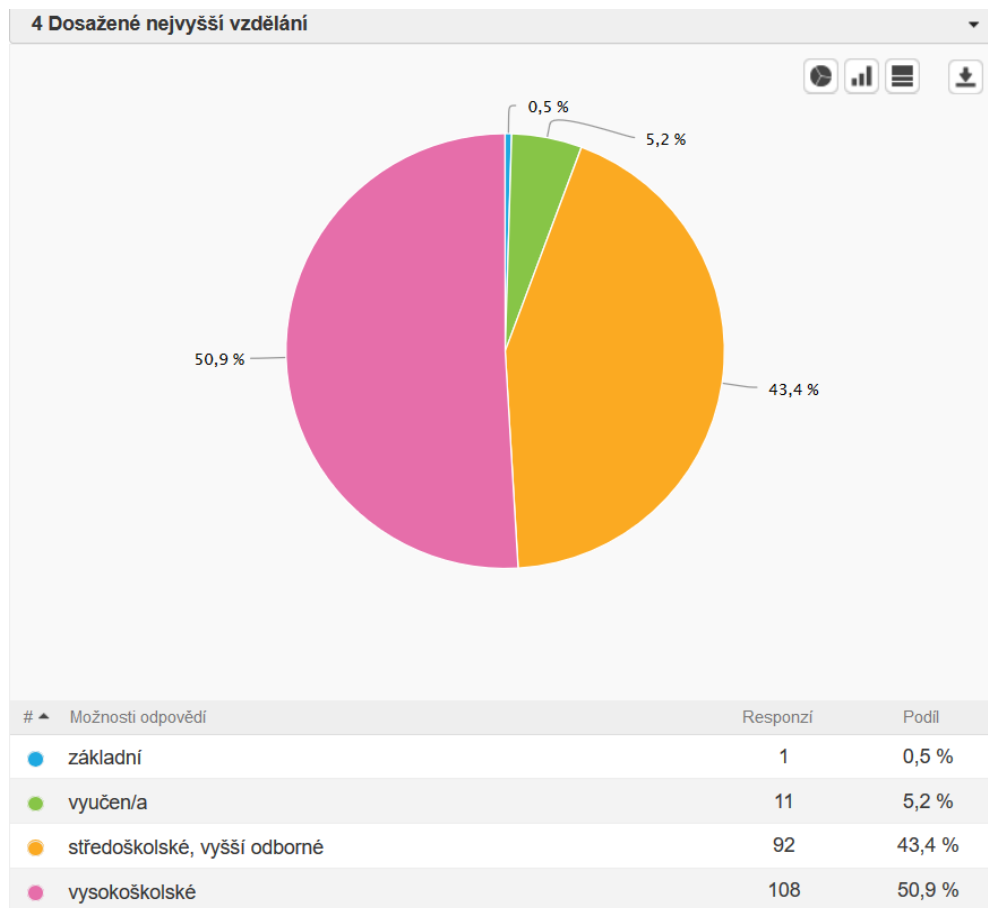

Obrázek 25 Graf věku Zdroj: vlastní (survio)

Závěr: Kategorie respondentů méně, než 20 a 61 a více byla minimální. Většina respondentů byla ve věku 20 – 40 let.

4. Dosažené nejvyšší vzdělání

- základní (0,5 %)
- vyučen/a (5,2 %)
- středoškolské, vyšší odborné (43,3 %)
- vysokoškolské (50,9 %)

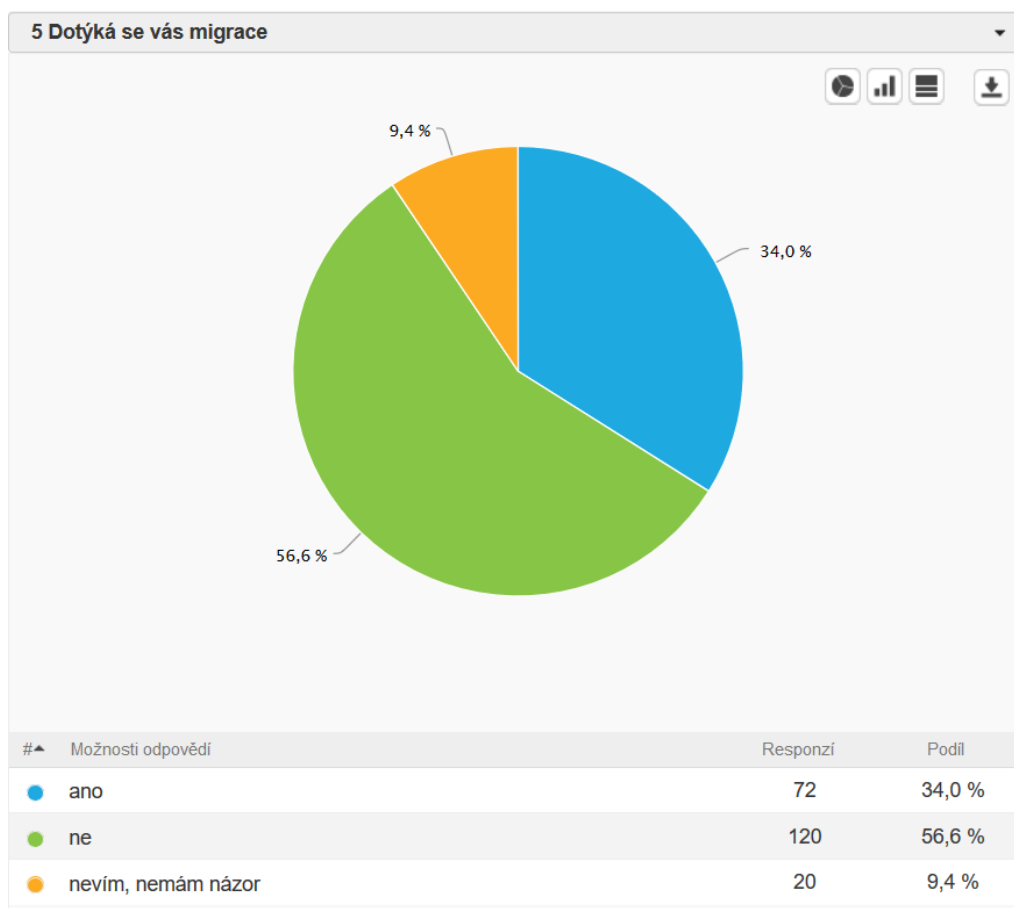

Obrázek 26 Graf nejvyššího vzdělání Zdroj: vlastní (survio)

Závěr: Poměrně vyrovnané jsou kategorie vysokoškolské a středoškolské, vyšší odborné. Kategorie vyučen/a byla zvolena 11krát a základní vzdělání označil jeden respondent.

5. Dotýká se vás migrace

- ano (34 %)
- ne (56,6%)
- nevím, nemám názor (9,4 %)

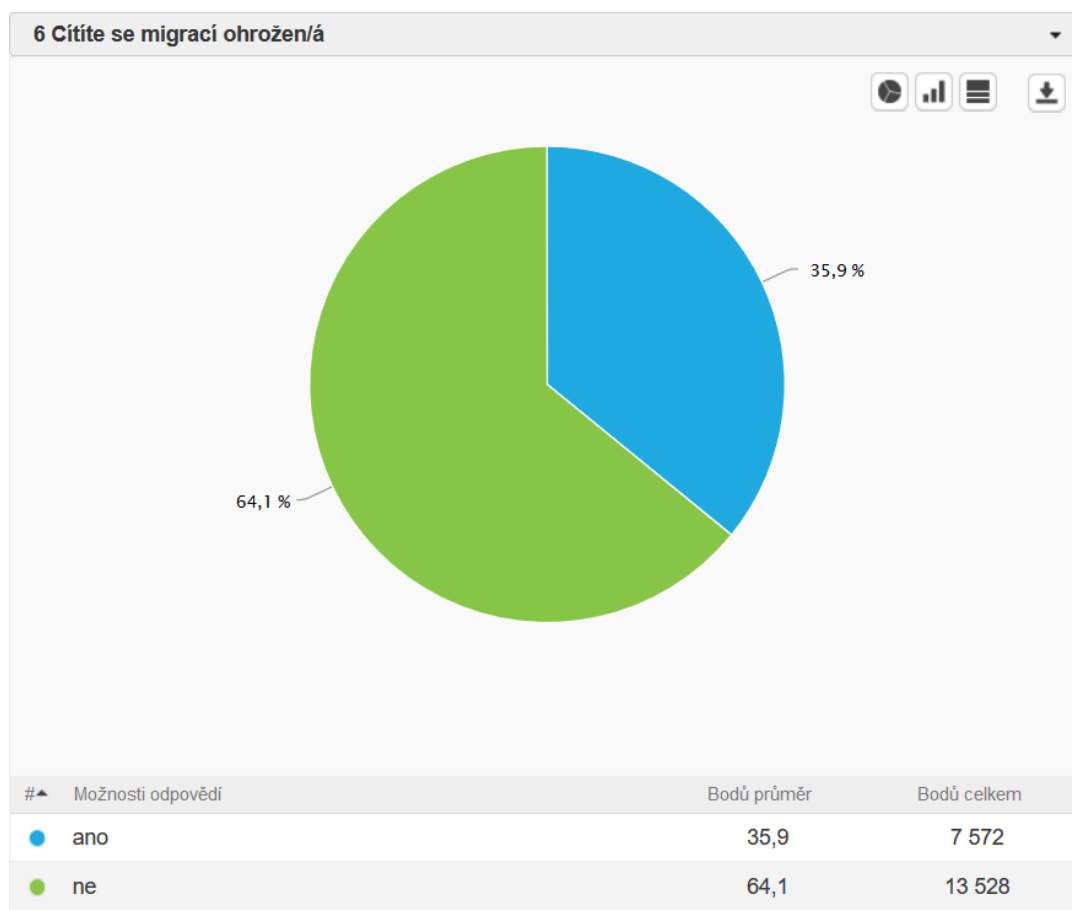
Obrázek 27 Graf dotýká se vás migrace Zdroj: vlastní (survio)

Závěr: I když celkově nejvíce respondentů vyplnilo, že se jich migrace nedotýká je potřeba provést srovnání dle různých kritérií a reflektovat, že v dotazníku výrazně převažují respondenti ve věkovém rozpětí 20 – 40 let, v této kategorii uvedlo 62 % respondentů, že se jich migrace netýká. U kategorie 41 – 60 volilo 67 % respondentů, že se jich migrace týká. Lidé v kategorii 61 a více na otázku odpověděli, buď že se jich migrace týká, nebo že neví. U vyučených osob převažoval názor, že se jich migrace týká v 73 %. Negativně odpovědělo na otázku 58 % vysokoškoláků a 61 % středoškoláků. Nejvíce odpovědí, že se

jich migrace týká, je z obcí s 5 000 – 20 000 obyvateli. To může být zapříčiněno, že migraci vnímají, ale nejsou na ni úplně zvyklí. U větších obcí 20 000 – 40 000 se týká migrace jen 25 %, to může být způsobeno tím, že migraci nevnímají a není taková, aby se projevily její negativními dopady. U velkých měst se migrace týká 37 % domorodců, zde to může být ovlivněno negativními dopady.

6. Cítíte se migrací ohrožen/á

- ano (35,9 %)
- ne (64,1 %)

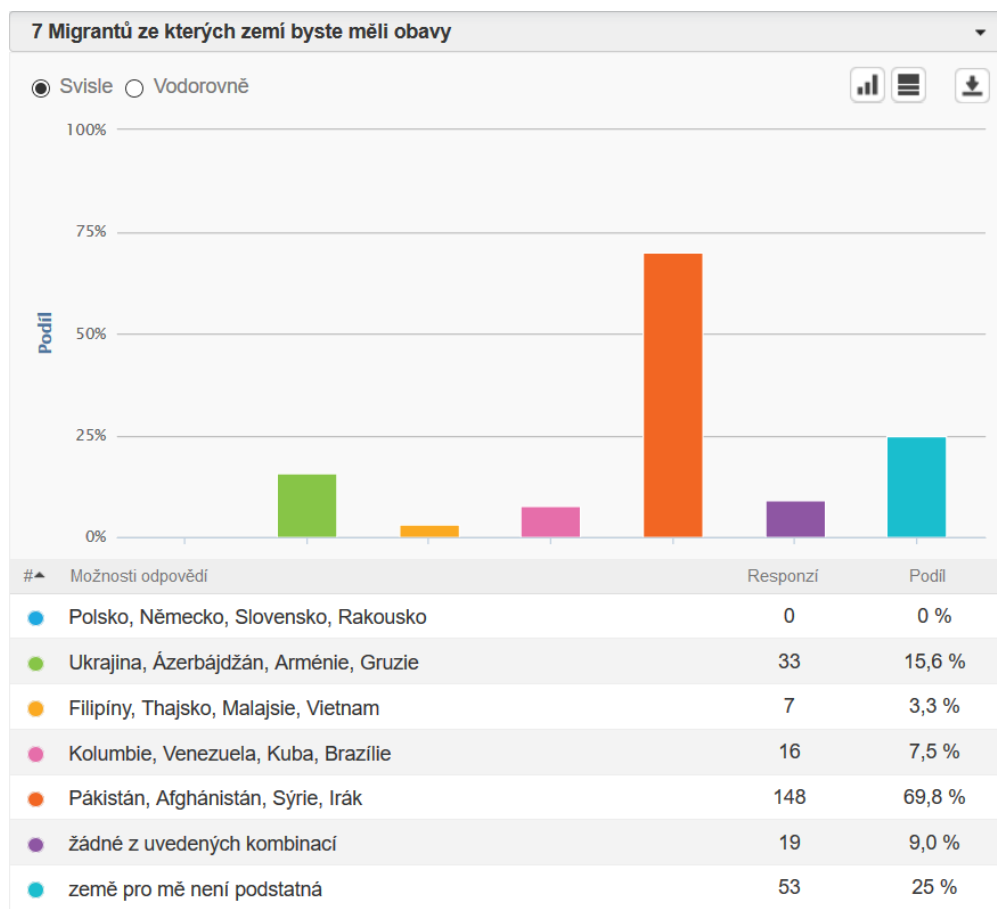

Obrázek 28 Graf cítíte se migrací ohrožen/á Zdroj: vlastní (survio)

Závěr: 64 % respondentů se migrací necítí ohroženo. Filtrace dle parametrů odpovídá předchozí otázce.

7. Migrantů ze kterých zemí byste měli obavy

- Polsko, Německo, Slovensko, Rakousko (0 %)
- Ukrajina, Ázerbájdžán, Arménie, Gruzie (15,6 %)
- Filipíny, Thajsko, Malajsie, Vietnam (3,3 %)
- Kolumbie, Venezuela, Kuba, Brazílie (7,5 %)
- Pákistán, Afghánistán, Sýrie, Irák (69,8 %)
- žádné z uvedených kombinací (9 %)
- země pro mě není podstatná (25 %)

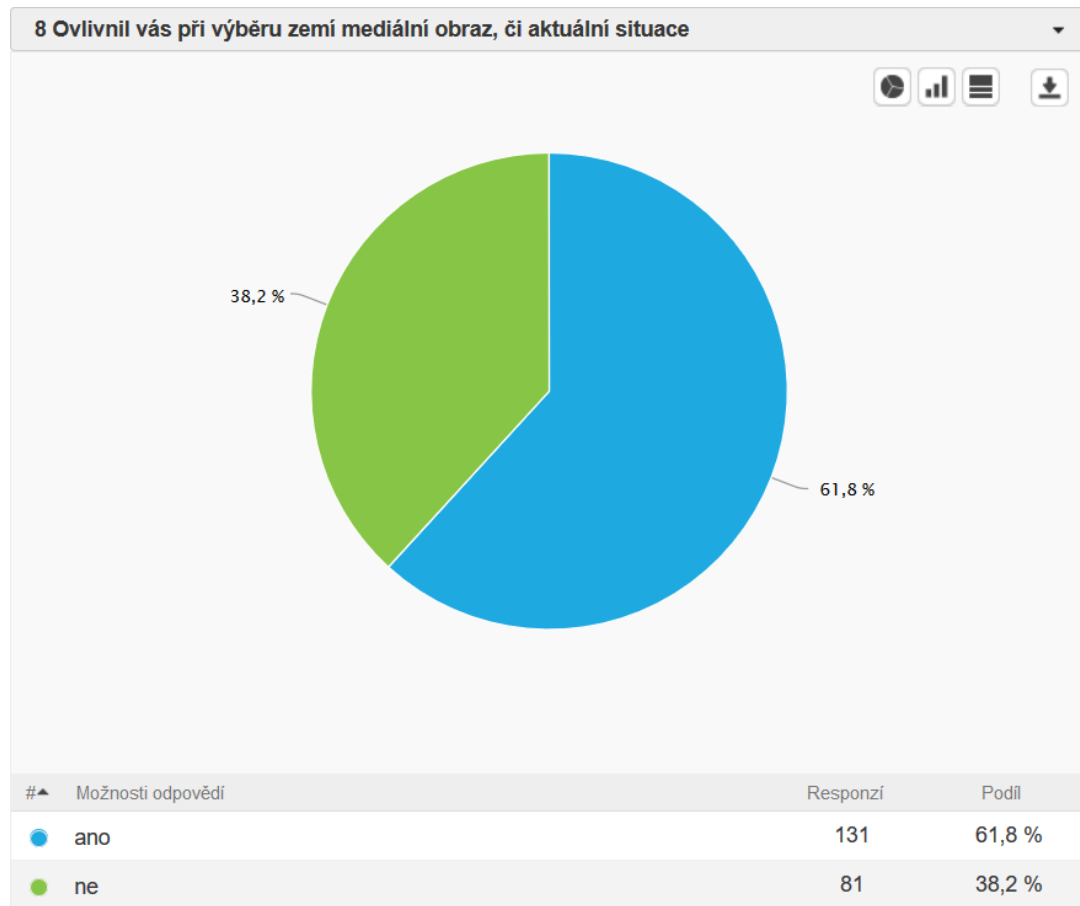

Obrázek 29 Graf migrantů ze kterých zemí byste měli obavy Zdroj: vlastní (survio)

Závěr: U této otázky zvolila většina respondentů odpověď Pákistán, Afghánistán, Sýrie a Irák, tato možnost volila téměř v každé kategorii nadpoloviční většina odpovídajících. To bylo dáno náboženstvím, nestabilitou a mediálním obrazem. U vyučených osob 4 z celkového počtu 11 zvolilo možnost žádná, to připisují tomu, že tito lidé tolik neřeší země, ale jsou pro ně podstatná jiná kritéria, nebo odmítají migraci z jakékoliv země.

8. Ovlivnil vás při výběru země mediální obraz, či aktuální situace

- ano (61,8 %)
- ne (38,2 %)

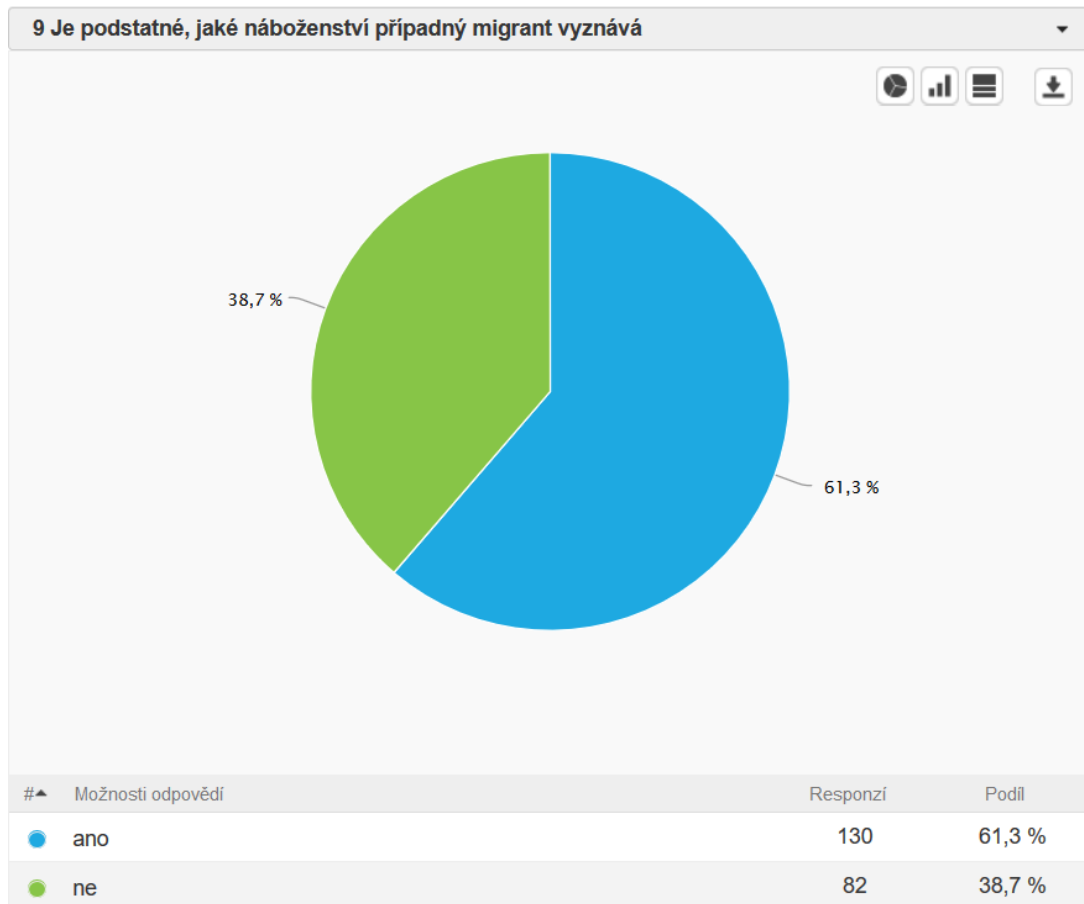
Obrázek 30 Ovlivnil vás při výběru země mediální obraz, či aktuální situace

Zdroj: vlastní (survio)

Závěr: Napříč kategoriemi respondenti odpověděli v nadpoloviční většině ano. Největší procenta ano byly v kategorii pod 20 let a 61 a více, to může být dáno větší ovlivnitelností těchto kategorií.

9. Je podstatné, jaké náboženství případný migrant vyznává

- ano (61,3 %)
- ne (38,7 %)

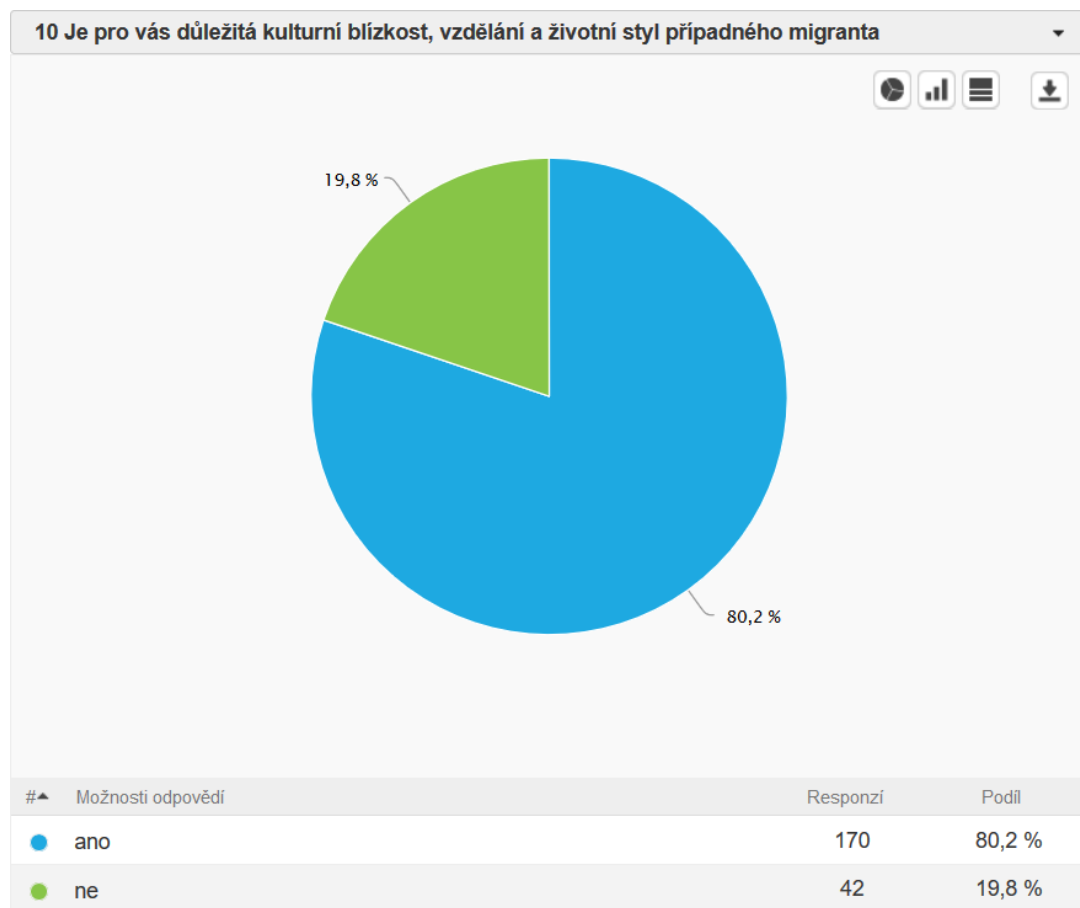

Obrázek 31 Graf je podstatné jaké náboženství migrant vyznává Zdroj: vlastní (survio)

Závěr: Poměrně jasná většina zvolila odpověď ano. U osob s vysokoškolským nebo středoškolským vzděláním se pohybujeme kolem 60 %. U vyučených osob se procenta zvyšují na 82 %. Lidé od 41 let odpověděli na otázku častěji kladně, než mladší ročníky. U věkového rozpětí 20 – 40 let odpovědělo ano 59 % respondentů.

10. Je pro vás důležitá kulturní blízkost, vzdělání a životní styl případného migranta

- ano (80,2)
- ne (19,8 %)

Obrázek 32 Graf je důležitá kulturní blízkost, vzdělání a životní styl migranta

Zdroj: vlastní (survio)

Závěr: Jednoznačná většina napříč kategoriemi zvolila odpověď ano. Jedná se o nekontroverzní otázku, ze které vyplývají nejdůležitější kritéria při přijímání migrantů pro společnost v České republice (kromě náboženství).

11. Seřadte od nejdůležitějšího parametru, co je pro vás důležité, pokud byste měli přijmout migranta

- náboženství (4,3)
- vzdělání (4,2)
- kulturní blízkost (4,1)
- země původu (3,8)
- jestli chce přijít sám nebo s rodinou (3,3)
- barva pleti (1,2)

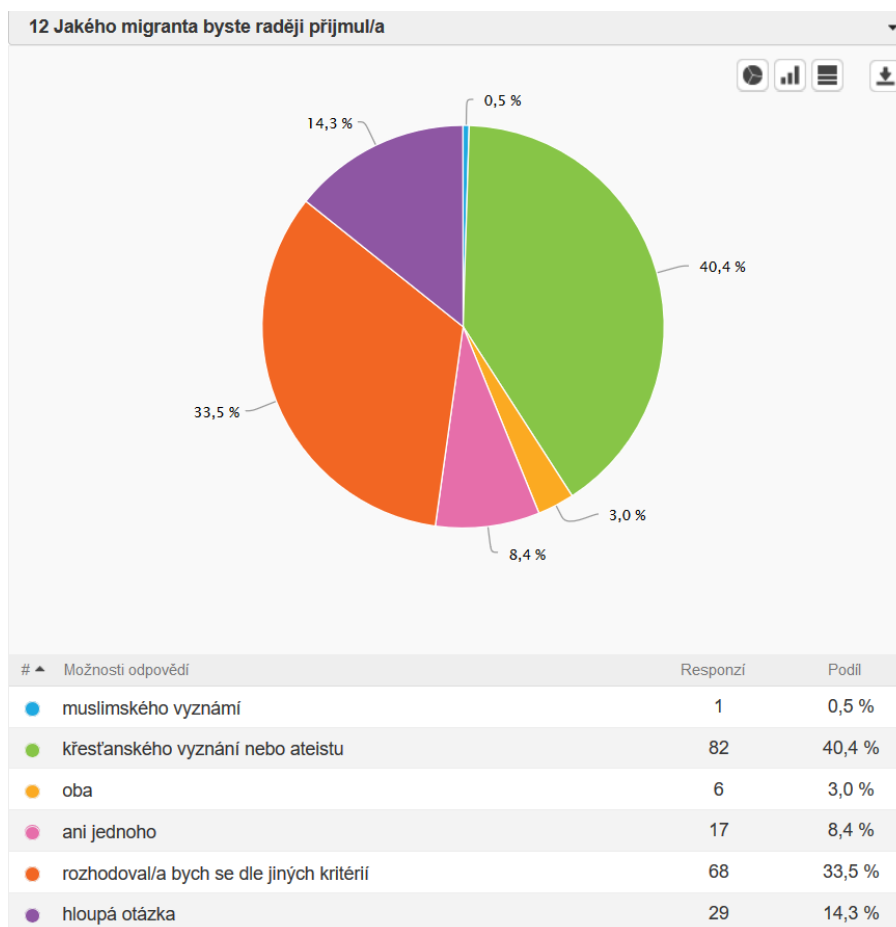
11 Seřadte od nejdůležitějšího parametru, co je pro vás důležité, pokud byste měli přijmout migranta			
▲	#	Možnosti odpovědí	Důležitost
	1	náboženství	4,3
	2	vzdělání	4,2
	3	země původu	3,8
	4	jestli chce přijít sám nebo s rodinou	3,3
	5	barva pleti	1,3
	6	kulturní blízkost	4,1

Obrázek 33 Seřazení parametrů dle důležitosti Zdroj: vlastní (survio)

Závěr: Náboženská otázka je pro českou společnost důležitá. Na první místo ji dle dotazníku zvolilo nejvíce občanů. Možnost 1) náboženství, 2) vzdělání 3) země původu 4) jestli chce přijít sám nebo s rodinou 5) barva pleti 6) kulturní blízkost bylo základní seřazení v dotazníkovém šetření. Přesně tuto odpověď zvolilo při vysokém počtu možných kombinací 19 respondentů, a proto předpokládám, že pár jedinců tuto otázku přeskočilo. Druhá nejčastější odpověď byla 1) kulturní blízkost, 2) vzdělání, 3) náboženství 4) země původu 5) jestli chce přijít sám nebo s rodinou 6) barva pleti, takto přesně odpovědělo 9 lidí. U další nejčastější odpovědi se prohodilo náboženství se vzděláním, takto odpovědělo 8 lidí. Když budeme počítat se zkreslením daným přeskočením otázky, tak jako nejdůležitější vychází kulturní blízkost následovaná vzděláním a náboženstvím.

12. Jakého migranta byste raději přijal/a

- muslimského vyznání (0,5 %)
- křesťanského vyznání nebo ateistu (40,4 %)
- oba (3,0 %)
- ani jednoho (8,4 %)
- rozhodoval/a bych se dle jiných kritérií (33,5 %)
- hloupá otázka (14,3 %)

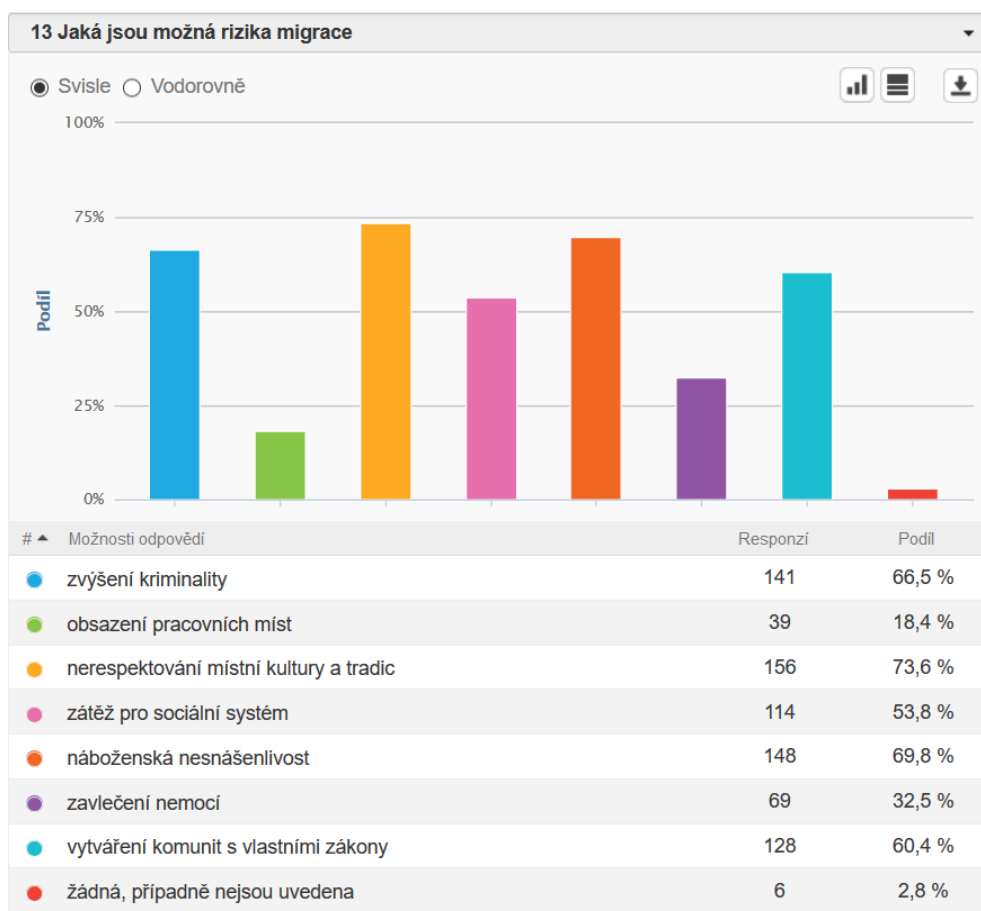
Obrázek 34 Graf jakého migranta byste raději přijal/a

Zdroj: vlastní (survio)

Závěr: Na nepovinnou otázku 12 jakého migranta byste raději přijal/a neodpovědělo 10 dotazovaných. Z toho odpověď ani jednoho nebo křesťanského vyznání nebo ateistu označila velká většina respondentů s výučním listem. U této otázky hrálo největší roli vzdělání, překvapivě u středoškoláků byla nejčastější odpověď, že by se rozhodovali dle jiných kritérií, z celkového počtu 94 jich tuto možnost zvolilo 35, možnost křesťana nebo ateistu 31. U vysokoškoláků převážila volba křesťana nebo ateisty. Ve filtrování dle počtu obyvatel byla nejčastější možnost dle jiných kritérií u počtu obyvatel 5 000–20 000.

13. Jaká jsou možná rizika migrace

- zvýšení kriminality (66,5 %)
- obsazení pracovních míst (18,4 %)
- nerespektování místní kultury a tradic (73,6 %)
- zátěž pro sociální systém (53,8 %)
- náboženská nesnášenlivost (69,8 %)
- zavlečení nemocí (32,5 %)
- vytváření komunit s vlastními zákony (60,4 %)
- žádná, případně nejsou uvedena (2,8 %)

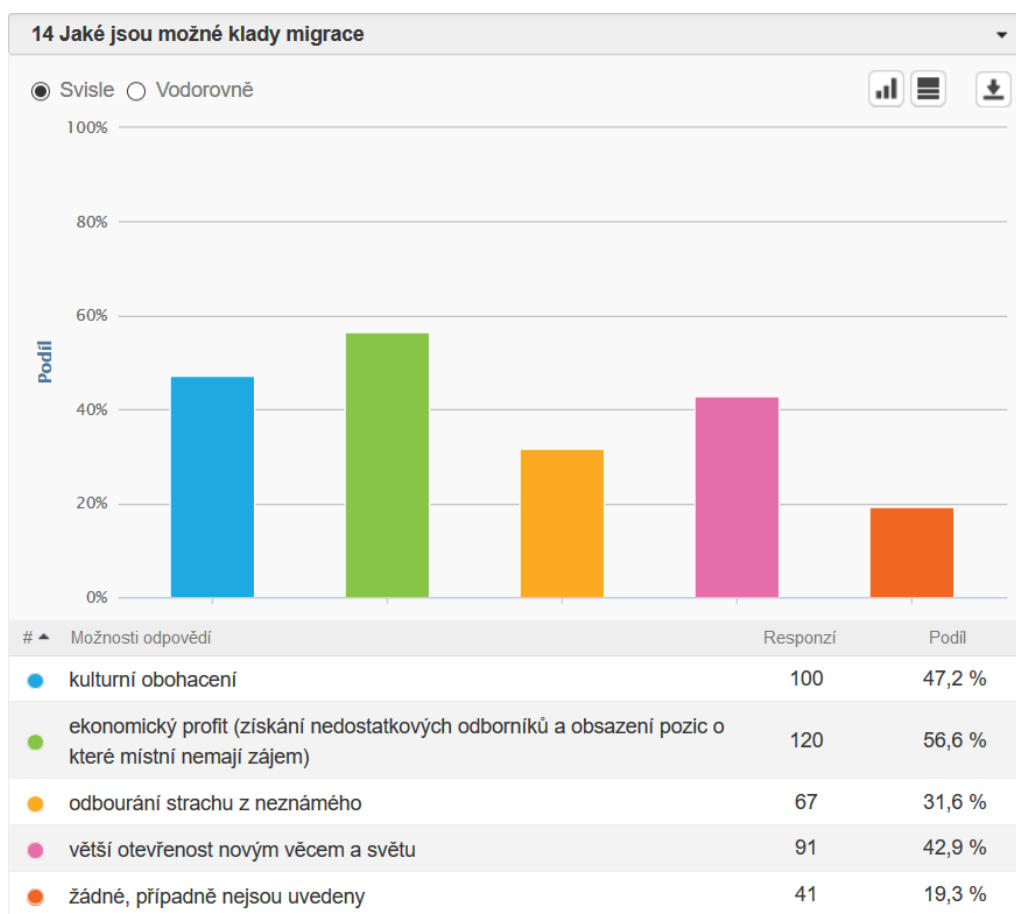

Obrázek 35 Graf rizik migrace Zdroj: vlastní (survio)

Závěr: Nejčastěji byla zvolena možnost nerespektování kultury a tradic, dále následovala odpověď náboženská nesnášenlivost, zvýšení kriminality a další. U této otázky nebyly pozorovány výkyvy při aplikaci filtrů. Otázka odráží největší obavy vyplývající z migrace v České republice.

14. Jaké jsou možné klady migrace

- kulturní obohacení (47,2 %)
- ekonomický profit (získání nedostatkových odborníků a obsazení pozic o které místní nemají zájem) (56,6 %)
- odbourání strachu z neznámého (31,6 %)
- větší otevřenost novým věcem a světu (42,9 %)
- žádné, případně nejsou uvedeny (19,3 %)

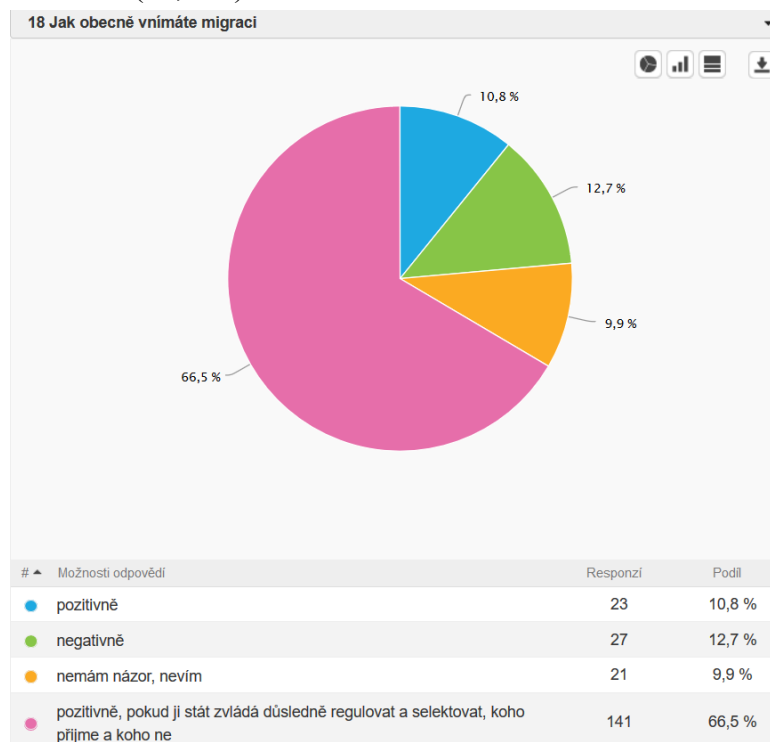
Obrázek 36 Graf klady migrace Zdroj: vlastní (survio)

Závěr: U této otázky byla nejčastější odpověď ekonomický profit. Zajímavý je poměrně vysoký počet odpovědí žádné, případně nejsou uvedeny 19 %. Zde nejvíce záleží na věku dotazovaných, lidé ve věku 20 – 40 let takto odpovědělo 14 %. Kategorie 41–60 zvolila tuto možnost ve 40 % a kategorie 61+ v 78 % odpovědí. Kategorie pod 20 nebyla hodnocena z důvodu nízkého počtu odpovědí. Celkově tuto volbu označilo více mužů, než žen. Znepokojivý je pohled starší generace, která uvedla ve zvýšené míře odpověď žádné. Lidé v produktivním věku vidí klady, které s sebou migrace může přinést.

Otázky 15–17 jsou kvůli jejich slabému informativnímu přínosu vzhledem k tématu práce. Uvedeny jsou v příloze.

18. Jak obecně vnímáte migraci

- pozitivně (10,8 %)
- negativně (12,7 %)
- nemám názor, nevím (9,9 %)
- pozitivně, pokud ji stát zvládá důsledně regulovat a selektovat, koho přijme a koho ne (66,5 %)

Obrázek 37 Graf jak vnímáte migraci Zdroj: vlastní (survio)

Závěr: Celkově společnost vnímá regulovanou migraci pozitivně 66,5 %. Tuto volbu zvolilo 70 % respondentů z kategorie 20 – 40 let. To se výrazně liší u populace 41–60, kde se kladně vyjádřilo pouze 53 % respondentů a zbytek označil volbu negativně. U kategorie 61+ byly rovnoměrně zvoleny všechny odpovědi. U pěti respondentů pod 20 let byla vybrána 1krát možnost negativně, 2krát možnost nevím a 2krát možnost pozitivně, pokud ji stát zvládá regulovat. Většina lidí s výučním listem vnímá migraci negativně, celkově 73 %. Při filtraci podle počtu obyvatel převládá v každé kategorii pozitivní postoj k migraci. Nekontrolovanou migraci vnímá pozitivně jen 10,8 % populace.

9.1 Závěry z dotazníkového šetření

Z dotazníku vyplynulo, že lidé ve věku 20 – 40 let se migrací necítí ohroženi ani se jich nedotýká. Tyto názory se mění u starší populace, která již migraci vidí jako hrozbu, v dotazníku se to plně neprojevovalo kvůli velké převaze respondentů v kategorii 20 – 40 let. Obecně se lidé dívají na migraci negativněji a cítí se jí být ohroženi v malých obcích, s nižším vzděláním a lidé ve vyšším věku. Dále na českou společnost výrazně působí faktor náboženství, které hraje roli při přijímání migrantů. Mezi další klíčové faktory patří kulturní blízkost a vzdělání. Ovlivněni jsou také tím, v jakém stavu se nachází země, ze které lidé přichází. U mladých lidí nepanuje z migrace strach, ale uvědomují si rizika, která s sebou migrace přináší. Zároveň jsou schopni vidět i přínosy, které migrace přináší. U starší generace je přibližně stejný počet odpůrců i příznivců kontrolované migrace, u této kategorie si lidé častěji nejsou schopni utvořit názor a jsou více citliví na hrozby, které migrace přináší. To je velký rozdíl oproti kladnému pohledu kategorie 20–40, která hodnotí regulovanou migraci pozitivně ze 70 %. Většina populace nevidí zavlečení nemocí jako velké riziko vyplývající z migrace. Celková výsledná statistika kladného hodnocení migrace v dotazníku zkresluje názor starší populace a názor lidí s výučním listem. Dá se odhadnout, že při větším počtu starších lidí a osob s výučním listem by bylo kladné vnímání kontrolované migrace výrazně slabší, možná mírně záporné. Nekontrolovanou migraci vnímá pozitivně jen 10,8 % celkové populace.

Nejzávažnější zjištění:

- velký počet nevidění žádného pozitiva u generace 61+ a osob s výučním listem
- nedůvěra k migrantům z nestabilních zemí

Na tato zjištění budou v kapitole Návrhy na zlepšení současného stavu a jejich zhodnocení vypracovány návrhy na zlepšení a jejich dopady.

10 NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ SOUČASNÉHO STAVU A JEJICH ZHODNOCENÍ

Návrhy jsou rozděleny pro Českou republiku, pro Evropskou unii a na návrhy z klíčových problémů z dotazníkového šetření.

10.1 Česká republika

Návrhy pro Českou republiku jsou formulovány na klíčové nedostatky, které vyplynuly ze SWOT analýzy.

1. Nedostatečná připravenost na větší počet uprchlíků

Rozšířit množství ubytovacích kapacit pro uprchlíky a osoby s doplňkovou ochranou. Navýšit také počet osob, které budou ochotny při migrační vlně pomáhat a vyškolit je. Provádět pravidelné školení a simulaci migrační vlny. Asistovat s výukou jazyka a pomáhat se začleněním do společnosti. Doporučil bych na potřebné pozice zaučit personál, který by byl připraven při migrační vlně pomáhat. Princip jako u aktivních záloh, ale se zaměřením na migrační vlnu.

To by vedlo k lepšímu zvládnutí migrační vlny. Uprchlíci by nemuseli být umístěni v provizorních prostorách. Zrychlil by se byrokratický proces a uprchlíci by se mohli snáze integrovat do společnosti.

2. Česká republika má slabší postavení v rámci EU

Pokusit se o větší spolupráci nejen v rámci skupiny V4 a aktivně se snažit hledat v EU země, které mají podobné názory. Vysvětlovat své názory v EU srozumitelně a snažit se přesvědčit ostatní země o tom, že naše názory jsou správné. Občané ČR by měli volit schopné a jazykově vybavené osoby. Dle mého názoru nejsou všichni naši europoslanci schopni úspěšně hájit zájmy České republiky.

Opatření by zvýšilo šance na prosazování českých zájmů nejen v oblasti migrace.

3. Problematická integrace některých skupin migrantů

Zde je třeba pokračovat v politice, že si vybíráme osoby, které jsou kulturně blízké, a je u nich předpoklad bezproblémové integrace. U skupin, které jsou na našem území už několikátou generací, je třeba větší zapojení úspěšných osob z komunity, kde se integrace nedaří. Oni vědí nejlépe, v čem jsou hlavní problémy. Zlepšit spolupráci mezi školami a sociálními pracovníky. Dnes škola řeší problémy s žáky až v závažných případech, přitom by bylo prospěšnější je řešit dříve a ne kázeňskými opatřeními, ale komunikací s rodinou. Více podpořit neziskové organizace, které se zabývají integrací a vytváří dobré integrační projekty.

To by zvýšilo počet osob, které by se úspěšně začlenily do většinové společnosti. Zlepšilo vzdělání dětí a snížilo trestnou činnost.

4. Nevyužití potenciálu k získání pracovní síly

Republika má zdoluhavé a byrokraticky náročnější získávání pracovního povolení u občanů ze třetích zemí. Zjednodušení a zrychlení procesu by mělo řadu výhod. Rizika nejsou velká, protože firmy mají o pracovníky zájem, délka procesu je od nabírání těchto pracovníků odrazuje.

Zjednodušení a zrychlení získávání pracovního povolení by vedlo k obsazení pracovních míst, o které nemají místní zájem a na snížení počtu osob, které jsou na našem území nelegálně.

5. Ilegální migrace

Snadná ilegální migrace je důsledek nízké kontroly hranic České republiky v běžném stavu. To je dáno členstvím v Shengenského prostoru. Je třeba provádět více kontrol na pracovištích a více namátkových kontrol ve vytipovaných lokalitách. Osoby, které jsou na našem území nelegálně vyhošťovat. Více sankciovat firmy, které zaměstnávají pracovníky bez pracovního povolení.

To bude mít za následek snížení počtu osob, které na našem území pobývají ilegálně. To se pozitivně projeví u kriminality.

10.2 Návrhy pro Evropskou unii

Návrhy pro Evropskou unii vychází z klíčových nedostatků zjištěných z PEST analýzy.

Návrhy zlepšení v rámci Evropské unie souvisí hlavně s ochranou vnějších hranic a prevencí migrace, které nejde zabránit, ale jde ji omezeně regulovat.

1. Vyjadřování politiků

Politika států a jejich hlavních představitelů migraci ovlivňuje. Politici by si měli uvědomovat dopady svých činů a přemýšlet, než řeknou něco, co má za následek zvýšení migrace.

Pokud se politici vyvarují těmto výrokům, tak přispějí ke snížení migrace.

2. Účast na destabilizaci států třetích zemí

Evropa má podíl na destabilizaci například v Libyi. Podařilo se svrhnout diktátora, ale nakonec to přineslo více chaosu, než užitku. EU by se neměla bez rozmyslu vměšovat do konfliktů ve třetích zemích, nepokoušet se o nastolení demokracie za každou cenu a bez dalšího plánu na chod v zemi.

To bude mít za následek snížení migrace a také větší stabilitu ve třetích zemích.

3. Vytvoření funkčního systému na přerozdělování uprchlíků

Klíčový problém, který vychází ze směřování EU, kdy jsou otevřeny vnitřní hranice, Evropa se ubírá směrem užší spolupráce, ale zároveň jsou mezi členskými státy velké rozdíly a odlišný sociální systém. Systém by měl být založen na dobrovolnosti, kdy každý stát vzhledem ke svým schopnostem uvolní počet míst a definuje parametry, které vyžaduje. Uprchlík následně dostane na výběr země, kde mají volnou kapacitu a splňuje jejich požadavky. Toto by vyřešilo problém kumulace uprchlíků jen částečně. Vznikla by skupina, která by byla delší dobu v uprchlických táborech kvůli plné kapacitě, nebo nesplňujícím požadavkům zemí.

Fungující systém na přerozdělování uprchlíků by vedl ke snížení zátěže na Řecko, Španělsko a Itálii. Měl by dále pozitivní dopad na lepší integraci díky většímu rozložení migrační zátěže a nevytvářely by se početné komunity, které snižují integrační snahu.

4. Ochrana vnějších hranic

Další klíčový prvek k omezení migrace. Je potřeba vynaložit větší prostředky, jak finanční tak technické, aby bylo možné vnější hranice EU lépe chránit. Na ochraně hranic by se měly více podílet země, které migrací nejsou zasaženy. Přísněji by se mělo postihovat poskytování techniky a napomáhání k nelegální migraci.

To povede ke snížení nelegální migrace do EU.

5. Smlouvy se třetími zeměmi

Při velkém počtu migrace z konkrétní země, která je bezpečná, je nejlepší uzavřít s ní smlouvu o vracení nelegálních migrantů zpět. To se osvědčilo u smlouvy s Tureckem i Libyí, kdy migrace po uzavření smluv výrazně poklesla.

Prokazatelně vede ke snížení migrace.

6. Větší pomoc v zemích původu migrace

Tuto možnost prosazuje Česká republika a spočívá ve finanční a materiální podpoře země tak, aby se dokázala stabilizovat a lidé ji nebyli nuceni opouštět. Podpora v takových zemích by měla být větší, v konečném důsledku by se tak více pomohlo místním lidem a EU by se to také vyplatilo.

Povede ke snížení utrpení a zlepšení podmínek v nestabilních zemích, jejich rychlejší obnově. Povede ke snížení migrace. V konečném důsledku menší zátěž pro EU.

10.3 Návrhy vycházející z dotazníkového šetření

Návrhy vychází z nejzávažnějších zjištění z dotazníku.

1. Nedůvěra k migrantům z nestabilních zemí

Tato obava není opodstatněná a je třeba ukazovat, že v těchto zemích jsou stejní lidé jako my, často vzdělaní a před nestabilitou v domovské zemi úspěšní. Nejlepší způsob vedoucí ke zlepšení je informovanost, kdy je třeba poukazovat na to, že i v Sýrii a dalších zemích jsou lidé, kteří respektují naše hodnoty a nepředstavují ohrožení. Forma může být jako televizní dokument nebo krátké spoty s konkrétními příklady, jak lidé v dané zemi žili před zhoršením stavu. Organizovat více přednášek a diskuzí s lidmi, kteří pocházejí z těchto zemí a úspěšně se u nás integrovali.

To bude mít za následek menší nedůvěru k lidem z těchto zemí a větší ochotu přijímat uprchlíky ze zemí, ve kterých probíhá konflikt.

2. Velký počet nevidění žádného pozitivu u generace 61+ a osob s výučním listem

Zde platí, že tito lidé nejsou vždy schopni si zjistit objektivní informace. Se staršími lidmi by měla o migraci více diskutovat rodina a zmínit její pozitiva. Uvést konkrétní příklady například z okolí, kdy zahraniční pracovník provádí dobře svou práci a o jeho služby je zájem. U osob s výučním listem je kategorický odpor těžko změnitelný. Určitou možnost na zlepšení vidím v dobré osobní zkušenosti s osobou, která se přistěhovala.

Tyto aktivity by měly podpořit vnímání pozitivních faktorů migrace a lepší vztah k migrantům.

ZÁVĚR

Z analýzy současného stavu migrace v EU a grafu počtu nelegálních migrantů vyplynulo, že migrace do Evropské unie se stabilizovala. Česká republika podle analýzy současného stavu migrace v ČR a tabulky nelegální migrace nebyla migrační vlnou zasažena.

Hypotéza č. 1: Profituje ČR z migrace? Hypotéza byla potvrzena ve SWOT analýze kladným hodnocením interních i externích faktorů.

Hypotéza č. 2: Hodnotí česká veřejnost nekontrolovanou migraci kladně? Hypotéza byla potvrzena v dotazníkovém šetření, kde bylo na otázku 18. vnímání migrace odpovězeno, že jen 10,8 % populace vnímá nekontrolovanou migraci pozitivně.

Kontrolovaná migrace s sebou přináší převážně pozitiva pro společnost. Negativa jsou také přítomna, ale v omezené míře. To se mění při migraci velkého rozsahu a nelegální migraci, kde rizika převažují. Největší problém u migrace je ve schopnosti integrace a schopnosti absorpce přistěhovalců do společnosti. Každá společnost má limity absorpce postaveny jinak, ale jejich překročení vede k vytváření napětí a snížení schopnosti integrace. Schopnost integrace má více faktorů, podle mého názoru je nejvýznamnější samotný fakt, jestli o ni má migrant zájem a jeho motivace se začlenit. Největší překážky při integraci je odlišná kultura a neznalost místního. V práci byla zdůrazněna potřeba systému na přerozdělování uprchlíků. Bez funkčního systému budou migrací zasaženy hlavně Španělsko, Itálie a Řecko. Ostatní země nebudou příliš zasaženy, pokud nebudou praktikovat dřívější politiku Německa, která se již ale změnila. Je potřeba si uvědomit, že Evropa nedokáže přijmout všechny migranty, pokud dojde k extrémně velké migrační vlně, ke které může dojít vlivem klimatických změn.

Cíl diplomové práce byl splněn formulováním návrhů a jejich zhodnocením v kapitole Návrhy na zlepšení současného stavu a jejich hodnocení.

Téma diplomové práce se nepodařilo zcela vyřešit, je možné pokračovat ve zkoumání problematiky a současně reagovat na nový vývoj v dalších kvalifikačních pracích.

Migrace s sebou přináší rizika a tím působí přímo i nepřímo na bezpečnost obyvatel. Pro jejich minimalizování je třeba se pokusit dostupnými prostředky migraci snížit a dokázat odlišit nelegální migraci od legální. Nelegální migranty posílat do země původu a u uprchlíků minimalizovat dobu pobytu v uprchlickém táboře. Zabránit kumulaci migrantů na jed-

nom místě a vytvořit fungující systém pro rovnoměrné rozmístění migrantů, který zvýší jejich snahu o integraci do většinové společnosti. Nebát se podporovat integrační aktivity, ale také si uvědomit, že přizpůsobit se musí menšina většině a ne naopak.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. AAS, Katja Franko a Helene O. I. GUNDHUS, 2014. Policing Humanitarian Borderlands: Frontex, Human Rights and the Precariousness of Life. *British Journal of Criminology* [online]. **55**(1), 1-18 [cit. 2020-04-16]. DOI: 10.1093/bjc/azu086. ISSN 0007-0955. Dostupné z: <https://academic.oup.com/bjc/article-lookup/doi/10.1093/bjc/azu086>
2. ANDERSON, Bridget a Scott BLINDER, 2019. Who Counts as a Migrant? Definitions and their Consequences. *THE MIGRATION OBSERVATORY* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/who-counts-as-a-migrant-definitions-and-their-consequences/>
3. AAS, Katja Franko a Helene O. I. GUNDHUS, 2014. Policing Humanitarian Borderlands: Frontex, Human Rights and the Precariousness of Life. *British Journal of Criminology* [online]. **55**(1), 1-18 [cit. 2020-04-16]. DOI: 10.1093/bjc/azu086. ISSN 0007-0955. Dostupné z: <https://academic.oup.com/bjc/article-lookup/doi/10.1093/bjc/azu086>
4. AZYL, 2016. *Lidská práva* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <http://www.lidskaprava.cz/student/uprchlici-a-migranti/clanky/azyl>
5. BÁRTOVÁ, Tereza, 2018. Co je rešerše. *ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <http://knihovna.cvut.cz/katalogy-a-databaze/reserse/co-je-reserse#1>
6. BRÁZOVÁ, Věra-Karin, 2011. *Migrace a rozvoj: rozvojový potenciál mezinárodní migrace* [online]. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd [cit. 2020-05-25]. ISBN 978-80-87404-10-2. Dostupné z: https://www.iom.cz/files/Migrace_a_rozvoj-MONOGRAFIE1.pdf
7. BŘICHÁČEK, Tomáš, 2016. *Unie ve víru migrační krize*. Praha: Institut Václava Klause. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 978-80-7542-023-7.

8. CDK, 2018. Azylová politika. *EUROSKOP* [online]. [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9256/sekce/azylova-politika/>
9. CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE, 2019. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2020-05-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cizinci-v-cr-xf621f2yaw>
10. COLLIER, Paul, 2017. Exodus: jak migrace mění náš svět. Přeložil Blanka BOBOKOVÁ, přeložil Vincent RICHARDS. Praha: Libri. ISBN 978-80-7277-557-6.
11. Criminalization of Illegal Entry Around the World, 2019. *LIBRARY OF CONGRESS* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/law/help/illegal-entry/chart.php>
12. ČERMÁK, Zdeněk a Eva JANSKÁ, 2011. Rozmístění a migrace cizinců jako součást sociálněgeografické diferenciacie Česka. *GEOGRAFIE* [online]. **116**(4), 422–439 [cit. 2020-05-25]. Dostupné z: http://geoinovace.data.quonia.cz/materialy/Z3090_Humanni_geografie_MU/Cteni_s_porozumenim.pdf
13. ČVT, 2018. Migrace v číslech. *Člověk v tísní* [online]. [cit. 2020-05-25]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/migracni-statistiky-4518gp>
14. Data - počet cizinců, 2020. Český statistický úřad [online]. [cit. 2020-05-29]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu
15. Definitions Refugees and Migrants. *Refugees and Migrants UN* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://refugeesmigrants.un.org/definitions>
16. DOERSCHLER, Peter, 2006. Push-Pull Factors and Immigrant Political Integration in Germany. *Social Science Quarterly* [online]. **87**(s1), 1100-1116 [cit. 2020-04-15]. DOI: 10.1111/j.1540-6237.2006.00418.x. ISSN 0038-4941. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1540-6237.2006.00418.x>

17. DRBOHLAV, Dušan a Zdeněk UHEREK, 2007. Reflexe migračních teorií. *Geografie–Sborník České geografické společnosti*. 112.2: 125-141 [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://web.natur.cuni.cz/ksgrrsek/illegal/clanky/Uherek-Teorie.pdf>
18. DUŽÍ, Barbora a Robert STOJANOV, 2017. Typologie environmentální migrace. *ENCYKLOPEDIIE MIGRACE* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/typologi-environmentalni-migrace/>
19. EDL, Václav, 2019. PEST ANALÝZA. *Edolo* [online]. [cit. 2020-05-22]. Dostupné z: <https://edolo.cz/clanky/pest-analyza/>
20. EDWARDS, Adrian, 2015. Stanovisko UNHCR: „Utečenec“ alebo „migrant“ – Čo je správne? *United Nations Information Centre Prague Informační centrum OSN v Praze* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/stanovisko-unhcr-utecenec-alebo-migrant-co-je-spravne/>
21. Ekonomická migrace a vládní programy, 2019. *MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/ekonomicka-migrace/ekonomicka-migrace-a-vladni-programy--221756
22. Emigrate/ immigrate/ migrate, c1998-2020. *Vocabulary.com* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.vocabulary.com/articles/chooseyourwords/emigrate-immigrate-migrate/>
23. Faculty and Researchers Paul Collier Professor of Economics and Public Policy, UNIVERSITY OF OXFORD [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.bsg.ox.ac.uk/people/paul-collier>
24. FASSMANN, Heinz, Ursula REEGER a Wiebke SIEVERS, c2009. *Statistics and reality: concepts and measurements of migration in Europe*. Amsterdam: Amsterdam University Press. ISBN 9048506379.

25. FIALOVÁ, Ludmila, 2014. První světová válka a obyvatelstvo českých zemí. *HISTORICKÁ SOCIOLOGIE* [online]. 2014(2), 115-125 [cit. 2020-04-15]. DOI: 10.14712/23363525.2014.7. ISSN 2336-3525. Dostupné z: <http://www.karolinum.cz/doi/10.14712/23363525.2014.7>
26. FRANC, Aleš, 2006. Hlavní tendence ve vývoji pracovních migrací v České republice. *Centrum výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky* [online]. Brno, 1(22), 27 [cit. 2020-05-20]. ISSN 1801-4496. Dostupné z: <https://is.muni.cz/do/econ/soubory/oddeleni/centrum/papers/wp2006-22.pdf>
27. HLAVÁČOVÁ, Veronika a Petr KOČÍ, 2019. Devět z deseti žádostí zamítnuto. Proč Česko uplatňuje nejtvrďší azylovou politiku ze států Evropské unie? *IROZHLAS* [online]. [cit. 2020-06-04]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/azyl-uspesnost_1905070600_pek
28. HOP, 2018. Evropské unii je čtvrtstoletí. Maastrichtská smlouva přinesla užší spolupráci i silnější parlament. *Česká televize* [online]. [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2638895-evropske-unii-je-ctvrtstoletimaastrichtska-smlouva-prinesla-uzsi-spolupraci-i-silnejsi>
29. HORÁKOVÁ, Milada, 2008. *Dlouhodobé trendy ve vývoji pracovních migrací v České republice* [online]. Praha: VÚPSV [cit. 2020-05-24]. ISBN 978-80-7416-020-2. Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_288.pdf
30. HUČÍN, Jan a Zuzana POLÁKOVÁ, 2005. Zásady pro tvorbu dotazníků- pro potřeby kvantitativního výzkumu. *Ústav Pro Informace Ve Vzdělávání* [online]. [cit. 2020-05-22]. Dostupné z: <http://stary.rvp.cz/soubor/00341-02.pdf>
31. IRE, 2018. Počet cizinců legálně žijících v ČR se opět zvýšil, převažují lidé ze zemí mimo EU. *Česká justice* [online]. [cit. 2020-05-29]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2018/10/pocet-cizincu-legalne-zijicich-cr-se-opet-zvysil-prevazuji-lide-ze-zemi-mimo-eu/>

32. Jan Keller, c2009-2020. *ČBDB Československá bibliografická databáze* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.cbdb.cz/autor-1777-jan-keller>
33. JERSÁKOVÁ, Jana, 2009. Literární rešerše. *KATEDRA BIOLOGIE EKOSYSTÉMŮ Přírodovědecká fakulta* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: http://kbe.prf.jcu.cz/sites/default/files/diplomky/Literarni_reserse.pdf
34. JURNÍKOVÁ, Jana a Alžbeta KRÁLOVÁ, ed., 2016. *Společný evropský azylový systém v kontextu uprchlické krize: (sborník z konference)* [online]. Brno: Masarykova univerzita [cit. 2020-04-15]. ISBN 978-80-210-8402-5. Dostupné z: <https://www.law.muni.cz/sborniky/azyl/sbornik2016.pdf>
35. KELLER, Jan, 2017. *Evropské rozpory ve světle migrace*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-249-4.
36. Key Migration Terms, c2020. *International Organization for Migration* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.iom.int/key-migration-terms#Migrant>
37. KOLDINSKÁ, Kristina, Harald Christian SCHEU a Martin ŠTEFKO, ed., 2016. *Sociální integrace cizinců*. Praha: Auditorium. ISBN 9788087284605.
38. KRČÁL, Michal, 2017. Literární rešerše. *Ekonomicko-správní fakulta MU* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <http://www3.econ.muni.cz/~99246/zav-prace/lit-review.xhtml#mozTocId538107>
39. Legislativa, c2020. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/migrace-web-legislativa-legislativa.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>

40. LÉONARD, Sarah, 2010. EU border security and migration into the European Union: FRONTEX and securitisation through practices. *European Security* [online]. **19**(2), 231-254 [cit. 2020-04-16]. DOI: 10.1080/09662839.2010.526937. ISSN 0966-2839. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09662839.2010.526937>
41. MAS a IRE, 2018. Dublin IV staví jih proti východu Evropské unie. Říká, jak rozdělovat uprchlíky či slučovat rodiny. *Česká televize* [online]. [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2500402-dublin-iv-stavi-jih-proti-vychodu-evropske-unie-rika-jak-rozdelovat-uprchliky-ci>
42. MINISTERSTVO VNITRA ČR, 2016. AUDIT NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI. *VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. [cit. 2020-05-22]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>
43. Migrace obyvatelstva – historické mezníky a význam migrace pro současnost i budoucnost, c2018. *Mendelova univerzita v Brně* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=71391
44. *Migrace v rozšířené Evropě* [online], 2002. [cit. 2020-05-24]. ISBN 80-238-9199-5. Dostupné z: https://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/GAC_migr_migrace_vrozsirene_Evrope.pdf
45. MINISTERSTVO VNITRA ČR, 2015. *Strategie migrační politiky České republiky* [online]. [cit. 2020-05-26]. ISBN 978-80-86466-83-5. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/strategie-migracni-politiky-cr.aspx>

46. MINISTERSTVO VNITRA ČR, 2019. Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2018. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2020-05-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocní-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2018.aspx>
47. MUSIL, Miroslav, 2019. Předpoklady pro řešení migrace, která je důsledkem negativního dopadu vývoje klimatu. *Klimatická změna a její bezpečnostní dopady* [CD]. [cit. 2020-05-22]. ISBN 978-80-7251-503-5.
48. NEKORJAK, Michal, 2007. Úvahy nad neregulární migrací se zaměřením na ukrajinskou migraci v Česku. *Migraceonline.cz* [online]. [cit. 2020-05-24]. Dostupné z: https://aa.ecn.cz/img_upload/79a33131c9c4293e0fcef50bfa263ef/MNekorjak_NelegalnimigraceCeskairepublika.pdf
49. PALÁT, Milan, 2014. Příčiny vzniku migrace a reflexe souvisejících teorií. In: *17. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků. 17th International Colloquium on Regional sciences. Conference Proceedings* [online]. Brno: Masaryk University Press, s. 708-714 [cit. 2020-04-15]. DOI: 10.5817/CZ.MUNI.P210-6840-2014-91. ISBN 978-80-210-6840-7. Dostupné z: http://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/48596005/091_2014.pdf
50. PARKINS, Natasha C., 2010. Push and pull factors of migration. *American Review of Political Economy* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://sites.bemidjistate.edu/arpejournal/wp-content/uploads/sites/2/2015/11/v8n2-parkins.pdf>
51. PAVLÍK, Zdeněk, 2016. MINULOST A BUDOUCNOST MIGRACE. *MIGRACE A DEMOGRAFICKÉ VÝZVY* [online]. [cit. 2020-04-15]. ISSN 978-80-245-2183-1. Dostupné z: <https://www.czechdemography.cz/res/archive/002/000319.pdf?seek=1485543409>

52. PESTLE analýza, 2015. *MANAGEMENTMANIA* [online]. [cit. 2020-05-22]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/pestle-analyza>
53. PETR, 2015. Jak napsat správný dotazník. *Blog Netquest* [online]. [cit. 2020-05-22]. Dostupné z: <https://www.netquest.cz/blog/jak-napsat-spravny-dotaznik/>
54. Proč lidé migrují? Proč se stávají uprchlíky?. *SPOLEČNĚ K ROZMANITOSTI cesta - identita - soužití* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <http://spolecnekrozmanitosti.cz/informace/proc-lide-migruji-proc-se-stavaji-uprchliky>
55. Pojmy, c2020. *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. [cit. 2020-05-20]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/riziko.aspx>
56. Refugees, asylum-seekers and migrants, c2020. *AMNESTY INTERNATIONAL* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/what-we-do/refugees-asylum-seekers-and-migrants/>
57. Rizika (Risks), 2018. *MANAGEMENTMANIA* [online]. [cit. 2020-05-20]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/rizika>
58. ROZUMEK, Martin, 2009. *Společný evropský azylový systém: idea versus realita* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: https://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/MRozumek_Spolecnnyevropskyazylovysystem_1.pdf
59. ŘEDITELSTVÍ SLUŽBY CIZINECKÉ POLICIE, 2020. Nelegální migrace v České republice 2019. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2020-06-04]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/nelegalni-migrace-na-uzemi-ceske-republiky-za-rok-2019.aspx>

60. SCHOENHOLTZ, Andrew I., 2015. *The New Refugees and the Old Treaty: Persecutors and Persecuted in the Twenty-First Century* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://scholarship.law.georgetown.edu/facpub/1899>
61. STANEK, Martin, 2017. The humanitarian crisis and civil war in Syria: Its impact and influence on the migration crisis in Europe. *Kontakt* [online]. **19**(4), e270–e275 [cit. 2020-05-24]. ISSN 1804-7122. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1016/j.kontakt.2017.09.013>
62. STARK, Oded, 1991. *The migration of labor*. Oxford, UK: B. Blackwell. ISBN 1557860300.
63. Statistika migrace a migrující populace, 2019. *Eurostat* [online]. [cit. 2020-05-25]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics/cs
64. SOKOLSKA, Ina, 2019. Maastrichtská smlouva a Amsterodamská smlouva. *Evropský parlament* [online]. [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/3/maastrichtska-smlouva-a-amsterodamska-smlouva>
65. SOKOLSKA, Ina a Eeva PAVY, 2020. Lisabonská smlouva. *Fakta a čísla o Evropské unii* [online]. [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/5/lisabonska-smlouva>
66. SPÁČIL, Jan, c2012-2019. 6 kroků, jak vytvořit dotazník. *Quanda* [online]. [cit. 2020-05-22]. Dostupné z: <https://www.quanda.cz/blog/online-dotazniky/jak-vytvorit-dotaznik>
67. ŠESTÁK, Bedřich a Josef SABOL, 2016. Strach a obavy obyvatelstva z nekontrolovatelné migrace velkého rozsahu nelze nekriticky spojovat s rasismem. *Fakulta bezpečnostného inžinierstva UNIZA* [online]. [cit. 2020-05-24]. Dostupné z: http://fbiw.uniza.sk/rks/2016/articles/Sestak_Sabol_02.pdf

68. ŠÍDLO, Luděk a Boris BURCIN, 2016. *Migrace a demografické výzvy* [online]. Praha: Oeconomica [cit. 2020-05-27]. ISBN 978-80-245-2183-1. Dostupné z: <https://www.czechdemography.cz/aktuality/sbornik-z-konference-cds-migrace-a-demograficke-vyzvy/>
69. ŠIŠKOVÁ, Tatjana, ed., 2001. *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-648-9.
70. ŠTEVULOVÁ, Zuzana, 2017. Řečí práva: Kdy se člověk stává uprchlíkem? *EURACTIV* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/evropska-unie-a-svet/opinion/slovy-prava-kdy-se-clovek-stava->
71. ŠTĚPÁNOVÁ, Radka, 2011. Zásady tvorby dotazníků. *Masarykova Univerzita* [online]. [cit. 2020-05-22]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/1411/jaro2011/MNBS081p/um/24409738/Zasady_tvorby_dotazniku.pdf
72. Terminologie, c2020. *AMNESTY INTERNATIONAL* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/migrace/terminologie>
73. The Different Types Of Human Migration. c2020. *WorldAtlas* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.worldatlas.com/articles/the-different-types-of-human-migration.html>
74. Types Of Migration, c2020. *Marriage and Family Encyclopedia* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://family.jrank.org/pages/1169/Migration-Types-Migration.html>
75. TICHÝ, Milík, 2006. *Ovládání rizika: analýza a management*. V Praze: C.H. Beck. Beckova edice ekonomie. ISBN 80-7179-415-5.

76. UHEREK, Zdeněk et al., 2016. Migrace: historie a současnost. Ostrava: Občanské sdružení PANT. Moderní dějiny (Občanské sdružení Pant). ISBN 978-80-905942-9-6.
77. Uprchlíci a migranti, 2016. *UNHCR Česká republika* [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/365-cznews2016uprchlici-a-migranti.html.html>
78. UŠIAK, Jaroslav a Dávid KOLLÁR, ed., 2019. *Bezpečnostné fórum 2019* [online]. Banská Bystrica: Interpolis [cit. 2020-05-25]. ISBN 978-80-972673-9-1. Dostupné z: <http://www.fpvmv.umb.sk/bezpecnostne-forum-2020/bezpecnostne-forum-2019/>
79. NEAL, ANDREW W., 2009. Securitization and Risk at the EU Border: The Origins of FRONTEX. *JCMS: Journal of Common Market Studies* [online]. **47**(2), 333-356 [cit. 2020-04-16]. DOI: 10.1111/j.1468-5965.2009.00807.x. ISSN 00219886. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1468-5965.2009.00807.x>
80. VAVREČKOVÁ, Jana, 2008. *Riziko možného odlivu kvalifikovaných odborníků z České republiky do zahraničí: závěrečná zpráva projektu 13019/04 DP2* [online]. Praha: VÚPSV [cit. 2020-05-24]. ISBN 978-80-7416-013-4. Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_276.pdf

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AV – Akademie věd

CEAS – (Common European Asylum System) Společný evropský azylový systém

ČR – Česká republika

EASO – (European Asylum Support Office) Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu

ES – Evropská směrnice

EU – Evropská unie

EURODAC – (European Dactyloscopy) Evropská databáze otisků prstů

EUROPOL – (European Police Office) Evropský policejní úřad

EUROSTAT – (European statistics) Statistický úřad Evropské unie

FM – Federální ministerstvo

FRONTEX – (frontières extérieures) Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

MV – Ministerstvo vnitra

OIM – (International Organization for Migration) Mezinárodní organizace pro migraci

OSN, UN – (United Nations) Organizace spojených národů

UNHCR – (The UN Refugee Agency) Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky

YPG – (Yekîneyên Parastina Gel) Kurdské lidové obranné jednotky

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 rešeršní cyklus Zdroj: https://1url.cz/Mzl08	15
Obrázek 2 Průběh migrace Zdroj: Uherek et al., 2016	42
Obrázek 3 Počty cizinců Zdroj: https://1url.cz/UMcQ3	66
Obrázek 4 Vývoj nelegální migrace v ČR Zdroj: https://1url.cz/pzlvM	67
Obrázek 5 Statistika odsouzených v ČR Zdroj: https://1url.cz/azlve	68
Obrázek 6 Žádosti o azyl Zdroj: https://1url.cz/azlvw	68
Obrázek 7 Graf zachycené ilegální migrace do EU Zdroj: https://1url.cz/IzlvN	70
Obrázek 8 Graf žadatelů o azyl v EU 2009-2018 Zdroj: https://1url.cz/5zlvB	71
Obrázek 9 Graf schválených žádostí o azyl 2018 Zdroj: https://1url.cz/tzlvH	71
Obrázek 10 Graf nelegálního pobytu na území EU v roce 2018 Zdroj: https://1url.cz/uzlvG	72
Obrázek 11 Žádosti o azyl dle národností Zdroj: https://1url.cz/mzlvF	72
Obrázek 12 graf rozhodnutí o udělení ochrany Zdroj: https://1url.cz/mzlvF	73
Obrázek 13 Vývoj počtu žadatelů o azyl Zdroj: Staněk, 2017	74
Obrázek 14 Vývoj žadatelů o azyl dle země původu Zdroj: Staněk, 2017	75
Obrázek 15 Nelegální migrace 1. 1. – 31. 3. 2020 Zdroj: https://1url.cz/IzlvA	75
Obrázek 16 Země prvního příjezdu migrantů Zdroj: https://1url.cz/IzlvA	76
Obrázek 17 Země prvního příjezdu migrantů v I. čtvrtletí 2020 Zdroj: https://1url.cz/IzlvA	76
Obrázek 18 Mapa silných stránek Zdroj: vlastní	81
Obrázek 19 Mapa slabých stránek Zdroj: vlastní	81
Obrázek 20 Mapa příležitostí Zdroj: vlastní	82
Obrázek 21 Mapa hrozeb Zdroj: vlastní	82
Obrázek 22 Výsledný bod SWOT analýzy Zdroj: vlastní	83
Obrázek 23 Graf počet obyvatel Zdroj: vlastní (survio)	87
Obrázek 24 Graf pohlaví Zdroj: vlastní (survio)	88
Obrázek 25 Graf věku Zdroj: vlastní (survio)	89
Obrázek 26 Graf nejvyššího vzdělání Zdroj: vlastní (survio)	90
Obrázek 27 Graf dotýká se vás migrace Zdroj: vlastní (survio)	91
Obrázek 28 Graf cítíte se migrací ohrožen/á Zdroj: vlastní (survio)	92
Obrázek 29 Graf migrantů ze kterých zemí byste měli obavy Zdroj: vlastní (survio)	93

<i>Obrázek 30</i> Ovlivnil vás při výběru země mediální obraz, či aktuální situace Zdroj: vlastní (survio).....	94
<i>Obrázek 31</i> Graf je podstatné jaké náboženství migrant vyznává Zdroj: vlastní (survio)	95
<i>Obrázek 32</i> Graf je důležitá kulturní blízkost, vzdělání a životní styl migranta Zdroj: vlastní (survio).....	96
<i>Obrázek 33</i> Seřazení parametrů dle důležitosti Zdroj: vlastní (survio)	97
<i>Obrázek 34</i> Graf jakého migranta byste raději přijal/a Zdroj: vlastní (survio).....	98
<i>Obrázek 35</i> Graf rizik migrace Zdroj: vlastní (survio).....	99
<i>Obrázek 36</i> Graf klady migrace Zdroj: vlastní (survio)	100
<i>Obrázek 37</i> Graf jak vnímáte migraci Zdroj: vlastní (survio).....	101

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1 SWOT analýza Zdroj: vlastní.....</i>	<i>78</i>
<i>Tabulka 2 Silné stránky Zdroj: vlastní.....</i>	<i>79</i>
<i>Tabulka 3 Slabé stránky Zdroj: vlastní.....</i>	<i>79</i>
<i>Tabulka 4 Příležitosti Zdroj: vlastní.....</i>	<i>80</i>
<i>Tabulka 5 Hrozby Zdroj: vlastní.....</i>	<i>80</i>
<i>Tabulka 6 Součet interních a externích faktorů Zdroj: vlastní.....</i>	<i>80</i>

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

1. Počet obyvatel v obci, kde žijí

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- méně, než 5 000
- 5 000–20 000
- 20 000–40 000
- více, než 40 000

2. Vaše pohlaví

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- muž
- žena

3. Váš věk

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- méně, než 20
- 20–40
- 41–60
- 61 a více

4. Dosažené nejvyšší vzdělání

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- základní
- vyučen/a
- středoškolské, vyšší odborné
- vysokoškolské

5. Dotýká se vás migrace

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- ano
- ne
- nevím, nemám názor

6. Cítíte se migrací ohrožen/á

Rozdělte: 100 bodů

- ano
- ne

7. Migrantů ze kterých zemí byste měli obavy

Nápověda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Polsko, Německo, Slovensko, Rakousko
- Ukrajina, Ázerbájdžán, Arménie, Gruzie
- Filipíny, Thajsko, Malajsie, Vietnam
- Kolumbie, Venezuela, Kuba, Brazílie
- Pákistán, Afghánistán, Sýrie, Irák
- žádné z uvedených kombinací
- země pro mě není podstatná

8. Ovlivnil vás při výběru země mediální obraz, či aktuální situace

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- ano
- ne

9. Je podstatné, jaké náboženství případný migrant vyznává

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- ano
- ne

10. Je pro vás důležitá kulturní blízkost, vzdělání a životní styl případného migranta

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- ano
- ne

11. Seřad'te od nejdůležitějšího parametru, co je pro vás důležité, pokud byste měli přijmout migranta

Nápověda k otázce: Změňte pořadí položek dle svých preferencí (1. - nejdůležitější, poslední - nejméně důležitá)

- náboženství
- vzdělání
- země původu
- jestli chce přijít sám nebo s rodinou
- barva pleti
- kulturní blízkost

12. Jakého migranta byste raději přijmul/a

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď (nepovinná otázka)

- muslimského vyznání
- křesťanského vyznání nebo ateistu
- oba
- ani jednoho
- rozhodoval/a bych se dle jiných kritérií
- hloupá otázka

13. Jaká jsou možná rizika migrace

Nápověda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

- zvýšení kriminality
- obsazení pracovních míst
- nerespektování místní kultury a tradic
- zátěž pro sociální systém
- náboženská nesnášenlivost
- zavlečení nemocí
- vytváření komunit s vlastními zákony
- žádná, případně nejsou uvedena

14. Jaké jsou možné klady migrace

Nápověda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

- kulturní obohacení
- ekonomický profit (získání nedostatkových odborníků a obsazení pozic, o které místní nemají zájem)
- odbourání strachu z neznámého
- větší otevřenost novým věcem a světu
- žádné, případně nejsou uvedeny

15. Cítíte se ohroženi pandemií COVID-19

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- ano
- ne

16. Čeho se nejvíce bojíte?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- nemožnosti vycestovat
- ztráty příjmů
- svůj život
- že nakazím ostatní (pokud bych se nakazil/a)

17. Co je podle vás hlavní příčinou šíření COVID-19

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- migrace, cestování
- selhání vlád
- nezodpovědnost lidí
- nedokážu určit, jiná odpověď

18. Jak obecně vnímáte migraci

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- pozitivně
- negativně
- nemám názor, nevím
- pozitivně, pokud ji stát zvládá důsledně regulovat a selektovat, koho přijme a koho ne